

HANDUNIAN TORUBU

Bibelin tire gbiikira ba sokumɔ Handunian Torubu. Tera ta sun sɔ̄simɔ nge mɛ ba ka handunia ka tɔnu taka kua, ka nge mɛ durum ka wahala ya ka torua handunia sɔ̄. Tera ta maa sun Isireliban sikadoban gari sɔ̄mɔ. Sikado ben gbiikoowa Aburhamu wi u yĩsiru yara win naanɛ dokebun sɔ̄ ka win mɛm nɔ̄bun sɔ̄. Tera ta maa sun win bii Isakin gari sɔ̄mɔ ka sere maa win debubu Yakɔbu wi u bibu wɔkura yiru mara.

Bibu wɔkura yiru yen turo u kua nenɛm. Win yĩsira Yosɛfu. Wiya u win tundo ka win maabu ka win wɔnɔbu faaba kua Egibitiɔ gɔ̄ɔrun saa sɔ̄.

Tire ten kpunaa

1. Handunian torubu, wiru 1n di sere wiru 11.
2. Aburhamun gari, wiru 12n di sere wiru 25:18.
3. Isakin gari, wiru 25:19n di sere wiru 26:35.
4. Yakɔbun gari, wiru 27n di sere wiru 36.
5. Yosɛfun gari, wiru 37n di sere wiru 50.

GĀANU KPURON TORE

Nge mɛ Gusunɔ u ka handunia taka kua

¹ Sanam mɛ Gusunɔ u handunia torua, u wɔllu ka tem taka kua.

² Tem daa wāawa bitam. Gāanu kun wāa mɛ sɔ̄. Mɛn temɔ wɔru bɔkɔwa ga wāa mi, ma yam wɔkura gu wukiri. Ma nim mu terie tem mɛn wɔllu gia. Nim mɛn wɔllɔwa Gusunɔn Hunde ra n bellimɔ.

³ Yera Gusunɔ u nɛɛ, yam bururam mu kooro. Ye u gerua mɛ, ma mu kooro.

⁴ Ma yam bururam mε, mu nùn wēre. Saa yera u mu wunana ka yam wōkuru.

⁵ Ma u yam bururam soka sōo sōo, yam wōkuru maa wōkuru. Ma sōo sōo ge ka wōku te, n swīina ma n kua tōo gbiikuru.

⁶ Ma Gusunō u nεε, gāanu nu terio wōllō nge gōna kpa mu n nim bōnu sāa.

⁷ Ye u gerua mε, ma wom mu teria mu nim mε bōnu kua. Sukum wāa nim wōllō, sukum maa wāa temō.

⁸ Ma u gāa ni soka wōllu. Saa ye u yeba mō, sōo sōo ka wōkuru n swīina ma n kua tōru yiruse.

⁹ Ma Gusunō u nεε, nim mε mu wāa wom dirum temō mu subenu koowo kpa tem ghebum mu tera.

Ye u gerua mε, ma n koorā.

¹⁰ Ma u tem ghebum mε soka tem, ma u maa nim sube nin baatere soka nim wōku. Ma n nùn wēre.

¹¹ Yera u nεε, tem mu gāa dabinu kpiiyo, ka yaka si su ko n binu marumō ka dāa binugii bwese bweseka ni nu nin bweseru mō nin marum sōo.

Ye u gerua mε, ma n koorā.

¹² Tem mu gāa dabinu kpiā, ka yaka bwese bweseka si su binu marumō, ka dāa binugii bwese bweseka ni nu bweseru mō nin marum sōo. Ma n nùn wēre.

¹³ Ye u yeba mō, sōo sōo ka wōkuru n swīina ma n kua tōru itase.

¹⁴ Ma Gusunō u nεε, fitilanu nu kooro wom dirum sōo kpa nu sōo sōo ka wōkuru wunana, kpa nu n sōosimō saa ye wōsu ka tōo bakanu koo tore.

¹⁵ Kpa nu n sāa fitilanu wom dirum sōo nu ka tem yam bururasia.

Ye u gerua mε, ma n koorā.

16 U fitila bakanu yiru kua, niya sɔɔ ka suru. U maa kperi kua. U sɔɔ kuawa u n ka bandu dii sɔɔ sɔɔ, ma u suru kua u n ka bandu dii wɔ̄kuru.

17 Ma u ni kpuro doke wɔ̄llɔ nu n ka tem yam bururasie,

18 kpa nu n sãa sɔɔ sɔɔ ka wɔ̄kurun sunɔ, kpa nu n yam bururam ka yam wɔ̄kuru wunanɛ. Ma n nùn wɛ̄re.

19 Saa ye u yeba mɔ, sɔɔ sɔɔ ka wɔ̄kuru n swĩina ma n kua tɔ̄ru nnɛse.

20 Ma Gusunɔ u nɛɛ, nim mu de hunde koniba dabi dabinu nu koorɔ mɛ sɔɔ, kpa gunɔsu su n yɔ̄mɔ wom dirum sɔɔ.

21 Yera u swɛɛ beke taka kua ka yɛɛ kpuro yi yi sĩimɔ yi yiba nim mɛ sɔɔ bwese bweseka. U maa gunɔsu kua bwese bweseka. Ma n nùn wɛ̄re.

22 Yen biru u yi domaru kua u nɛɛ, yi kɔwaro yi dabia yi yibu nim wɔ̄kun nim sɔɔ kpa gunɔsu su dabia handunia sɔɔ.

23 Saa ye u yeba mɔ, sɔɔ sɔɔ ka wɔ̄kuru n swĩina ma n kua tɔ̄ru nɔ̄buse.

24 Ma Gusunɔ u nɛɛ, yɛɛ bwese bweseka yi maruro tem sɔɔ. Yiya kpaaku yɛɛ ka gbeeku yɛɛ ka yɛɛ yi yi ra kabiri, yi kpuro bwese bweseka.

Ye u gerua mɛ, ma n koorɔ.

25 U gbeeku yɛɛ kua bwese bweseka ka kpaaku yɛɛ ka yɛɛ yi yi ra kabiri. Ma n nùn wɛ̄re.

26 Yen biru Gusunɔ u nɛɛ, kon tɔnu taka ko u n sãa nɛn weenasii mam mam, kpa u n sãa ye na taka kua kpuron wirugii. Yeya tem kpuro ka swɛɛ ka gunɔsu ka kpaaku yɛɛ ka yɛɛ yi yi ra kabiri temɔ kpuro.

27 Ye u gerua mɛ,
ma u tɔnu taka kua
u ka nùn weenɛ mam mam.

U bu kuawa durɔ ka kurɔ.

²⁸ Ma u bu domaru kua u nɛɛ, i maruro i dabilia i handunia yibu ya n sãa bɛɛgia kpa i n yɛɛ kpuro nɔma sikerenɛ. Yiya swɛɛ ka gunɔsu ka yɛɛ yi yi s̄imɔ temɔ kpuro.

²⁹ U maa nɛɛ, wee ye i ko n da di. Yeya yakɔ bweseru baatere tem sɔɔ kpuro te ta ra binu ma, ka dãa binugiru baatere te ta ten bweseru mɔ ten marum sɔɔ.

³⁰ Ma u maa handunian yɛɛ kpuro yi yi hunde mɔ yi s̄imɔ temɔ ka gunɔsu kpuro s̄ɔwa u nɛɛ, na bɛɛ yakɔ beku baagere wɛ i n da di.

Ye u gerua mɛ, ma n koorã.

³¹ Yera u mɛɛra kpuro ye u kua, ma n nùn wɛre gem gem. Saa ye u yeba mɔ, s̄ɔɔ sɔɔ ka wɔkuru n swĩina ma n kua t̄oru nɔɔba tiase.

2

¹ Nge mɛya Gusunɔ u ka wɔllu ka tem ka kpuro ye ya wãa sɔɔ taka kua u wiru go.

² T̄oru nɔɔba tiase sɔɔra u win sɔma ye u kua kpuro wiru go ma u wɛra t̄oru nɔɔba yiruse.

³ Ma u nɔɔba yiruse te yi nenɛm win s̄ɔ, u tu domaru kua yèn s̄ɔ te sɔɔra u wɛra ye u kpuro taka kua u kpa.

Gusunɔ u t̄onu doke gbaa te ba sokumɔ Edeniɔ

⁴ Sanam mɛ Yinni Gusunɔ u wɔllu ka tem taka kua,

⁵ d̄ãru gara kun gina kpia tem sɔɔ, yakasu gasu kun maa kpia domi Yinni Gusunɔ kun gina gura nɛɛsie sanam mɛ. T̄onu maa sari wi u koo tem mɛ wuku.

⁶ Adama kakoru garu ta ra se tem di tu tem mɛ nikererasia kpuro.

⁷ Yen biruwa Yinni Gusunɔ u tɔnu mɔma ka tem u nùn wāarun wom wēsie win wērɔ, ma tɔnu kua waso.

⁸ Ma Yinni Gusunɔ u gbaaru kua Edenio sɔɔ yari yerun bera, ma u tɔnu wi u kua mi sua u doke sɔɔ.

⁹ Ma u dāa bwese bwese ka kpiisia te sɔɔ, ni nu waabu wā ka ni nu dim do, ka sere dāa tèn binu nu koo tɔnu wāaru wē, ka maa tèn binu nu koo tɔnu gea ka kōsa giasia. Dānu yiru ye, nu wāawa gbaa ten suunu sɔɔ.

¹⁰ Daaru gara wāa gbaa te sɔɔ, te ta tu nike nikeru sāa. Min diya ta yara ma ta keri kua nne.

¹¹ Gbiikaan yīsira Pisoni. Yeya ya tem me ba mɔ Hafila sikerene.

¹² Tem me sɔɔra wura gea wāa. Turare nubu durorugia maa wāa mi, ka kpee gobiginu.

¹³ Kera yirusen yīsira maa Gihoni. Yeya ya tem me ba mɔ Kusi sikerene.

¹⁴ Kera itasewa maa Tigiri. Yeya ya kokumɔ tem me ba mɔ Asirin sɔɔ yari yeru gia. Kera nnesewa maa Efarati.

¹⁵ Ye Yinni Gusunɔ u gbaa te sɔɔru kua u kpa Edenio, yera u tɔnu wi sua u doke sɔɔ u ka tu wuku kpa u n tu kōsu.

¹⁶ Ma u nùn wooda yeni wē u nee, kaa kpī a gbaa ten dānu kpuron binu di.

¹⁷ Adama dāa tèn binu nu koo tɔnu gea ka kōsa giasia, a ku ra ten binu di, domi dōma te a nu di, kaa gbiwa.

¹⁸⁻²⁰ Ka tema Yinni Gusunɔ u gbeeku yeε kpuro kua ka gunɔsu kpuro, ma u ka ye kpuro na tɔnu win mi, u ka wa me u koo ye yīsiru kē. Ma tɔnu wi, u yaa sabenu kpuro ka gunɔsu ka gbeeku yeε kpuro yīsa kā. Yīsi te tɔnu wi, u maa yaa baayere kā teya ba ka

ye sokumɔ. Adama ye kpuro sɔɔ, sari ye ya ka nùn weenɛ ye ya koo nùn somi. Yen sɔna Yinni Gusunɔ u nɛɛ, n n̄ wā tɔnu u n wāa wi turo. Kon nùn goo kua u n s̄aa nge wi, wi u koo nùn somi.

²¹ Yera Yinni Gusunɔ u tɔnu wi dom mɔn bakaru kp̄ɛ u dweeya. Ma u win ȳɛsan kuku teeru wuna ma u ȳɛsa ye k̄ɔrua ka yaa baasi.

²² Ma u tɔn kurɔ taka kua ka tɔn durɔn kuku te, te u wuna. Ma u ka nùn na tɔn durɔ win mi.

²³ Yera durɔ wi, u nɛɛ,
wee t̄ɛ, wini u wasi mɔ nge nɛgii mam mam.
Ba koo nùn sokuwa tɔn kurɔ,
domi tɔn durɔn min diya u yara.

²⁴ Yen sɔna durɔ u koo win tundo ka win mero deri kpa wi ka win kurɔ ba n maninɛ, kpa be yiru kpuro bu ko wasi tee.

²⁵ Saa ye sɔɔ, durɔ wi ka win kurɔ terera ba wāa. Sekura kun maa ben goo m̄.

Gusunɔ u win taka koorɔ kpuro b̄rusi

3

¹ N deema waa ya bwisi bo gbeeku yɛɛ kpuro sɔɔ yi Yinni Gusunɔ u taka kua. Yera ya na kurɔ win mi, ya nùn bikia ya nɛɛ, ka gem Gusunɔ u nɛɛ, i ku gbaa tenin d̄aa binu kpuro di?

² Ma kurɔ wi, u ye wisa u nɛɛ, sa ra gbaa ten d̄aa binu di ni,

³ ma n kun mɔ te ta wāa suunu sɔɔ. Tera u nɛɛ, su ku mam ten binu baba su sere di su ku ka gb̄in s̄.

⁴ Yera waa ye, ya kurɔ wi wisa ya nɛɛ, i n̄ gb̄imɔ pai!

⁵ Domi Gusunɔ u yɛ dɔma te i ten binu di, bɛɛn nɔni koo wukiarawa kpa i n s̄aa nge win tii, i n gea ka k̄ɔsa yɛ.

⁶ Ma kurɔ wi, u wa d̄aa te, ta ka dii dobu weene ta waabu w̄a, ta koo maa kp̄i tu n̄un ko bwisigii. Ma u ten bii ni s̄ara u di. U maa win durɔ wɛ ka wi ba w̄aasine, ma wi, u maa di.

⁷ Yera be yiru kpuron nɔni wukiaraba gia ma terera ba w̄aa. Ma ba da ba d̄aa te ba m̄ɔ figien wuru bakasu bura ba swɛɛna ba ka tii gandi.

⁸ Ye ba Yinni Gusunɔn nɔɔ nua u b̄osu gbaa te s̄ɔɔ yoka, yera ba da ba n̄un kukue gbaa ten d̄anun suunu s̄ɔɔ.

⁹ Adama Yinni Gusunɔ u durɔ wi soka u nɛɛ, mana a w̄aa.

¹⁰ Durɔ wi, u wisa u nɛɛ, ye na wunen nɔɔ nua gbaaru s̄ɔɔ, berum man mwa domi terera na w̄aa, ma na kukua.

¹¹ Gusunɔ u nɛɛ, wara nun s̄ɔɔwa ma terera a w̄aa. Nge a d̄aa ten binu diwa te na nɛɛ, a ku di.

¹² Durɔ wi, u nɛɛ, kurɔ wi a man wɛ u n ka man w̄aa wiya man d̄aa ten binu wɛ ma na di.

¹³ Ma Yinni Gusunɔ u kurɔ wi bikia u nɛɛ, mban s̄ɔna a kua mɛ.

Ma u wisa u nɛɛ, waa ya man k̄okura na ka di.

¹⁴ Yinni Gusunɔ u waa ye s̄ɔɔwa u nɛɛ, yɛn s̄ɔ a kua mɛ, a kua b̄ɔrura n yɛɛ kpuro kere.

Wunen nukura kaa n da ka kabiri.

Tema kaa n da di

sere ka wunen w̄aarun n̄ɔɔ.

¹⁵ Na kon maa yiberɛ tɛɛru doke

wunɛ ka kurɔ win baa s̄ɔɔ,

ka maa wunen bweseru ka win bweserun baa s̄ɔɔ.

Win bweserun goo u koo nun wiru k̄ara,

kaa maa win naa tokuru mɛɛra ko.

16 Yera u maa kurɔ wi sɔɔwa u nɛɛ,
 kon wunɛn guran wahala sosi.
 Kaa n da mawa ka nɔni swāaru.
 Wunɛn kīru kpuro ta ko n wāawa wunɛn durɔ sɔɔ,
 wiya ko n maa sāa wunɛn wirugii.

17-19 U maa durɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, yèn sɔ a wunɛn
 kurɔn gari wura, ma a dāa ten binu di te na nɛɛ, a
 ku di,
 na tem bōrusi wunɛn sɔ.
 Sākonu ka awīya mu koo nun kpīiya,
 wunɛn wāaru kpuro sɔɔ,
 nɔwiawa kaa n da ko
 kpa a wɛnya a sere wunɛn dīanu wa gberɔ.
 Yen biru kaa gbi
 kpa bu nun sike temɔ,
 domi tema na ka nun kua.
 Kaa maa wura a ko tem mɛ.

20 Ma Adamu u win kurɔ yīsiru kã Efa, domi wiya
 u sāa tambu kpuron mɛro.

21 Ma Yinni Gusunɔ u Adamu ka win kurɔ yaa
 gɔnan yabenu kua u bu sebusia.

22 Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee tɔnu wi, u kua nge
 mɛ na sāa, u gea ka kōsa gia. Tɛ na ñ kon de u dāa
 bii ni nu koo nùn wāaru wɛ sɔri u di u n ka wāa ka
 baadommaɔ.

23 Yera u nùn gira Edɛnin gbaa ten min di u da u
 tem wuku mɛ u ka nùn mɔma.

24 Nge mɛya u ka Adamu gira ma u wɔllun kōsobu
 doke Edɛnin gbaa ten kɔnnɔwɔ, ge ga wāa sɔɔ yari
 yerun bera gia. Ba takobi neni ba ye fiamɔ ma ya
 ballimɔ sɔɔ sɔɔ nge dɔɔ yara, ba ka dāa tèn binu nu
 koo tɔnu wāaru wɛ kōsu.

Kaeni ka Abeli

4

¹ Yen biru Adamu ka win kurɔ Efa ba menna ma Efa u gura sua u Kaeni mara. Ma u neɛ, ka Yinni Gusunɔn somira na tɔnu taka kua.

² Ma u maa gura sua u Abeli, Kaenin wɔnɔ mara.

Abeli wiya u ra yāanu kpare, Kaeni maa kua gbee wuko.

³ Sɔɔ mɛɛrun biru, Kaeni u ka win kɛru na Yinni Gusunɔn mi, te ta sāa win gberun dīanu.

⁴ Ma Abeli maa ka wigiru na te u gɔsa saa win yaa sabenun bii gbiikinun di ni nu bɔɔru. Yinni Gusunɔ u ka Abeli nɔni geu mɛɛra ma u win kɛru mwa.

⁵ Adama u n̄ ka Kaeni nɔnu geu mɛɛra, u n̄ maa win kɛru mwe. Ma Kaeni u mɔru bara sere win wuswaa burisina.

⁶ Yera Yinni Gusunɔ u Kaeni bikia u neɛ, mban sɔna a mɔru bare, mban sɔna wunen wuswaa burisine.

⁷ Geema, à n gea mɔ, wunen bwɛra ko n kpī. N n maa kɔsan na a mɔ, durum ya kpī wunen dii kɔnnɔwɔ nge yaa gɔba ya nun mara. Adama a de a ye kamia.

⁸ Sɔɔ teeru Kaeni u win wɔnɔ Abeli sɔɔwa u neɛ, su da gberɔ.

Sanam me ba wāa mi, yera u win wɔnɔ wi sɛre u go.

⁹ Ma Yinni Gusunɔ u da Kaenin mi, u n̄n bikia u neɛ, mana wunen wɔnɔ Abeli u wāa.

U wisa u neɛ, na yɛ ro? Nɛna na nen wɔnɔn kɔso?

¹⁰ Ma Yinni Gusunɔ u kpam neɛ, mba a kua mi. Wunen wɔnɔn yem me mu yari temɔ, mu nen laakari seeye.

¹¹ Tɛ kaa ko bɔruro n kere tem me a dera mu wunen wɔnɔ win yem nɔra.

¹² À n tem me wuka, mu n̄ maa nun dīanu kuamme s̄aa s̄aa. Kaa n s̄awa kpiko ka yaayaare kowo handunia s̄o.

¹³ Yera Kaeni u Yinni Gusun̄o s̄ōwa u nee, wee, a man seeyasiam̄o bi bu man kere.

¹⁴ A man gire gis̄o tem men di. Na d̄ō na n kukua mi n toma wunen min di, kpa na n s̄aa kpiko na n yaayaare m̄o handunia s̄o. Wi u man wa kpuro, kpa u man go.

¹⁵ Adama Yinni Gusun̄o u n̄n s̄ōwa u nee, aawo, n n̄ me. Goo ù n nun go, kon ȳero m̄oru k̄osiawa tia tian n̄n n̄ōba yiru.

Ma u Kaeni ȳireru koosi, wi u n̄n wa u ku ka n̄n gon s̄o.

¹⁶ Ma Kaeni u doona n toma Yinni Gusun̄on min di, u da u sina Edenin s̄ō yari yerun bera gia, N̄odu. Ȳisi ten tubusiana yaayaaren tem.

Kaenin bibun bweseru

¹⁷ Yen biru Kaeni ka win kur̄o ba menna ma kur̄o wi, u gura sua u En̄oku mara. Ma Kaeni u wuu gagu bana u gu soka En̄oku nge win biin ȳisiru.

¹⁸ En̄oku wi, u Iradi mara, Iradi maa Mehuyaeli mara. Mehuyaeli u Metusaeli mara ma Metusaeli u Lem̄eki mara.

¹⁹ Lem̄eki wi, u kur̄obu yiru sua. Turon ȳisira Ada, turogira maa Sila.

²⁰ Ada u Yabali mara. Wiya u s̄aa be ba w̄aa kun̄o ba yaa sabenu kparam̄on baaba.

²¹ Win w̄on̄on ȳisira Yubali. Wiya maa s̄aa be ba ra m̄or̄okunu ka guunu so kpuron baaba.

²² Sila wi maa, u Tubali Kaeni mara wi u ra dendi ȳanu kpuro seku ye n s̄aa sisu ka sii gandu. Win sesun ȳisira Naama.

23 Yera Lemeki u win kurɔbu sɔɔwa u neɛ,
i man swaa dakio,
bɛɛ nen kurɔbu, Ada ka Sila.
Na tɔnu go bɛɛn sɔ
yɛn sɔ u man mɛɛra kua.

24 Bɔ n wi u Kaeni go mɔru kɔsia nɔn nɔɔba yiru,
ba koo ne Lemeki mɔru kɔsia
nɔn wata ka wɔkura nɔɔbu ka yiru.

25 Adamu ka win kurɔ Efa ba menna kparam, ma
Efa u gura sua u bii tɔn durɔ mara u nɔn yɛsiru kɔ
Seti. U neɛ, domi Yinni Gusunɔ u kparam man bii tɔn
durɔ kɔ u kua Abelin kɔsire, wi Kaeni u go.

26 Setin tii, u bii tɔn durɔ mara ma u nɔn yɛsiru kɔ
Enɔsi. Sanam me sɔɔra tɔmba Yinni Gusunɔ sɔaru
torua.

Adamun bibun bweseru

5

1 Wee nge me ba Adamun bweserun yɛsa yorua.
Dɔma te Gusunɔ u tɔn durɔ ka tɔn kurɔ taka kua u
bu kuawa win weenasibu.

2 U bu soka tɔmbu ma u bu domaru kua.

3 Ye Adamu u kua wɔɔ wunaa teeru ka wɔkuru
(130) u bii tɔn durɔ mara wi u ka nɔn weene mam.
Ma u nɔn yɛsiru kɔ Seti.

4 Setin marubun biru Adamu wi, u bii tɔn durɔbu
ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nene
(800).

5 U kuawa wɔɔ nene ka wunaa teeru ka wɔkuru
(930) ma u kpuna u gu.

6 Ye Seti u kua wɔɔ wunɔbu ka nɔɔbu (105), yera
u Enɔsi mara.

7 Enɔsin marubun biru, Seti wi, u bii tɔn durɔbu
ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nene ka
nɔɔba yiru (807).

⁸ U kuawa wɔɔ nɛnɛ ka wunɔbu ka wɔkura yiru (912) ma u kpuna u gu.

⁹ Ye Enɔsi u kua wɔɔ wɛnɛ ka wɔkuru, yera u Kenani mara.

¹⁰ Kenanin marubun biru Enɔsi wi, u bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nɛnɛ ka wɔkura nɔɔbu (815).

¹¹ U kuawa wɔɔ nɛnɛ ka wunɔbu ka nɔɔbu (905) ma u kpuna u gu.

¹² Ye Kenani u kua wɔɔ wata ka wɔkuru, yera u Mahalalɛli mara.

¹³ Mahalalɛlin marubun biru Kenani wi, u bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nɛnɛ ka weeru (840).

¹⁴ U kuawa wɔɔ nɛnɛ ka wunɔbu ka wɔkuru (910) ma u kpuna u gu.

¹⁵ Ye Mahalalɛli u kua wɔɔ wata ka nɔɔbu, yera u Yerɛdi mara.

¹⁶ Yerɛdin marubun biru Mahalalɛli wi, u bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nɛnɛ ka tɛna (830).

¹⁷ U kuawa wɔɔ nɛnɛ ka wɛnɛ ka wɔkura nɔɔbu (895) ma u kpuna u gu.

¹⁸ Ye Yerɛdi u kua wɔɔ wunaa wata ka yiru (162), yera u Enɔku mara.

¹⁹ Enɔkun marubun biru Yerɛdi wi, u bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nɛnɛ (800).

²⁰ U kuawa wɔɔ nɛnɛ ka wunaa wata ka yiru (962) ma u kpuna u gu.

²¹ Ye Enɔku u kua wɔɔ wata ka nɔɔbu, yera u Mɛtusela mara.

²² Mɛtuselan marubun biru Enɔku wi, u ka Gusunɔ swĩina. U bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ gooba wunɔbu (300).

²³ U kuawa wɔ̃o gooba wunɔbu ka wata ka nɔɔbu (365).

²⁴ U ka Gusunɔ swĩina, yen biru u doona wɔ̃llo, domi Gusunɔ u n̄n suawa wasiru.

²⁵ Ye Metusela u kua wɔ̃o wunaa wene ka nɔɔba yiru (187), yera u Lemeki mara.

²⁶ Lemekin marubun biru Metusela wi, u bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔ̃o nata ka wunaa wene ka yiru (782).

²⁷ U kuawa wɔ̃o nene ka wunaa wata ka nɔɔba nne (969) ma u kpuna u gu.

²⁸ Ye Lemeki u kua wɔ̃o wunaa wene ka yiru (182), u bii tɔn durɔ mara.

²⁹ Ma u n̄n yĩsiru kã Nɔwe, u nee, winiwa koo sun somi besen wasiraru ka besen sam sēsɔgia sɔ̃ ye sa mɔ yèn s̃ Yinni Gusunɔ u tem b̄rusi.

³⁰ Nɔwen marubun biru Lemeki wi, u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔ̃o nera wunɔbu ka wene ka wɔkura nɔɔbu (595).

³¹ U kuawa wɔ̃o nata ka wunaa wata ka wɔkura nɔɔbu ka yiru (777) ma u kpuna u gu.

³² Ye Nɔwe u kua wɔ̃o nera wunɔbu (500), yera u Semu ka Kamu ka Yafeti mara.

Tɔmbun daa k̄sa

6

¹ Sanam me tɔmba kɔwarabu torua handunia sɔ̃ ma ba bii tɔn kurɔbu marumɔ,

² Wɔ̃llun tɔmbu * gaba na ba wa ma tɔmbun bii tɔn kurɔbu ba wã ma ba tii kurɔbu gɔsia.

* **6:2 wɔ̃llun tɔmbu** - Ka Heberum ba yorua, Gusunɔn bii tɔn durɔbu. Gaba tamaa yen tubusiana wɔ̃llun tɔmbu. Gaba maa tamaa ba s̄a Setin bweseru. Gaba maa tamaa ba s̄awa sina bibu.

3-4 Ma ba ka bu menna ba bibu mara. Bii beya ba kua durɔ ghebunu handunia sɔɔ, ni nu raa yĩsiru yara yellu. Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, nɛn hunde kun ko n wāa tɔmbu sɔɔ ka baadommaɔ domi ba sāawa be ba koo gbi. Ka mɛ, kon de ba n gina wāa wɔɔ wunaa teeru.

5 Domi u wa tɔmbun daa kɔsa kpɛa handunia sɔɔ. Ben gɔrun bwisikunu nu ra n wāawa kɔsa sɔɔ baadomma.

6 Ma win gɔru ga sankira yèn sɔ u tɔmbu taka kua handuniaɔ. Ya nùn dua too sere win nukurɔ.

7 Ma u nɛɛ, wi, u koo kpuro kpeerasiawa handunia sɔɔn di, saa tɔnun min di n ka girari yɛyɛyɔ yi yi ra sɔ ka yi yi ra kabiri ka gunɔsu. Domi win nukura sankira yèn sɔ u yeba kpuro taka kua.

Ye Gusunɔ u Nɔwɛ yiire

8 Adama Gusunɔ u ka Nɔwɛ nɔnu geu mɛera

9-10 domi u win woodaba mɛm nɔɔwa. U ñ taarɛ mɔ win waati ye sɔɔ, ma u ka Gusunɔ swĩina. Bii tɔn durɔbu itawa u mara. Ben yĩsa wee, Sɛmu ka Kamu ka Yafeti.

11 Saa ye sɔɔ, handunian kɔsa kpɛa Gusunɔn wuswaaɔ ma ya gɔba banda.

12 Yera u handunia mɛerima u wa yen kɔsa kpɛa domi hunde koni baayere ya yen daa sanki.

13 Ma u Nɔwɛ sɔɔwa u nɛɛ, na gɔru doke n hunde koniba kpuro kpeerasia, domi ba dera handunian gɔba banda. Kon bu kpeerasia, be ka tem sannu.

14 Adama wunɛ Nɔwɛ, a tii kpakoro bakaru kuo ka dāa damgia, ta n dii sɔsu mɔ, kpa a tu dāa fiifiinu tɛni ten sɔɔwɔ ka tɔɔwɔ.

15 Amɛniwa kaa tu koosina. A de ten dɛɛbu bu n sāa gɔm soonu gooba wunɔbu (300) kpa ten yasum

mu n sãa gòm soonu weeradkuru, kpa ten gunum mu n sãa gòm soonu tɛna.

¹⁶ A de ta n kpæru mɔ wɔllɔ. Kpæ te sɔɔ, kpa a fɛnɛnti ko yen dʒɛbu ka yasum mu n sãa gòm soo teeru. Kpa a kɔnnɔ yaba ten yɛsaa, a kɛnutiru doke. A de ta n sãa gidambisa ita.

¹⁷ Wee, kon de nim yibu bakaru tu na tem sɔɔ, tu hunde koni baayere kpeerasia handunia sɔɔ. Ye ya wãa tem sɔɔ kpuro ya koo gbiwa.

¹⁸ Adama wuna kon wure n ka nɛn arukawani bɔke. Kaa du kpakoro te sɔɔ, wunɛ ka wunɛn kurɔ ka wunɛn bibu ka ben kurɔbu sannu.

¹⁹ Hunde koni baayere, yen yiruwa kaa maa duusia dwaa ka nia kpakoro te sɔɔ ka wunɛ sannu.

²⁰ Gunɔsu ka yɛɛ yi yi ra kabiri, ye kpuron bwese bweseka sɔɔ, yiru yiruwa ya koo na wunɛn mi, a ka ye faaba ko.

²¹ A maa dĩa ni ba ra di kpuro mɛnnɔ a yi kpa nu ko wunɛ ka yɛɛ yin dĩanu.

²² Ma Nɔwɛ u kua kpuro ye Gusunɔ u nùn yiire.

Nɔwɛ u yɔɔwa u dua kpakoro te sɔɔ

7

¹ Yen biruwa Yinni Gusunɔ u Nɔwɛ sɔɔwa u nɛɛ, wuna na wa a man mɛm nɔɔwammɛ saa yenin tɔmbu sɔɔ. Yen sɔ, i duo kpakoro te sɔɔ, wunɛ ka wunɛn yɛnugibu kpuro.

² Kpa a ka yɛɛ yi kaa ka yākuru ko du yiru yirun wasi nɔɔba yiru dwaa ka nia, ka maa yɛɛ yi yi tien yiru yiru dwaa ka nia,

³ ka maa gunɔsu yiru yirun wasi nɔɔba yiru dɔɔ ka niu su ka wa su bweseru tiara handunia sɔɔ.

4 Domi sɔɔ nɔɔba yirun biru kon de gura yu ne sɔɔ sɔɔ weeru ka wɔ̄kuru weeru kpa n hunde koni baayere kam koosia ye na taka kua.

5 Ma Nɔ̄wɛ u kua kpuro ye Yinni Gusunɔ u nùn yiire.

Handunia gira ya nim diira

6 Sanam me nim yibu bakara tunuma, Nɔ̄wɛ u mɔ̄wa wɔ̄ɔ nata (600).

7 Ma u dua kpakoro te sɔɔ ka win kurɔ ka win bibu ka ben kurɔbu bu ka wa bu nim yibu baka te suuri.

8 Yɛɛ yi ba koo ka yākuru ko ka yi yi tie ka gunɔsu ka yɛɛ kpuro yi yi kabirimɔ temɔ,

9 yen baayere ya dua kpakoro te sɔɔ yiru yiru dwaɔ ka nia ka Nɔ̄wɛ sannu nge me Gusunɔ u nùn sɔ̄ɔwa.

10 Sɔɔ nɔɔba yirun biru nim yibu baka te, ta tunuma tem sɔɔ.

11 Nɔ̄wɛn wɔ̄ɔ natasen suru yirusen sɔɔ wɔ̄kura nɔɔbu ka yiruse sɔɔ, yera n sãare nge ba wɔ̄ru bɔ̄kɔ kɔ̄ria ma nim mu kurama ka dam tem di, ma gura nemɔ nge wɔ̄lla gɛ̄era.

12 Gura ye, ya nawa tem sɔɔ sɔɔ sɔɔ weeru ka wɔ̄kuru weeru.

13 Tɔ̄ɔ te sɔ̄ra Nɔ̄wɛ dua kpakoro te sɔɔ, wi ka win kurɔ ka win bibu ita be, Semu ka Kamu ka Yafeti, ka maa ben kurɔbu ita,

14 be ka gbeeku yɛɛ ka yaa sabenu ka yɛɛ yi yi ra kabiri ka gunɔsu ka sere ye ya kasa mɔ, ye kpuro bwese bweseka.

15-16 Hunde koni baayere kpuro gesi, ya duawa ka Nɔ̄wɛ sannu goo ge sɔɔ yiru yiru dwaɔ ka nia, nge me Gusunɔ u Nɔ̄wɛ sɔ̄ɔwa. Ma Yinni Gusunɔ u nùn kenusi.

17-18 Gura nɛmɔ ma nim mu kpɛamɔ tem sɔɔ sere sɔɔ weeru, mu tɛriamɔ mu kpakoro te yĩiya ma ta seewa tem di ta gɛrua mɛn wɔllɔ.

19 Ma mu kpɛamɔ mu sosimɔ sere mu guu bakanu kpuro mwɛ tem sɔɔ.

20 Mu kpam gunia guunun wɔllun di sere gɔm soonu wɔkura nɔɔbu.

21 Ma hunde koni baayere handunia sɔɔ ya gu, saa tɔmbu sere ka yaa sabenu ka gbeeku yɛɛ ka gunɔsu ka ye ya kabirimɔ temɔ kpuro.

22 Ye ya wɛsiamɔ tem dira sɔɔ kpuro gesi ya guwa.

23 Hunde koniba kpuro handuniaɔ ba kam kuawa, saa tɔnu sere yɛɛ naasu nnegii ka yi yi ra kabiri ka gunɔsu. Kpurowa n kam kua, ma n kun mɔ Nɔwɛ turo ka sere win tɔmbu ka yɛɛ yi yi wɔa kpakoro te sɔɔ.

Nim bakam mɛ, mu gbera

24 Ma nim mɛ, mu tɛrie handunia sɔɔ sɔɔ wunaa weeru ka wɔkuru.

8

1 Adama Gusunɔ kun Nɔwɛ duari ka gbeeku yɛɛ kpuro ka yaa sabe ni kpuro yi yi ka nùn wɔa kpakoro te sɔɔ. Ma u dera woo ga kua tem sɔɔ ma nim mɛ, mu kaaram torua.

2 Nim mɛ mu kuramɔ tem di mu yɔra, wɔlla maa kɛnuɔ, gura yɔra.

3 Nim mu doonamɔ fiiko fiiko. Sɔɔ wunaa weeru ka wɔkurun biru ma mu kaara.

4 Suru nɔɔba yirusen sɔɔ wɔkura nɔɔbu ka yiruse sɔɔ, yera kpakoro te, ta da ta yɔra guu te ba mɔ Araratin wɔllɔ.

⁵ Nim mu kaaramo sere n ka kua suru wokuruse. Suru win tso gbiikiru sora guunun wii wolla tera.

⁶ Ye n maa kua sso weeru, ma Nowe u kpakoro ten fenti wukia.

⁷ U gbanamgbaaru yosu ta n ka yaayaare mo ta n daamo ta n wuramamo sere nim mu ka gbera temo.

⁸ Yen biru u totobere ru yosu u ka wa nim mu n kaara temo.

⁹ Adama totobere te, ta n ayeru wa mi ta koo sura. Ma ta wura win mi, kpakoro te sso, yen so nim gina tie tem sso kpuro. Ma Nowe u namu demia u tu mwa u doke kpakororu sso.

¹⁰ U maa mara n kua sso naba yiru u sere maa totobere te yosu.

¹¹ Ta wurama win mi yoka ta daa wuru beku naba beri. Ma Nowe u gina ma nim mu kaarawa temo.

¹² Ma u maa mara sso naba yiru, u kam totobere te yosu. Ta n maa wurame win mi.

¹³ Yen doma tera n kua Nowe n wso nata ka tiasen (601) suru gbiikoon tso gbiikiru. Ma u kpakoro te kpeya u deema wee, nim mu kpa tem mu gberama.

¹⁴ Ye n kua suru yirusen sso yenda naba ka yiru, yera u deema wee, tem mu gbera mam mam.

¹⁵ Yera Gusuno u Nowe sso wa u nee,

¹⁶ i yario kpakororun di wune ka wunen kuru ka wunen bibu ka ben kurabu.

¹⁷ I ka ye bwese bweseka kpuro yario saa gunasu sere ye naasu nnegii ka ye yi ra kabiri temo, kpa yi marura yi dabia kpa yi teria temo.

¹⁸ Ma Nowe u yara wi ka win kuru ka win bibu ka ben kurabu.

19 Ma yεε yi yi naasu nne mɔ kpuro ka yi yi ra kabiri ka gunɔsu kpuro, yaa baayere gesi ye ya wāa temɔ kpurowa ya yara goon di, baayere ka yen bweseru.

20 Saa yera Nɔwe u yāku yeru bana mi u koo Yinni Gusunɔ sã. Ma u yεε ka gunɔsu gɔsa bweseru baatere sɔɔ te ba ra ka yākuru ko. Ma u ka yāku dɔɔ mwaararuginu kua yāku yee ten wɔllɔ.

21 Ma Yinni Gusunɔ u yāku ni mwa ma u tii sɔɔwa u nεε, na ñ kon maa tem b̄rusi tɔnun sɔ. Domi tɔnun ḡrun bwisikunu sãawa kɔsunu saa win birun di. Na ñ maa hunde koniba kpuro kpeerasiamɔ nge mε na kua.

22 Sere dunia yu ka kpe,
duurubu ka ḡεbun saa
ka wooru ka yam susurun saa
ka sɔɔ sāreru ka wuburun saa,
ka sere maa sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru,
yen gaa kun kpeemɔ.

Arukawani ye Gusunɔ u ka Nɔwe bɔkua

9

1 Yen biru Gusunɔ u Nɔwe ka win bibu domaru kua u nεε, i maruro i dabia kpa i yibu tem sɔɔ.

2 Handunian yaa baayere ka gunɔ baagere ka ye ya kabirimɔ temɔ ka swāa baayere nim wāku sɔɔ ya ko n bεen berum mɔ, domi na bεε ye kpuro nɔmu sɔndia.

3 Ye ya s̄imɔ ya wasi kpuro, ya ko n sãawa bεen d̄ianu nge mε na raa bεε dāa binu ka yaka bii wē, mεya na maa bεε ye kpuro wēemɔ.

4 Adama i ku yaa tem ka yen yem sannu, i kun ye sake, domi yen yema mu dera ya wāa.

⁵ In maa yē ma hunde koni baayere ye ya tōnu go, kon ye win yem kāsire bikia.

⁶ Wi u tōnun yem yari,

tōnuwa koo maa yēron yem yari,

domi na tōnu taka kuawa nen weenasii.

⁷ Adama i n maruramō i n dabiamō kpa i tēria tem sōō.

⁸ Gusunō u kparam Nōwε ka win bibu sōōwa u nεε,

⁹ wee, na wure na ka bεε nen arukawani bōkumō ka bεen bwese te ta koo marura bεen min di,

¹⁰ ka sere hunde koni baayere ye ya ka bεε wāa, saa gunōsu sere yaa sabenu ka gbeku yεε yi yi ka bεε yara kpakoro ten di kpuro gesi.

¹¹ Arukawani yera, nim yiburu ta n maa hunde koniba kpuro kam koosiamō, mēya ta n maa handunia kpeesiamō.

¹² Arukawani ye na wure na bōkumō ka bεε ka hunde koni baayere sere ka baadommas, yen yīreru wee.

¹³ Tera guru waa ye na dokemō wōllō.

¹⁴ Nà n guru winu doke wōllō, guru waa ye, ya koo sōōsira ni sōō,

¹⁵ kpa n nen arukawani yaaya ye na ka bεε bōkua ka hunde koni baayere, kpa nim mu ku maa yibu mu sere baayere kam koosia ye ya wasi.

¹⁶ Guru waa ye, ya koo sōōsira guru wiru sōō. Nà n ye mēera kpa n arukawani nōru sarigia ye yaaya ye ya wāa nε Gusunō ka hunde koni baayeren baa sōō.

¹⁷ Nen arukawani yen yīrera mi.

Nōwε ka win bibun gari

18 Nəwɛn bibu ita be ba raa dua kpakoro te sɔɔ ba yara, bera Sɛmu ka Kamu ka Yafeti. Kamu sãawa Kananin tundo.

19 Be ita beya ba sãa Nəwɛn bibu. Ben min diya handuniagiba teriara kpuro.

20 Sanam mɛya Nəwɛ u wukubu torua u dãa bii ni ba m̀ resɛm duura.

21 Sɔɔ teeru u nin tam nɔra ya ǹn goomɔ, ma u da win kurɔ u kpuna tereru.

22 Ye Kamu Kananin tundo u win baan tere te wa u da tɔwɔ u win mɔɔ ka wɔnɔ, Sɛmu ka Yafeti sɔɔwa.

23 Yera ba na ba kumbooro sua ba sɔndi ben senɔ ba ka birum birum sãa ba ben tundon tereru wukiri. Ba ǹ tu wa ỳn sɔ ba ben wuswaa s̄iyɛ.

24 Sanam mɛ Nəwɛn tam mu kpalla, yera u nua ye win bii yiruse u ǹn kua.

25 Ma u nɛɛ,
kam koorewa Kanani.
U koo kowa win maabu ka win wɔnɔbun yoo.

26 U maa nɛɛ,
bu Gusunɔ siaro wi u sãa Sɛmun Yinni.
Wiya u koo Kanani ko Sɛmun yoo,

27 kpa u maa Yafeti dukia sosia,
u de wi ka Sɛmu ba n wãa sannu,
kpa Kanani u ko ben yoo.

28 Nim yibu baka ten biru Nəwɛ u kua wɔɔ gooba wunɔbu ka weerakuru (350).

29 Win wɔɔ kpuro ga kuawa nɛnɛ ka wunaa weeru ka wɔkuru (950) ma u kpuna u gu.

10

*Nəwɛn bibun bweseru
(I maa mɛerio Bandun Gari I, 1:5-23)*

¹ Nəwən bibu Səmu ka Kamu ka Yafəti ben bwe-seru wee. Be ita kpuro ba bibu mara nim yibu baka ten biru.

² Be Yafəti u mara be wee, Gomεε ka Magəgu ka Madai ka Yafani ka Tubali ka Mεεki ka Tirasi.

³ Ma Gomεε u seewa u maa Asikenasi ka Rifati ka Togaama mara.

⁴ Yafaniwa u maa Elisa ka Taasisi ka Kitimu ka Dodanimu mara.

⁵ Yafətin bwese tera ta da ta sina nim wəkun bəkuə ka tem burenə. Miya ba marura ma ben baawure u da u sina yam tem ka win bwese kεra, ba ben barum gerumə.

⁶ Be ba maa sāa Kamun bibu, be wee, Kusi ka Misiraimu ka Puti ka Kanani.

⁷ Kusi u seewa ma u Saba ka Hafila ka Sabuta mara ka Raema ka Sabuteka. Raema u maa seewa u Seba ka Dedani mara.

⁸ Kusi u maa bii mara wi ba sokumə Nimurodu. Wiya u gbia u kua wərugə damgii handunia səə.

⁹ Yinni Gusunə u dera u kua taasə geon tii tii. Yen sənə ba ra mənđu garu ko bu nεε, Yinni Gusunə u nun ko taasə geo nge Nimurodu.

¹⁰ Nimurodu wi, u gina gbia u bandu di Babeliə ka Erekiə ka Akadiə ka Kalinεə Sinean temə.

¹¹ Tem min diya u yara u da Asirin temə. Ma u wuu sini bana si ba mə Ninifu ka Rehəbətuhiro ka Kalasi,

¹² ka maa Reseni, Ninifu ka Kalasin baa səə. Wuu si kpuro su kuawa wuu bəkə teu.

¹³ Misiraimu wiya u Ludiba mara ka Ananiba ka Lehabuba ka Nafituba

¹⁴ ka Paturusigibu ka Kafitorigibu ka Kasulugibu mìn di Filisitiban bwesera yarima.

15 Kanani u maa Sidoni mara. Wiya u sãa win bii gbiikoo. Ma u maa Heti mara.

16 Win bibun gaba ba kua Yebusiba ka Amõreba ka Girigasiba

17 ka Hefiba ka Aakiba ka Siniba

18 ka maa Aafadiba ka Semarigibu ka Hamatiba. Yen biru Kananin bwese keri yi, yi yarina.

19 Yi da da Sidoniõ, Geran bera gia sere ka Gasao ka maa Sodomuo ka Gomõra gia ka Adima ka Seboimuõ n ka girari Lesao.

20 Beya ba sãa Kamun bibu. Ma ben baawure u da u sina yam tem ka win bwese kera, ba ben barum gerumo.

21 Be ba maa sãa Semu, Yafetin mõon bibun bwe-seru beya Heberuba.

22 Ben yisa wee, Elamu ka Asuri ka Aapasadi ka Ludi ka Aramu.

23 Ma Aramu u seewa u maa Usi ka Uli mara ka Getee ka Masi.

24 Aapasadi u maa Sela mara. Ma Sela u maa Heberu mara.

25 Ma Heberu u bii tøn durõbu yiru mara. Turowa ba sokumo Pelegi, yèn sõ win waati sõra duniagiba tem bõnu kua. Win wõnõn yisira maa Yokutani.

26 Ma Yokutani wi, u maa Alimõdadi mara ka Sefu ka Hasamafeti ka Yeraa

27 ka Hadoramu ka Usali ka Dikila

28 ka Obali ka Abimaeli ka Saba

29 ka Ofiri ka Hafila ka Yobabu. Be kpurowa ba sãa Yokutanin bibu.

30 Ba sinawa saa Mesan di sere ka guu te ta wãa sõo yari yeru gia te ba mõ Sefaa.

31 Be ba sãa Semun bibu bera mi. Ma ben baawure u da u sina yam tem ka win bwese kera,

ba ben barum gerumə.

³² Nge mε Nəwεn bibun bweserun keri yi sãa ka sere maa tem mi ba da ba wãa wãa ka barum mε kera baayere ya ra gere, mεya mi. Ben min diya handunian bweseru baatere ta yara nim yibu baka ten biru.

Ba gidambisa bana Babeli

11

¹ N deema yellu handunia kpuro sɔɔ, barum tema ba ra gere mam mam.

² Ma ba seewa ba doona saa sɔɔ yari yerun di ba batuma deema Sinεan temə ma ba sin yeru kua mi.

³ Yera ba geruna ba nεε, too, i de su biriki mura su ye wɔ̄ yu gbera.

Ma ba ka biriki ye bana kua yèn sɔ̄ ba ñ kpenu mə. Ma ba kəntaa kua ben simaa.

⁴ Ba kpam nεε, i de su wuu swĩi kpa su gidambisa bani yèn wii kpiira koo wəllu girari, kpa su yĩsiru yari kpa su ku yarina handunia kpuro sɔɔ.

⁵ Yera Yinni Gusunə u sarama u ka wuu ge ka gidambisa ye mεeri ye tamba banimə mi.

⁶ Ma u nεε, be wee, ba sãa bwese teeru ba maa barum tem gerumə ma ba bwisika bu yeni ko. Saa tɛn di gāanu kun bu yinarimə bu ka ko ye ba bwisika kpuro.

⁷ Yen sɔ̄, kon sara n da n ben barum burisina kpa bu ku maa nɔ̄sina.

⁸ Yera Yinni Gusunə u bu yarinasia n toma min di, ba wuu gen bana deri ba da ba pusa tem kpuro sɔɔ.

⁹ Yen sɔ̄na ba wuu ge soka Babeli, domi miya Yinni Gusunə u barum burisina. Min diya u maa

tambu kpuro yarinasia ba pusa handunia kpuro sɔɔ.

Sɛmun bibun bweseru n ka Aburamu girari

¹⁰ Sɛmun bibun bweseru wee. Nim yibu baka ten biru n kua wɔɔ yiru yera u Aapasadi mara. N deema saa ye sɔɔra u mɔ wɔɔ wunɔbu (100).

¹¹ Aapasadin marubun biru Sɛmu u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nɛɛra wunɔbu (500).

¹² Ye Aapasadi u kua wɔɔ tɛna ka nɔɔbu ma u Sela mara.

¹³ Selan marubun biru Aapasadi u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nɛɛru ka ita (403).

¹⁴ Ye Sela u kua wɔɔ tɛna ma u Heberu mara.

¹⁵ Heberun marubun biru Sela u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nɛɛru ka ita (403).

¹⁶ Heberu u kua wɔɔ tɛna ka nɛɛ ma u Pelegi mara.

¹⁷ Pelegin marubun biru Heberu u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nɛɛru ka tɛna (430).

¹⁸ Pelegi u kua wɔɔ tɛna ma u Rehu mara.

¹⁹ Rehun marubun biru Pelegi u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ goobu ka nɔɔba nɛɛ (209).

²⁰ Rehu u kua wɔɔ tɛna ka yiru ma u Serugu mara.

²¹ Serugun marubun biru Rehu u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ goobu ka nɔɔba yiru (207).

²² Ye Serugu u kua wɔɔ tɛna ma u Nakori mara.

²³ Nakorin marubun biru Serugu u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ goobu (200).

²⁴ Ye Nakori u kua wɔ̃ɔ tɛna tia sari ma u Tera mara.

²⁵ Teran marubun biru Nakori u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔ̃ɔ wunaa teeru tia sari (119).

²⁶ Tera u kua wɔ̃ɔ wata ka wɔkuru ma u Aburamu ka Nakori ka Harani mara.

²⁷ Teran bibun bweseru wee. Tera u Aburamu mara ka Nakori ka Harani. Ma Harani u seewa u Lotu mara.

²⁸ Harani wi, u gu ben wuu Uru sɔɔ, Kaladen temɔ mi ba nùn mara, win tundo Tera u sɔ.

²⁹ Aburamu ka Nakori ba kurɔbu sua. Aburamun kurɔn yĩsira Saarai, Nakorigiin yĩsira maa Milika. Wi ka Yisika ba sãawa Haranin bibu.

³⁰ Saarai u sãawa wĩro, u ñ bii mara.

³¹ Yen biru Tera u win bii Aburamu sua ka Saarai Aburamun kurɔ ka Lotu Haranin bii, ba seewa ba yara sannu Urun di Kaladen temɔ ba dɔɔ Kananin temɔ. Ye ba tura wuu ge ba mɔ Karaniɔ ma ba sina mi.

³² Ye Tera u kua wɔ̃ɔ goobu ka nɔɔbu (205) ma u kpuna u gu Harani mi.

ABURAHAMU

Gusunɔ u Aburamu gɔsa nenem

12

¹ Yen biruwa Yinni Gusunɔ u Aburamu sɔɔwa u nɛɛ, a seewo wunen tem di a wunen wuu deri ka wunen tondon yɛnu a da tem gam mi kon nun sɔɔsi.

² Wunen min diya kon de bwese bakaru tu yari. Kon nun domaru kua kpa wunen yĩsiru tu kpɛa kpa a ko domarun nuuru.

³ Baawure wi u nun domaru kua, kon maa yɛro domaru kua. Wi u maa nun bɔrusi, kon yɛro

b̄rusi. Wunen min diya handunian tambu kpuro ba koo domaru wa.

⁴ Yera Aburamu u swaa w̄ri nge me Yinni Gusun̄o u n̄n s̄owa ma ba da sannu ka Lotu. Sanam me ba yara Haranin di, Aburamu u m̄wa w̄o wata ka w̄kura n̄obu.

⁵ U win kur̄o Saaraɪ sua ka Lotu win w̄n̄n bii ka ben arumani ye ba m̄o kpuro ka s̄m kowo be ba wa Haran̄o. Be kpurowa ba swaa w̄ri ma ba tura Kananin tem̄o.

Aburamu u Egibiti da saa Kananin di

⁶ Ye ba tura mi, ma Aburamu u tem me bukiana sere u ka tura Sikemūo mi d̄a s̄o ga w̄a ge ba m̄o M̄re. Kananiba maa w̄a tem me s̄o, saa ye.

⁷ S̄o teeru yera Yinni Gusun̄o u Aburamu kure u nee, wunen bibun bwesera kon tem me w̄.

Ma u ȳaku yeru bana u ka Yinni Gusun̄o s̄a wi u n̄n kure mi.

⁸ Yen biruwa u seewa min di u da guuru garun bera gia Betelin s̄o yari yer̄o u win dii bekuruginu gira. U Beteli meera s̄o kpee yeru gia, Ayi maa s̄o yari yer̄o. Miya u maa ȳaku yeru bana u Yinni Gusun̄o s̄awa.

⁹ Ma u maa seewa u win sanum w̄ri u d̄o s̄o ȳsan n̄m d̄waru gia Negebūo.

¹⁰ Ye Aburamu u tura mi, yera ḡora tunuma tem me s̄o. Ma u seewa u da Egibitin tem̄o u sina mi, domi ḡo te, ta kp̄a win tem mi.

¹¹ Sanam me ba Egibitin tem turuku kua, Aburamu u win kur̄o Saaraɪ s̄owa u nee, wee wun̄e kur̄o bur̄owa.

¹² Egibitigibu b̄a n̄n wa ba koo nee, a s̄a nen kur̄o kpa bu man go bu nun deri.

13 Na nun kanamə, a nεε, wunε nεn sesuwa kpa bu ku man wahala ko wunen sɔ̄, kpa a wa a nεn wiru dwe.

14 Ye ba tura Egibitiɔ, Egibitigiba wa ma kurɔ wi, u wā gem gem.

15 Egibiti sunɔn bwāaba nùn wa ma ba na ba sunɔ kurɔ win buram gari saaria, ma sunɔ u dera ba ka nùn na win mi.

16 Ma u Aburamu gea kua gem gem kurɔ win sɔ̄. U nùn yāanu kā ka nεε ka ketekunu ka keteku mεrobu ka yooyoosu ka yoo tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu.

17 Adamα Yinni Gusunɔ u sunɔ wi ka win yenugibu kpuro wahala baka doke Saaraɪ, Aburamun kurɔn sɔ̄.

18 Yera u Aburamu soka u nεε, mban sɔ̄na a man kua mε. Mban sɔ̄na a ñ man sɔ̄wa ma wunen kurɔwa.

19 Ma a nεε, wunen sesuwa, a dera na nùn sua kurɔ. Tɛ wunen kurɔ wee, a nùn suo a ka doona.

20 Ma u wooda wɛ bu de u doona ka win kurɔ ka win ye u mɔ kpuro.

13

1 Ma Aburamu u seewa Egibitin di u wura Nεgebu gia wi ka win kurɔ ka ye u mɔ kpuro ka Lɔtu sannu.

Aburamu ka Lɔtu ba karana

2 Aburamu u sāawa dukiagii. U yaa sabenu mɔ ka sii geesu ka wura.

3 Ma u sanum so Nεgebun di u da Beteli gia u tura mi u raa win dii bekuruginu gira Beteli ka Ayin baa sɔ̄.

4 Miya u Yinni Gusunɔ sāwa mi u raa yāku yeru bana.

⁵ N deema Lōtu u maa yāanu mō ka nεε ka dii bekuruginu u ka Aburamu swīi.

⁶ Ben arumani ye, ya kpā sere yam mi ba wāa mu ñ tura ba n ka wāa mi sannu.

⁷ Yen sōna sannō ga dua Aburamun kparobu ka Lōtugibun suunu sōō. N deema Kananiba ka Feresiba ba wāa tem mε sōō sanam mε.

⁸ Yera Aburamu u Lōtu sōōwa u nεε, na nun kanamō, a ku de sikirinō ga n wāa nε ka wunen suunu sōō, ñ kun mε nen kparobu ka wunεgibun suunu sōō. Domi bεεε dusina.

⁹ A ñ tem waamō kpuro wunen wuswaāō? A de su kabana. À n da nām dwarō, kon da nām geuō, ñ n maa nām geu gian na a da, kon da nām dwarō.

¹⁰ Ma Lōtu u nōni seeya u Yuudenin daarun bera mεεra sere n ka da wuu ge ba mō Soari. U wa tem mu gea sāa mu nike nikeru mō nge gbaa te Yinni Gusunō u kua Edeniō, ñ kun mε Egibitin tem. N deema Yinni Gusunō kun gina Sodomu ka Gomōra kpeerasie.

¹¹ Yera Lōtu u Yuudenin wōwa ye kpuro tii gōsia ma u da sōō yari yeru gia. Mεya n kua ba ka karana.

¹² Aburamu u sina Kananin temō, Lōtu u maa da u sina wōwa yen wusun bōkuō ma u ka win dii bekuruginu susimō sere ka Sodomuō.

¹³ Sodomugibu wee, tōn kōsoba. Ba sāawa durumgibu mam mam Gusunōn wuswaāō.

¹⁴ Ye Lōtu ka Aburamu ba karana ba kpa, yera Yinni Gusunō u Aburamu sōōwa u nεε, a nōni seeyo kpa a sōō yari yeru ka duu yeru mεeri n toma ka sōō yēsi yēsika.

¹⁵ Domi tem mε a waamō mi kpuro, wunε ka wunen bibun bwesera kon mu wē ka baadommaō.

16 Kon wunen bibun bweseru dabiasia nge yanim. Wi u koo kpĩ u yanim gari wiya u koo maa kpĩ u wunen bibun bweseru gari.

17 A seewo a tem me b̄osu kpa a men kp̄aru wa nge me mu ne. Domi wuna kon mu wē.

18 Ma Aburamu u win dii bekuruginu kparenu kua u da u sina Manden s̄ow̄o, wuu ge ba m̄ò Heboronin b̄okūo. Ma u ȳaku yeru bana u ka Yinni Gusun̄o s̄a mi.

Aburamu u L̄tu w̄ara

14

1 Sanam me Amurafeli u s̄a Sinean sun̄o, ma Arīoku s̄a Elasan sun̄o, ma Kedolamee s̄a Elamun sun̄o, ma Tideali s̄a Goyimun sun̄o,

2 sanam meya sinam be, ba tabu kua ka Bera, Sodomun sun̄o, ka Birisa, Gom̄aran sun̄o, ka Sineabu, Adiman sun̄o, ka Sem̄ebee, Seboimun sun̄o, ka Belan sun̄o ye ba maa sokum̄o Soari.

3 Beni kpurowa ba menna nim w̄oku b̄oruguu ge ba maa sokum̄o Sidimu, gen w̄ow̄a.

4 N deema w̄o w̄okura yirawa ba Kedolamee yoru diiya, adama w̄o w̄okura itase s̄o ba seewa ba ka tii yina.

5 Yera w̄o w̄okura nnese, Kedolamee ka sinam be ba w̄a ka wi, ba tabu da ma ba Refaba tabu di Asiter̄tu Kaanaimūo, ma ba Susiba tabu di Hamūo, ma ba Emiba tabu di Safe Kiriataimūo.

6 Ba maa Horiba tabu di ben guu te ba m̄ò Seirio sere Paranin s̄ow̄o ge ga w̄a gbaburun bera.

7 Yen biru ba ḡsirama ba da Eni Misipatio, ye ba maa sokum̄o Kad̄esi. Miya ba Amalekiba tabu w̄ari

ba kamia ben tem kpuro sɔɔ ka Amɔreba be ba terie Hasasɔntamaaɔ.

⁸ Yera Sodomun sunɔ seewa ka Gomɔran sunɔ ka Adiman sunɔ ka Seboimun sunɔ ka Belan sunɔ ye ba maa sokumɔ Soari, ba da ba ka sinam be tabu yinna Sidimun wɔwaɔ.

⁹ Sinam beya Kedolamεε, Elamun sunɔ, ka Tideali, Goyimun sunɔ, ka Amurafeli, Sinean sunɔ, ka Ariɔku, Elasan sunɔ. Sinambu nne be, ba ka nɔɔbu be tabu mɔ.

¹⁰ Sidimun wɔwa miya kɔntaan wɔrusu wɔa nge dɔkɔba. Yera Sodomun sunɔ ka Gomɔran sunɔ ba duki sua ba da ba wɔriki si sɔɔ. Be ba tie ba maa duki doona guunu gia.

¹¹ Be ba bu tabu di, ba Sodomu ka Gomɔragibun dukia gura ka ben dīanu kpuro ba ka doona.

¹² Ba maa Aburamun wɔnɔn bii Lɔtu mwa wi u wɔa Sodomuɔ ka win dukia kpuro ba ka doona.

¹³ Yera durɔ goo wi u kpikiru sua Sodomun di u na u Aburamu, Heberu wi sɔɔwa. N deema Aburamu u sɔ Manden sɔɔwɔ. Mande sɔawa Amɔren bweseru, Esikoli ka Anεen wɔnɔ, be ba arukawani bɔkua ka Aburamu.

¹⁴ Ye Aburamu u nua ma ba win wɔnɔn bii yoru mwa, yera u win sɔm kowo wɔrugɔba gɔsa gooba wunɔbu ka wɔkura nɔɔbu ka ita (318) be ba mara win yenuɔ u bu tabu yɔnu wɛ. Ma u ka sinam be naa gira sere Danuɔ.

¹⁵ Ma u win tɔmbu bɔnu kua u ka bu wɔri wɔkuru, wi ka win sɔm kowobu. U bu tabu di ma u bu naa swi sere Kobaa, ye ya wɔa Damasin sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.

¹⁶ U dukia ye kpuro wɔrama ma u win wɔnɔn bii Lɔtu wɔrama ka win ye u mɔ ka sere maa tɔn be ba raa mwεεra ka ben kurɔbu.

Aburamu u ka Mɛɛkisiɔeki ka Sodomun sunɔ yinna

17 Ye Aburamu u Kedolamɛɛ ka sinam be ba wãa ka wi tabu diima u wee, Sodomun sunɔ u nùn sennɔ da Safen wɔwɔ ye ba maa sokumɔ sunɔn wɔwɔ.

18 Ma Mɛɛkisiɔeki, Salemun sunɔ u ka pɛɛ na mi ka tam. Durɔ wi sãawa Wɔrukoon yãku kowo.

19 U Aburamu domaru kua u nɛɛ, Gusunɔ, wi, wi u kpuro kere, u maa wɔllu ka tem taka kua, u koo nun domaru kua.

20 Wigia siarabu domi u nun wunɛn wɛrɔbu nɔmu bɛria.

Ma Aburamu u ye u waama kpuron wɔkuru baateren wɔllɔ tia tia sua u Mɛɛkisiɔeki wi wɛ.

21 Yen biru Sodomun sunɔ u Aburamu sɔɔwa u nɛɛ, a man tɔmbu wɛɛyɔ kpa a dukia sua yu ko wunɛgia.

22 Aburamu u Sodomun sunɔ wisa u nɛɛ, na nɔmu sua wɔllɔ na bɔrua ka Gusunɔn yĩsiru, wi, wi u kpuro kere u maa wɔllu ka tem taka kua,

23 ma na n̄ gãanu ganu suamɔ ni nu sãa wunɛginu baa wɛɛ siira, baa bara wɛru kpa a ku ra ka nɛɛ, wuna a man kua dukiagii. Na n̄ gãanu ganu suamɔ,

24 ma n kun mɔ ye nɛn aluwaasiba ba di. Adama a de Anɛɛ ka Esikoli ka Mande be ba ka man da bu ben bɔnu sua.

Arukawani ye Gusunɔ u ka Aburamu bɔkua

15

1 Yeniba kpuron biru Yinni Gusunɔ u ka Aburamu gari kua kãsiru sɔɔ u nɛɛ, Aburamu, a ku bɛrum ko, nɛna na wunɛn tɛrɛru, wunɛn are ko n kpã gem gem.

² Aburamu nùn wisa u nεε, Yinni Gusunɔ, mba kaa maa man wẽ. Wee na gɔɔ dɔɔ bii sari kpa Eliesεε Damasigii u ko nen tubi dio.

³ Yèn sɔ a n̄ man bii kã, nen yoo Eliesεε wi ba mara nen yenuɔ wiya koo nen tubi di.

⁴ Yera Yinni Gusunɔ u Aburamu sɔɔwa u nεε, n n̄ wi, u koo ko wunen tubi dio. Wunen tii tiin biiwa u koo wunen tubi di.

⁵ Ma Gusunɔ u ka nùn da tɔɔwɔ u nεε, a wɔllu mεerio kpa a kperi gari, à n kaa kpĩ. Nge mɛya wunen bwesera koo dabiru nera.

⁶ Ma Aburamu u Yinni Gusunɔ naanε kua. Yen sɔna Gusunɔ u nùn garisi gemgii.

⁷ Ma u kram nùn sɔɔwa u nεε, nena na Yinni Gusunɔ, nε wi na nun yarama saa Urun di Kaladen temɔ kpa n ka nun tem meni wẽ.

⁸ Adama u wisa u nεε, Yinni Gusunɔ, amɔna ko na n ka yẽ ma tem meni mu koo ko nεgim.

⁹ Ma Yinni Gusunɔ u nεε, a naa gbiiba wɔɔ itagia tama ka boo niu wɔɔ itaguu, ka yãa kineru wɔɔ itagiru ka kparuko ka totoberε buu kpa a man ye goowa a yi.

¹⁰ Yera Aburamu u yεε yi kpuro menna u yi go u berana yiru u yin besi yi u karinasia, adama u n̄ gunɔsu bere si.

¹¹ Yaberekunu nu sarama yaa goo ni sɔɔ, ma Aburamu u nu gira.

¹² Ye sɔɔ duɔ, dom mɔn bakara Aburamu wəri ma berum nùn mwa yam wɔku te sɔɔ.

¹³ Yera Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa u nεε, a n yẽ ma wunen bibun bwesera ta koo tem tukumɔ sina mi ba koo bu yoru diisia kpa bu bu n̄ni sɔ sere wɔɔ nεeru (400).

14-16 Adama kon tem men tambu siri be ba koo bu yoo te diisia. Wɔɔ dabirun biru ba koo yari tem min di ka dukia baka kpa bu kpam gəsirama mini, domi Aməreban durum kun gina yiba n ka bu kpeerasia. Adama wunε kaa təkə kowa kɔɔ kɔɔ kpa a da a wunen baababa deema ka alafia.

17 Ye sɔɔ kpa yam tıra niki niki, yera Gusunə u kurama yaa bəsi yin kpoo kpooka sɔɔ. U sāa nge dɔɔ bokon wiisu ka dɔɔ yari.

18 Nge mɛya u ka Aburamu arukawani bəkua tɔɔ te sɔɔ u nεε, wunen bwesera kon tem meni wε saa daa piibu ge ga wāa Egibitin tem nɔɔ bura yerun di sere daa baka ten mi, te ba mɔ Efarati.

19 Tem mε, mu sāawa Keniban tem ka Kenisibagim ka Kadimənibagim

20 ka Hεtibagim ka Feresibagim ka Refaban tem,

21 ka Aməreban tem ka Kananiban tem ka Girigasiban tem ka Yebusiban tem.

Agaa u Aburamu Isimεeli marua

16

1 Aburamu ka win kurə Saaraɪ ba n bii mara. Wee Saaraɪ wi, u yoo tən kurə goo mə wi u sāa Egibitigii. Win yīsira Agaa.

2 Ma Saaraɪ u win durə sɔɔwa u nεε, wee, Yinni Gusunə u man kua wīro. Na nun kanamə, a ka nen yoo duo. Sərəkudo kon bibu wa saa win min di.

M a Aburamu u win kurən gari wura.

3 Saa ye sɔɔra Saaraɪ u win yoo Agaa wi sua u win durə kā kurə. N deema ba wɔɔ wəkuru kua kə Kananin temə.

4 Ma Aburamu u ka Agaa menna ma Agaa u gura sua. Ye u wa u gura mɔ, yera u win yinni Saaraɪ gendu wɔri.

5 Ma Saaraɪ u Aburamu sɔɔwa u nɛɛ, nɛn wɔmburu tu wɔri wunɛ sɔɔ. Na nun nɛn yoo kã kurɔ, adama ye u wa ma u gura mɔ, yera u man gendu wɔri. Yinni Gusunɔwa koo sun siria nɛ ka wunɛ.

6 Aburamu u Saaraɪ wisa u nɛɛ, wuna a wunen yoo mɔ, a ka nùn koowo nge mɛ a kã.

Saa yera u Agaa nɔni mɛni ma Agaa u duka sua win min di.

7 Yinni Gusunɔn gɔrado* u nùn wa gɔbaburɔ bwia gaan bɔkuɔ Surin swaaɔ.

8 U nɛɛ, Agaa, Saaraɪn yoo, man diya a wee. Mana a dɔɔ.

Agaa u nɛɛ, na duka suɔwa nɛn yinni Saaraɪn min di.

9 Ma gɔrado wi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a gɔsiro wunen yinnin mi, kpa a nùn wiru kpɪiya.

10 Kon wunen bweseru dabiasia sere goo kun kpɛ u tu gari.

11 Wee a gura mɔ, kaa bii tɔn durɔ ma kpa a nùn yĩsiru kɛ Isimɛli. Domi Yinni Gusunɔ u wunen nɔɔ nuɔ nɔni swãa te sɔɔ.

12 Bii wi, u ko n sãawa nge keteku gbeeku. U ko n ka tɔmbu kpuro nɔɔ gɔmunu mɔ. Tɔmbu kpuro ba koo maa ka nùn nɔɔ gɔmunu ko. U ko n ka win dusibu tondinɛ.

13 Ye Yinni Gusunɔ u ka Agaa gari yi kua u kpa, ma Agaa u nùn yĩsiru kã u nɛɛ, wuna Yinni wi u waamɔ.

* **16:7 Yinni Gusunɔn gɔrado** - Isireliba ba ku ra kã bu Gusunɔn yĩsiru sia. Yen sɔna ù n bu kurema ba ra nɛɛ, Gusunɔn gɔradowa.

Domi u tii bikia u nεε, ka gem na Gusunɔ wa ka nɔni, ma na wãa na ñ gu?

¹⁴ Yen sɔna ba dɔkɔ ye soka Gusunɔ u man waamɔ. Dɔkɔ ye, ya wãawa Kadesi ka Baredin baa sɔɔ.

¹⁵ Yen biru Agaa u Aburamu bii tɔn durɔ marua, ma Aburamu u bii wi yĩsiru kã Isimεeli.

¹⁶ Aburamun wɔɔ ga sãawa wεnε ka nɔɔba tia sanam mε ba Isimεeli mara.

Bango sãawa Gusunɔn arukawani yen yĩreru

17

¹ Ye Aburamu kua wɔɔ wunɔbu tia sari yera Yinni Gusunɔ u nùn kure u nεε, nεna na Gusunɔ Dam kpurogii. A ñ sĩimɔ nεn wuswaaɔ kpa a kun taare mɔ.

² Kon ka nun arukawani bɔke kpa n wunεn bweseru dabilitasia gem gem.

³ Yera Aburamu u yiira mii mii u wuswaa tem girari. Ma Gusunɔ u kpam ka nùn gari kua u nεε,

⁴ nεn arukawani wee, ye na ka nun bɔkumɔ. Kon nun kowa bwese dabinun baaba.

⁵ Ba ñ koo maa nun soku Aburamu, ba koo nun sokuwa Aburhamu, ye ya gerumɔ bwese dabinun baaba.

⁶ Kon de wunεn bibu bu marura bu sosi sere ba ñ garirɔ, kpa bwesenu ka sinambu bu kɔwara wunεn min di.

⁷ Kon wure n ka bεε nεn arukawani bɔke, wunε ka wunεn bibu ka ben bweseru kpuro kpa na n sãa wunεn Yinni ka wunεn bweserun Yinni sere ka baadommaɔ.

⁸ Kpa n wunε ka wunεn bibun bweseru Kananin tem mε wẽ, mɛ sɔɔ a wãa mi, a sɔru dimɔ. Mε kpuro

mu koo ko begim sere ka baadommaɔ kpa na n sãa ben Yinni.

⁹ Ma u kparam Aburhamu sɔɔwa u nɛɛ, i nɛn arukawani nɛnuɔ, wunɛ ka wunɛn bibun bweseru. A ku de bu ye duari wunɛn bweserɔ.

¹⁰ Arukawani ye wee, ye na ka bɛɛ bɔkumɔ, ye i ko nɛnɛ wunɛ ka wunɛn bibun bweseru. I ko i tɔn durɔ baawure bango kua wi u wãa bɛɛn suunu sɔɔ.

¹¹ Kpa ya n sãa arukawani yen yĩreru ye ya wãa nɛ ka bɛɛn suunu sɔɔ.

¹² I n da bii tɔn durɔ baawure bango kue ù n sɔɔ nɔɔba ita tura. N ñ mɔ be ba mara bɛɛn yɛnuɔ tɔna, ka maa be i ka gobi dwawa tɔn tukobun mi.

¹³ I ko be kpuro bango kuawa kpa nɛn arukawani yen yĩreru ta n wãa bɛɛn wasi sɔɔ sere ka baadommaɔ.

¹⁴ Tɔn durɔ wi ba ñ bango kue, i ko i nùn wunawa wigibun min di i go. Domi u nɛn arukawani sanku.

¹⁵ Gusunɔ u kparam Aburhamu sɔɔwa u nɛɛ, a ku maa wunɛn kurɔ soku Saaraɪ. Saaraawa kaa n da nùn soku.

¹⁶ Kon nùn domaru kua kpa u nun bii tɔn durɔ marua. Nɛn doma ten saabu bwese dabinu ka sinambu ba koo kɔwara win min di.

¹⁷ Yera Aburhamu u Gusunɔ yiira mii mii u siriru tem girari u yẽɛ ma u gerua win tii sɔɔ u nɛɛ, ba koo maa tɔnu wɔɔ wunɔbugii bii marua? Saaraa wi u kua wɔɔ wɛnɛ ka wɔkuru mini, u koo bii ma?

¹⁸ Yera u Gusunɔ sɔɔwa u nɛɛ, a de Isimɛɛlin sanu sanusu su nun wẽre kpa u nɛn tubi di.

¹⁹ Ma Gusunɔ u nɛɛ, aawo, wunɛn kurɔ Saaraawa koo nun bii tɔn durɔ marua kam kam, kpa a nùn yĩsiru kɛ Isaki. Wiya kon wure n ka nɛn arukawani bɔke ye ya ñ kpeemɔ win bweserɔ.

²⁰ Meya na wunen kanaru nua te a kua Isimeelin sō. Wee, kon maa nùn domaru kua kpa u marura, win bibu bu dabia sere ba ò garirō. U koo bibu wākura yiru ma, kpa bii be, bu ko bwese bakarun keri wākura yirun nuuru.

²¹ Adama nen arukawani ye, ya ko n wāawa Isakin mi, wi Saaraa koo nun marua gasaku amadaare.

²² Ye Gusunō u ka Aburhamu gari kua u kpa, u nùn deri u doona wōllō.

²³ Yen biru Aburhamu u Isimeeli sua ka yobu kpuro be ba mara win yenuō ka be u ka gobi dwa, tōn durō be ba wāa win yenuō kpuro gesi, ma u bu bango kua dōma te, nge me Gusunō u nùn sōwa.

²⁴ Aburhamu u mōwa wōō wunōbu tia sari sanam me u bango kua.

²⁵ Win bii Isimeeli u maa mōwa wōō wākura ita.

²⁶ Sōō tee tera ba Aburhamu ka win bii Isimeeli bango kua.

²⁷ Tōn durōbu kpuro be ba mara win yenuō ka be u dwa tōn tukobun mi, ba bu bango kuawa ka wi sannu.

Ba Aburhamu biin nōō mwεεru kua

18

¹ Sōō teeru Yinni Gusunō u Aburhamu kure Manden sōwō ye u sō win dii bekurugirin kōnnōwō sōō sōō gbāara.

² U nōni seeya u mεεra. Wee tōn durōbu ita ba yō saruō. Ye u bu wa yera u seewa u duka da ben mi, u yiira ben wuswaas.

³ Ma u ben tōnwero sōwō u nεε, Yinni, à n wura, a yōro, a ku man sarari a doona.

4 I de bu nim tama i ka bεen kōri kpakia kpa i wēra dāa saaru mini.

5 Kon da n dīanu tama fiiko kpa i di i ka dam wa. Yen biru kpa i sere swaa wōri i doona. Bεen naa te, ta bεere kua. Yen sō, i de i nen yaare di.

Ma ba nεε, a koowo nge mε a gerua.

6 Yera Aburhamu u gōsira ka sendaru win dii bekurugirō Saaraan mi. U nūn sōwa u nεε, a wasi suo a som sakakun nō ita sua a buri kpa a kiraru sōmε.

7 Ma Aburhamu u duka da win naa gōwō u naa kinε kpembu ge ga wā mwa u win sōm kowo turo wē. Ma u gu go u sawa fuuku.

8 Aburhamu u naa bogum sua ka bom ka yaa saara ye, u ka da u yi tōn ben wuswaa. Win tii u da u sina bee tia dāa ten saarō sanam mε ba dimō nge mε ben komaru.

9 Yera ba nūn bikia ba nεε, mana wunen kurō Saaraa u wāa.

Ma u nεε, u wāa dirō.

10 Ma ben turon min di Gusunō u nεε, gasōku amadaare kon wurama wunen mi. Saa ye sō, wee, wunen kurō Saaraa u koo bii tōn durō ma.

N deema Saaraa u yō u gari yi swaa daki dii kōnnōwō ge ga wāa sō win biruō.

11 Aburhamu ka Saaraa ba maa bukura gem gem. Saaraa kun sāa wi u koo bii ma.

12 Ma u tii yēε u nεε, tē ye na tōkō kua na kpa, nen durōn tii maa tōkō kua, yera sa ko maa kpī su mennabun nuku dobu wa?

13 Ma Yinni Gusunō u Aburhamu sōwa u nεε, mban sōna Saaraa u yēε u nεε, u koo bii mawa mi ka gem? Wi, wi u tōkō kua u kpa?

14 Gãanu ganu wāa ni nu ka man sē? Nge me na yi, suru nōba nnen biru kon wurama kpa Saaraa u bii tən durō ma.

15 Ma Saaraa u siki u nεε, na n̄ yēε. Domi berum n̄n mwa.

Adama Yinni Gusunō u nεε, weesa, a yēε.

Aburhamu u Gusunō suuru kana Sodomun sō

16 Ma tən be, ba seewa ba doonō. Ba wuswaa t̄i Sodomun bera gia. Ma Aburhamu u bu swaa yōra.

17 Yera Yinni Gusunō u nεε, ye kon ko, n weene n ye Aburhamu berua?

18 N n̄ gāanun sō, Aburhamun bwesera koo kpēa kpa ta n dam mō. Win min diya handunian bwesenu kpuro nu koo domaru wa.

19 Domi wiya na gōsa u ka win bibu ka ben bweseru wooda wē bu nen swaa swīi kpa ba n sīimō dee dee ba n nen kīru mō, kpa n nen nōō mwēenu yibia ni na n̄n kua.

20 Ma u nεε, t̄ambun weeweenu kpēa Sodomu ka Gomōragibun daa kōsan sō. Ben durum ya banda.

21 Yen sōna kon sara kpa n wa bā n mō ka gem nge me na nōōmō. N kun me, kpa na n yē.

22 Tən ben yiru ba ben swaa wōri ba doonō Sodomun bera gia. Adama Yinni Gusunō u gina yōra ka Aburhamu.

23 Ma Aburhamu u n̄n susi u nεε, ka gem kaa tən geobu ka tən kōsobu go sannu?

24 Sōrōkudo tən geobu weeraakuru ba ko n wāa wuu ge sōō, be ba wunen kīru mō. N n man na, kaa maa bu gowa? A n̄ wuu gen t̄ambu suuru kuamme t̄ambu weeraaku ten sō?

25 N n̄ weene a tən geobu ka tən kōsobu kpeerasia sannu kpa be kpuro bu are tee wa. Yen bwesera

kun ka nun weene. Wune wi kaa handunia kpuro siri, a ñ kaa ko ye n wā?

²⁶ Ma Yinni Gusunɔ u nee, nà n tɔn geobu weeraakuru wa Sodomun nukuru sɔɔ, kon wuu ge kpuro suuru kua ben sɔ.

²⁷ Aburhamu u kpam gari sua u nee, wee, na kaka na ka nen Yinni gari kua, ne wi na saa tua ka torom dirum.

²⁸ Sɔɔkudo tɔnu weeraaku te sɔɔ, nɔɔbu koo kaara. Nɔɔbu yen sarirun sɔ kaa wuu ge kpeerasia?

Ma Yinni Gusunɔ u nee, na ñ gu kpeerasiamɔ nà n tɔn geobu weeru ka nɔɔbu wa ge sɔɔ.

²⁹ Aburhamu u kpam nùn sɔɔwa u nee, sɔɔkudo tɔn geobu weeruwa ba ko n wā mi.

Ma Yinni Gusunɔ u nee, kon wuu ge deri gen tɔnu weeru yen sɔ.

³⁰ Aburhamu u nee, a ku ka man wasira. Kon kpam gari gere. N n tɔn geobu tenan na ya wā mi maa ni?

Ma Yinni Gusunɔ u nee, na ñ gu kam koosiamɔ nà n tena ye wa mi.

³¹ Ma Aburhamu u nee, Yinni, wee na kaka na ka nun gari mɔ. N n tɔn geobu yendun na ta maa wā mi ni?

Ma Yinni Gusunɔ u nee, na ñ gu kpeerasiamɔ nà n yen te wa.

³² Aburhamu u kpam nee, a suuru koowo, nɔn tee teniwa kon gari gere. Baa ñ n wɔkurun na ta wā mi ni?

Ma Yinni Gusunɔ u nee, na ñ gu kpeerasiamɔ nà n wɔku te wa.

³³ Yen biru Yinni Gusunɔ u doona ye u ka Aburhamu gari kua u kpa. Aburhamu u maa gɔsira u da win yenuɔ.

*Lɔtu u yara Sodomun di***19**

¹ Tɔmbu yiru be ba raa Sodomun swaa wɔri ba tura mi yoka. N deema ba sãawa Gusunɔn gɔradoba. Wee, saa ye sɔɔ, Lɔtu u sɔ wuun gbãra kɔnnɔwɔ mi wuun wirugibu ba ra sinɛ. Ye u bu wa u seewa

² u bu sennɔ da u yiira ben wuswaaɔ u nɛɛ, i dam kooma nɛn yinnibu, i de su da nɛn yenuɔ i bɛɛn kɔri kpakia i kpuna mi. Bururu kpa i yellu se i bɛɛn swaa wɔri.

Ba nɛɛ, aawo, tɔɔwɔwa sa ko kpuna.

³ Adama Lɔtu u bu nɔɔ gɛɛ ba sere wura ba dua win yenuɔ. U tɔɔ baka dim kua ka pɛɛ ye ba kun seeyatia doke ma ba di.

⁴ Ba ñ gina kpunam kpa Sodomugibu ba ka yenu ge tarusi saa bukurobun di sere ka aluwaasi yãkaminɔ, wuu gen tɔn durɔbu kpuro gesi.

⁵ Ma ba Lɔtu soka ba nɛɛ, mana durɔ be, ba wãa be ba sɔbia wunen yenuɔ yoka ye. A bu yarama su ka bu kpuna nge tɔn kurɔbu.

⁶ Ma Lɔtu u yara u bu deema yenu kɔnnɔwɔ, u gambo kenua birum birum.

⁷ U nɛɛ, kpaasibu, i suuru koowo i ku daa kɔsa ko mɛ.

⁸ Wee, na bii wɔndiaba yiru mɔ be ba kun gina durɔ yɛ. I de n bɛɛ bu yarama kpa i ka bu ko nge mɛ n bɛɛ wɛre. Adama durɔ beni, i man bu derio domi sɔba.

⁹ Ba nɛɛ, wunɛ sɔɔwa, ma a kɔ a sun siri? A tii gawo min di, ñ kun mɛ, ye sa ko nun kua ya koo begia kera.

Ma ba Løtu bərikia ka dam sere ba kī bu win gambo kəra.

¹⁰ Saa yera sɔɔ be, ba Løtu gawa ba sure yenuɔ ba gambo kenua.

¹¹ Ma ba tən be kpuro wɔkoru kpɛɛ be ba yɔ yenu gen kənnɔwɔ saa aluwaasi yəkaminun di sere ka bukurobɔ. Yera ba babi babi ba ñ kənnɔ ge wa.

¹² Sɔɔ be, ba Løtu bikia ba nɛɛ, wara a mɔ mini maa. Wunen bibun durɔbu ka wunen bii tən durɔbu ka tən kurɔbu. Be ba sãa wunɛgibu kpuro gesi, a bu mɛnnɔ i yari minin di.

¹³ Domi sa ko wuu ge kpeerasia tɛ yèn sɔ tɔmbun weeweenu kpɛa ni ba Gusunɔ koosimɔ gen tɔmbun daa kɔsan sɔ. Yen sɔna u sun gərima su ka gu kam koosia.

¹⁴ Ma Løtu u yara u da u win bibun durɔ kɛɛrobu sɔɔwa bu seewo bu yari min di domi Yinni Gusunɔ u koo wuu ge kam koosia.

Adama ba gari yi atafiru kua.

¹⁵ Buru buru yam sāreru gərado be, ba Løtu nɔɔ gɛɛ ba mɔ, a seewo a wunen kurɔ sua ka wunen bii wəndiaba yiru be ba wãa mini kpa i ku ra kam ko bə n wuu ge kpeerasiamɔ.

¹⁶ Ye ba wa ma Løtu u tɛmɔ, ba wi ka win kurɔ ka win bii wəndiaba yiru yen nɔmu nenua ba gawa ba ka yara sere wuun biruɔ, domi Yinni Gusunɔ u ben wənwəndu wa.

¹⁷ Ye ba bu yara ba kpa ben turo u nɛɛ, a ka wunen hunde dukao, a ku ra sīra, a ku ra maa yɔra batuma mi. A duka doo guunun bera gia kpa a ku ra kam ko.

¹⁸ Ma Løtu u nɛɛ, aawo, yinni.

¹⁹ Wee, a man durom kua, a maa man wunen wənwəndun kpãaru sɔɔsi ye a ka nen hunde faaba

kua. Adama na ò kpě n duka turi guu ten mi, wahala ye, ya kun ka man babe kpa n kam ko.

²⁰ Wuu geni wee, ga wāa turuku, ga ò maa kpā. A de n da n kuke mi, kpa n faaba wa. Ye u wa gɔrado wi, u ò wisa, ma u nεε, nge ga ò piibu sāa ro?

²¹ Ma gɔrado wi, u nεε, kon kpam nun durom kua. Wuu gèn gari a m̀ mi, na ò gu kpeerasiam̀.

²² A hania koowo a da a kuke mi, domi na ò kpě n gāanu ganu ko ma n kun m̀ a tura mi.

Yen sōna ba wuu ge yīsiru kā Soari. Yen tubusiana wuu piibu.

²³ N deema sōo yarima L̀tu u sere dua Soarì.

²⁴ Yera Yinni Gusuǹ u sōo bisu ka dōo nεesia saa wallun di Sodomu ka Gom̀ra sōo.

²⁵ U wuu si kpeerasia ka sin t̀mbu kpuro ka sin batuma ka ye ya kpia mi kpuro.

²⁶ Adama suaru sōo L̀tun kur̀ u sīra, ma u g̀sira bōo kperu.

²⁷ Ye n kua buru buru yellu, yera Aburhamu u da u yōra mi u raa ka Yinni Gusuǹ gari kua.

²⁸ Ye u mεera Sodomu ka Gom̀ran bera ka batuma yen mi gia, u wa wee, dōo wiira seem̀ nge gbee bur̀n dōo wiiru.

²⁹ Sanam mε Gusuǹ u batuma yen wusu kpeerasiam̀, u Aburhamu yaaye ma u L̀tu yara kam koo bin min di.

M̀n di M̀abuba ka Am̀niban bwesera yara

³⁰ Yen biru L̀tu u yara Soarin di u da u sina guuru garun kpee ẁru sōo ka win bii ẁndiaba yiru ye sannu, domi u bεrum bara u sina Soarì.

³¹ Yera win bii yeruma u win ẁǹ sōowa u nεε, bεsen tundo wee, u t̀k̀ kua. T̀n dur̀ goo maa

sari bera mi, wi u koo sun sua nge me siba m̀ tem baama.

³² A na su besen tundo tam n̄rusia mu n kp̄a kpa su de u ka sun kpuna kpa win bweseru tu ku gbi.

³³ W̄oku te, ba ben tundo tam n̄rusia, ma yeruma u da u win tundo kpunε, adama L̄otu kun ȳε saa ye bii wi, u na u kpuna ka saa ye u seewa.

³⁴ Yen sisiru yeruma wi, u win w̄on̄ s̄ōwa u nεε, wee, ḡiā w̄okuru na dera besen tundo ka man kpuna. Su kpam n̄n tam n̄rusia w̄oku te, kpa wunε a maa da u ka nun kpuna kpa win bweseru tu ku gbi.

³⁵ Ma ba wure ba ben tundo tam n̄rusia w̄oku te, ma w̄on̄ da u n̄n kpunε. Tundo kun ȳε saa ye bii wi, u na u kpuna ka saa ye u seewa.

³⁶ Ma L̄otun bii t̄n kur̄bu yiru ye, ba win guri sua.

³⁷ Bii yeruma wi, u mara t̄n dur̄ ma u n̄n ȳisuru k̄ā M̄abu. Yen tubusiana n̄n tundon bii. Win min diya M̄abuban bwesera yara.

³⁸ W̄on̄ wi, u maa mara t̄n dur̄, ma u n̄n ȳisuru k̄ā Beni Ami. Yen tubusiana n̄n dusin bii. Win min diya Am̄niban bwesera maa yara.

Aburhamu ka Abimelēki

20

¹ Yeniban biru Aburhamu u seewa Manden di, ma u da s̄ō ȳesan n̄m d̄waru gia Nεgebū Kad̄esi ka Surin baa s̄ō, u da u w̄ā wuu ge ba m̀ Gerā.

² Gera miya u ra n win kur̄ Saaraa sokum̄ win sesu. Ye Geran sun̄ Abimelēki u nua me, yera u Saaraa sua kur̄ u yenu doke.

³ Adama Yinni Gusunɔ u Abimɛlɛki sɔɔwa dosu sɔɔ wɔ̄kuru u nɛɛ, wee, kaa gbi tɛ̄ kurɔ win sɔ̄ wi a sua mi, domi wi ka win durɔwa ba wɔ̄a mi.

⁴ N deema Abimɛlɛki u n̄ gina ka Saaraa mennare. Yera u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u nɛɛ, kaa tɔnu go wi u kun taare gaa mɔ?

⁵ N n̄ win tiiwa u man sɔɔwa ma win sesuwa? Ma kurɔ win tii u maa gerua mɛ. N n̄ mɛn na, na n̄ kɔsa bwisika nɛn gɔruɔ n̄ sere mam nɛɛ, na durum kua ka nɛn nɔma.

⁶ Ma Yinni Gusunɔ u n̄n wisa u nɛɛ, geema na yɛ̄ ma a n̄ taare gaa mɔ wunen gɔruɔ sanam mɛ a yeni kua. Yen sɔna na n̄ dere a n̄n baba kpa a ku ra durum ko.

⁷ N n̄ mɛn na, a durɔ wi n̄n win kurɔ wesio tɛ̄, domi nɛn sɔmɔwa u s̄a. U koo maa nun kanaru kua kpa a ku gbi. A n̄ maa yina a n̄n kurɔ wi wesia, i ko gbiwa wunɛ ka wunen tɔmbu kpuro.

⁸ Yera Abimɛlɛki u seewa buru buru yellu u win bwãabu kpuro menna u bu Yinni Gusunɔn gari yi saaria. Ma berum bwãa be mwa gem gem.

⁹ Saa ye sɔra Abimɛlɛki u Aburhamu bikia u nɛɛ, amɔna a ka sun kua mɛ. Mba na nun torari a ka sun durum baka yenin bweseru sɔbi nɛ ka nɛn tɔmbu. A man gãanu kua ni nu n̄ weenɛ bu tɔnu kua.

¹⁰ Mba a bwisika a ka yenin bweseru kua.

¹¹ Ma Aburhamu u wisa u nɛɛ, na raa tamaa ba n̄ Gusunɔn berum mɔwa tem mini, kpa bu man go nɛn kurɔn sɔ̄.

¹² Adama ka yen de kpuro u s̄awa nɛn sesu tundo turosi, sa n̄ s̄a mero turo. Ma na n̄n sua kurɔ.

13 Yen sō, saa mìn di Gusunō u man yara nen yenun di na bōsu, na nùn sōwa na nēε, u man biru wukirio. Mi sa dua kpuro u n da nēε, u sāawa nen sesu.

14 Yera Abimēleki u nùn win kurō Saaraa wesia. Ma u maa nùn yoo tən durōbu ka tən kurōbu wē ka yāanu ka ketēba.

15 Ma u nùn sōwa u nēε, nēna na tem mε mō. A gosio mε sō, bera mi a kī a n wāa.

16 Ma u maa Saaraa sōwa u nēε, wee wi a sokumō wunen sesu mi, na nùn sii geesun gobi nārōbu (1.000) wēemō. Yeni ya koo wunen tambu sōsi ma a dεere, kpa ba n yē ma a n kōsa gaa kue.

17-18 N deema Gusunō u raa Abimēleki ka win kurō ka win yobu bararu kpēε te ta n derimō bu ma, ye u ka Saaraa mwan sō. Yen sōna ye u Saaraa wesia, Aburhamu u Gusunō kana, ma u bu bekia bu ka kpī bu ma.

Isakin marubu

21

1 Yinni Gusunō u yaaye ye u raa Saaraa sōwa. U maa win nō mweeru yibia.

2 Saaraa u gura sua ma u Aburhamu bii tən durō marua win tōkōru sō, saa ye Gusunō u raa nùn bura.

3 Aburhamu u bii wi yīsiru kā Isaki.

4 Ye Isaki kua sō nōba ita u nùn bango kua nge mε Gusunō u raa nùn wooda wē.

5 Aburhamu mōwa wō wunōbu (100) sanam mε ba win bii Isaki mara.

6 Saa ye sōra Saaraa nēε, Gusunō u man yēesu go. Be ba maa nua kpuro ba koo ka man yēewa.

⁷ U kpam nɛɛ, wara koo raa Aburhamu sɔ ma nɛ Saaraa kon bii bɔm kɛ. Wee tɛ na nùn bii tɛn durɔ marua win tɔkɔru sɔɔ.

Aburhamu u Agaa ka Isimɛli gira

⁸ Bii wi, u kpɛa ma ba nùn bɔm kara. Yera Aburhamu u yaa dii bakabu kua dɔma te.

⁹ Ye Saaraa wa ma bii wi Agaa Egibitigii wi, u Aburhamu marua u Isaki yɛɛmɔ,

¹⁰ yera u Aburhamu sɔɔwa u nɛɛ, a yoo wi giro ka win bii, domi win bii kun tubi dimɔ ka nɛn bii sannu.

¹¹ Gari yi, yi Aburhamu dua gem gem win bii Isimɛlin sɔ.

¹² Adama Gusunɔ u Aburhamu sɔɔwa u nɛɛ, a ku gari yi gɔburu wa wunɛn yoo wi ka win biin sɔ. A Saaraa kuo ye u nun bikia kpuro. Domi Isakin min diya bwese baka tɛn nɔɔ mweɛru na nun kua ta koo yari.

¹³ Kon maa de wunɛn yoo win bii u ko bweseru garun nuuru, domi wunɛn biiwa u sɔa.

¹⁴ Ye n kua sisiru Aburhamu u seewa buru buru yellu u dɛanu ka nim bwɔaru sua u Agaa wɛ. U maa nùn bii wi nɔmu beria u nɛɛ, bu doo. Ma ba doona ba da ba tora gbaburɔ te ba ra soku Beri Seba.

¹⁵ Ye bwɔa ten nim mu kpa, yera u bii wi deri dɔa piibu gagan saarɔ.

¹⁶ Ma u da u sina n desire n tura mi bɔ n sɛu toba ga koo wen saka. Domi u nɛɛ, u n kpɛ u n win bii mɛɛra u n gbimɔ. Mi u sɔ mi, ma u wura takana u swi.

¹⁷ Gusunɔ u bii win nɔɔ nua ma win gɔrado u Agaa soka wɔllun di u nɛɛ, mba n nun mɔ, Agaa. A ku nanda, domi Gusunɔ u bii win nɔɔ nua mi u wɔa.

18 A seewo a da a nùn sua a kəkiri domi kon nùn ko bwese bakarun nuuru.

19 Saa yera Gusunə u kurə win nən̄ni wukia ma u dəkə gaa wa mi. U da u bwāa te nim yibia u bii wē u nərə.

20-21 Gusunə u wāa ka bii wi, sanam me u kpēamə. U wāa gbaburə te ba m̀ Parani, ma u kua ten towo. Win mero maa nùn kurə sua Egibitin tem di.

Aburhamu u ka Abimelēki arukawani bəkua

22 Saa ye sərə Abimelēki ka win tabu sunə wi ba m̀ Pikoli ba na Aburhamun mi. Ba nùn sṣwa ba nεε, sa wa ma Gusunə u wāa ka wunε ye a m̀ kpuro sṣṣ.

23 Yen sṣ, a bṣruo ka win yīsiru ma a n̄ ne ka nen bibu ka nen debuminu bərə kṣṣ kom kuamme, kpa a ne ka nen tem megibu durom kua nge me na nun kua.

24 Ma Aburhamu u nεε, na wura, kon bṣre.

25 Adama u Abimelēki gerusi dəkə gaan sṣ ye Abimelēkin yobu ba nùn mwaari.

26 Abimelēki u nεε, na n̄ yē wi u yen bweseru kua. Meya wunen tii, a n̄ maa man sṣore ma n kun mṣ gisṣ.

27 Ma Aburhamu u yāanu ka keteba sua u Abimelēki wē, be yiru ba ka arukawani bəkua.

28 Ma Aburhamu u maa yāa gbiibi gṣsa nṣba yiru u yi nenem.

29 Yera Abimelēki u nùn bikia u nεε, mba kaa ka yāa gbiibi nṣba yiru yeni ko.

30 Aburhamu u nùn wisa u nεε, a nu mṣṣ kpa nu n sṣa seeda ma nena na dəkə yeni gba.

31 Yen sṣna ba yam mi soka Beri Seba domi miya ba arukawani bəkua ka bṣri. Yīsi ten tubusiana dəkə yèn nuurə ba bṣrua.

³² Ye ba arukawani bəkua ba kpa, yera Abimeleki ka win tabu sunə Pikoli ba gəsira ba wura ben wuuə Filisitiban temə.

³³ Yen biru Aburhamu u dāru garu duura Beri Seba mi, ni nu ra saa bakaru ko. Ma u Yinni Gusunə sāwa mi. Yinni Gusunə wi, u ko n wāawa ka baadommaə.

³⁴ Aburhamu u sina Filisitiban tem mi, u tε.

Gusunə u nεε, Aburhamu s2 u ka Isaki yākuru koowo

22

¹ Yeniba kpuron biruwa Gusunə u Aburhamun laakari mεεra u nùn soka u nεε, Aburhamu.

Ma Aburhamu u wura u nεε, nε wee, Yinni.

² Ma u nεε, a Isaki wunen bii teere te suo wi a kī mi, a ka da Məriyan temə kpa a ka nùn yāku dōə mwaararugiru ko guuru garun wəllə te kon nun sōəsi.

³ Yera Aburhamu u seewa buru buru yellu u win keteku gaari bəkua ma u win səm kowo aluwaasiba yiru sua ka win bii Isaki sannu. U yāku dāa besuka. Yen biru ba swaa wəri ba dōə mi Gusunə u nùn sōəwa.

⁴ Ba sanum so sōə yiru, yen itasera Aburhamu u yam mi wa sarun di ye u nəni seeya.

⁵ Ma u win səm kowo be sōəwa u nεε, i yāro mini ka keteku. Nε ka nen bii sa dōə guu teənən mi, su sāaru ko kpa su wurama su bεε deema.

⁶ Ma Aburhamu u yāku dāa ye sua u win bii Isaki səbi. Win tii u dōə ka woburu sua u neni ma be yiru ba swīine.

⁷ Yera Isaki u nùn bikia u nεε, baaba.

Aburhamu u nεε, nε wee, nen bii.

Isaki nεε, dǎǎ ka dǎa wee, adama mana yǎku yǎara wǎa.

⁸ Aburhamu nùn wisa u nεε, nen bii, Gusunǎ u koo tii win yǎku yǎaru waaWa.

Ma be yiru ye, ba n dǎǎ.

⁹ Ye ba tura mi Gusunǎ u raa nùn yǐreru kua, Aburhamu u yǎku yeru kua u yǎku dǎa ye tǎria ten wǎllǎ, ma u win bii Isaki bǎkua u sǎndi mi.

¹⁰ Yen biru Aburhamu u woburu sua u ka win bii Isaki saka.

¹¹ Yera Yinni Gusunǎn gǎrado * u nùn soka wǎllun di u nεε, Aburhamu, Aburhamu.

Ma u nεε, nε wee, Yinni.

¹² Ma gǎrado wi, u nεε, a ku ra bii wi baba, a ku nùn gǎanu ganu kua. Domi na gia tǎ ma a man nasie, a ñ maa ka man wunεn bii teere te yinari.

¹³ Yera Aburhamu u nǎni seeya u sǐira u yǎa kineru wa tèn kǎba tǎki tǎke ta yǎ. Ma u da u tu mwa u ka yǎku dǎǎ mwaararugii te kua win biin ayerǎ.

¹⁴ Ma u yam mi yǐsiru kǎ, Yinni Gusunǎ u koo bukata wunana. Yen sǎna ba ra mǎndu ko ka gisǎ bu nεε, Yinni Gusunǎn guurǎ bukata ya koo wunanara.

¹⁵ Yinni Gusunǎ u kpam Aburhamu soka nǎn mεεruse wǎllun di u nεε,

¹⁶ yèn sǎ a kua mε, ma a ñ ka man wunεn bii teere te yinari, nε, Yinni Gusunǎ na bǎrumǎ ka nen tiin yǐsiru

¹⁷ kon nun domaru kua ka gem kpa n wunεn bweseru dabiasia nge wǎllun kperi, ñ kun mε nge yani sεeri yi yi wǎa nim wǎkun goorǎ, kpa ba n ben yiberεba taare.

* **22:11 Yinni Gusunǎn gǎrado** - I wiru 16:7n tubusianu mεεrio.

18 Bwesenu kpuro handunia sɔɔ nu koo domaru wa saa wunen bweserun min di, yèn sɔ a nen gari mem nɔɔwa.

19 Ma Aburhamu u gɔsirama u na u win sɔm kowo be deema ba wɔma yenuɔ Beri Sebaɔ.

Nakorin bibun bweseru

20 Yeniban biruwa Aburhamu u nua ma Milika u maa ka win wɔnɔ Nakori bibu mara.

21 Win bii gbiikoon yĩsira Usi. Usin wɔnɔba Busi ka Kemuɛli wi u sãa Aramun tundo,

22 ka Kesedi ka Haso ka Pilidasi ka Yidilafu ka Betuɛli.

23 Betuɛliwa u Rebeka mara. Bibu nɔɔba ita ye Milika u Aburhamun wɔnɔ Nakori marua, bera mi.

24 Nakorin kurɔ goo wi ba mɔ Reuma u maa nùn bibu marua. Bera Tebaki ka Gahamu ka Tahasi ka Maaka.

Saaraa u gu. Aburhamu u tem dwa mi u koo nùn sike

23

1 Saaraa u kuawa wɔɔ wunaa teeru ka nɔɔba yiru (127) u sere gu.

2 Heboroniɔwa u gu Kananin temɔ ma Aburhamu u na u win gɔɔ swĩ.

3 N deema u ñ win goo te sikum kpa. Yera u seewa u da Hetiban mi, u bu sɔɔwa u nɛɛ,

4 bɛɛn tii i yɛ ma nɛ sɔɔwa bɛɛn tem mi. Yen sɔ, i man tem dɔreo mi ko na n da nen tɔmbu sike kpa n da n nen kurɔ sike mi tɛ, na kun win goru mɛɛra mɛ.

5 Ma Hɛti be, ba Aburhamu wisa ba nɛɛ,

⁶ yinni, a bešen gari swaa dakio. Gusunə u nun kuawa sina bii bešen suunu sɔɔ. A wunen kurə sikuo bešen win siki wəru ga nun wɛre sɔɔ. Goo kun ka nun gu yinarimə.

⁷ Yera Aburhamu u tən be yiira u bu beere wɛ.

⁸ U nɛɛ, ì n kī n nɛn kurə sike kpa na kun win goru mɛera, i Eforoni Sokaan bii sɔɔwə yèn bukata na mɔ,

⁹ kpa u man Makpɛlan kpee wəru ge ga wāa win gbee goorə deria kpa n nūn gobi kəsia nge mèn nɔɔ u gerua, kpa gu ko nɛn siku yeru beən suunu sɔɔ.

¹⁰ N deema Eforoni Hɛti wi, u sɔ ka wuun wirugibu gbāra kənnəwə mi ba ra sinɛ. Ma u Aburhamu wisa Hɛti be ka be ba dumə min nəni biru u nɛɛ,

¹¹ aawo, nɛn yinni, na nun gbee te kāwa ka kpee wəru ge ga wāa mi. A gu mɔɔ nɛn tambu kpuron nəni birɔ. A doo a wunen kurə sike mi.

¹² Ma Aburhamu u yiira tən ben wuswaaɔ

¹³ u Eforoni sɔɔwa u nɛɛ, a maa nɛgii swaa dakio. Kon nun gbee ten gobi kəsiawa. A yi mɔɔ kpa n nɛn kurə sike mi.

¹⁴ Adama Eforoni u Aburhamu sɔɔwa u nɛɛ,

¹⁵ nɛn yinni, a swaa dakio a nɔ. Mba sii geesun gobi nɛru (400) ya tura nɛ ka wunen baa sɔɔ. A wunen kurə sikuo kperu mi.

¹⁶ Aburhamu u Eforonin gari yi wura, ma u sii geesun gobi nɛɛ te sua u Eforoni wɛ Hɛtiba kpuron nəni biru. Sii geesun gobi yira tenkuba ba ra ka kiaru dwe saa ye sɔɔ.

¹⁷ Nge mɛya Eforonin gbee te ka ten kpee wəru ge ka ten dāa ni nu wāa mi kpuro

¹⁸ ya kua Aburhamugia Hɛtiba kpuron nəni biru ka sere be ba maa dumə gbāra kənnən min di.

19 Yen biruwa Aburhamu u win kurɔ Saaraa sikua Makpelan kpee wɔru ge sɔɔ Manden deedeeru Heboroniɔ Kananin temɔ.

20 Nge mɛya gbee te Aburhamu u dwa Hɛti win mi, ka kpee wɔru ge, n ka kua win tɔmbun siku yeru.

Ba Isaki kurɔ kasua

24

1 Aburhamu wee, u tɔkɔ kua gem gem. Yinni Gusunɔ u maa nùn domaru kua yabu baayere kpuro sɔɔ.

2 Sɔɔ teeru u win yobun tɔnwero wi u win yenun dukia kpuro nɔmu sɔndia sɔɔwa u nɛɛ, na nun kanamɔ, a wunen nɔma dokeo nen tɔbuɔ,

3 kpa a bɔre ka Yinni Gusunɔn yĩsiru wi u sãa wɔllu ka tem Yinni, ma a ñ kaa nen bii kurɔ sua Kananin bii wɔndiaba sɔɔ bèn suunu sɔɔ sa wãa mini.

4 Adama kaa da nen temɔ sere nen wuuɔ a nen bii Isaki kurɔ kasuama.

5 Yoo wi, u nùn wisa u nɛɛ, à ku tuba kurɔ wi, u ñ ko n kĩ u man swĩima sere tem mini. N weenɛ n ka wunen bii da tem mìn di a yarima?

6 Aburhamu u nɛɛ, aawo, a laakari ko a ku ra ka nen bii da mi.

7 Gusunɔ, wɔllun Yinni, wi u man yarama nen baan yenu ka nen tem di, u ka man gari kua u bɔrua u nɛɛ, nen bibun bwesera u koo tem mɛ wɛ. Wiya u koo de win gɔrado u nun gbiiya kpa a ka nen bii kurɔ kasuama min di.

8 Kurɔ wi, ù kun kĩ u nun swĩima a dibu yara bɔri yin min di. Adama a ku ra ka nen bii da tem mi.

9 Yera yoo wi, u win nɔma doke win yinni Aburahamun tɔbuɔ u ka bɔrua ma u koo ye kpuro ko mam mam.

10 Yen biru u yooyoosu wɔkuru wuna saa win yinnin yooyoosu sɔɔn di, domi win yinnin arumani kpuro wɔawa win nɔmaɔ. Ma u seewa u swaa wɔri u da Aburahamun wɔnɔ Nakorin wuuɔ Mesopotamin temɔ.

11 Ye u tura wuu gen bɔkuɔ u win yooyoosu yiirasia su ka wɛra dɔkɔ gaan bɔkuɔ yoka, saa ye tɔn kurɔba ra nim takam nɛ.

12 Yera u nɛɛ, Gusunɔ, wunɛ wi a sɔa nɛn yinni Aburhamu Yinni, na nun kanamɔ, a Aburhamu durom kuo, a de ye na kaso na n ye wa gisɔ.

13 Wee na wɔa dɔkɔ yɛn bɔkuɔ mi wuu gen wɔndiaba ba koo yarima bu nim takiri.

14 Ben wi kon nim nɔruram kana n nɔ, kpa u win tooru sika u nɛɛ, n nɔruo, kpa u maa nɛn yooyoosu kɛ, a de wɔndia wi, u n sɔa wi a wunɛn bɔɔ Isaki gɔsia. A n kua mɛ, ko na n yɛ ma a nɛn yinni durom kuawa.

15 U ka gari yi gere u kpe, wee Rebeka u yarima ka tooru. Rebeka wi, win tundowa Betueli, Nakorin bii wi Milika u nɔn marua.

16 Wɔndia wi, kurɔ burɔn tii tiiwa. Mɛya u n durɔ yɛ. U dua bwiaɔ u nim taka ma u kɔam makama.

17 Yera yoo wi, u duka da u ka nɔn yinna u nɔn bikia u nɛɛ, kaa wura a man nim kɛ n nɔ fiiko wunɛn tooru min di?

18 U nɛɛ, oo.

Ma u too te sɔbia u nɔn mu kɔ.

19 Sanam mɛ u durɔ wi nim mɛ kɔ u kpa u nɛɛ, kon maa wunɛn yooyoosu takiriama su nɔ su debu.

20 Yera u nim me mu tie wisi ka sendaru mi yee ra nim no ma u duka wura bwiaa u yooyoo si kpuro takiria.

21 Durɔ wi, u nùn mɛera ka biti, adama u mari u ka wa Yinni Gusunɔ ù n win sanum me dorasiamɔn na.

22 Sanam me yooyoo si, su nim nɔra su kpa, durɔ wi, u wuran taabu yarama ge ga gea * sãa ka wuran sum beke yiru yi yi bunu † u nùn wẽ.

23 Ma u nee, waran biiwa a sãa. A gem mɔ, a man sɔɔwɔ, ayea wãa wunen baan yenuɔ n ka sɔbia mi?

24 Rebeka u nùn wisa u nee, nen baawa Betueli wi Milika u Nakori marua.

25 Besen yenuɔ yakasu ka taka kpuro yibawa, ayea maa wãa mi kaa sɔbia.

26 Ma durɔ wi, u yiira u Yinni Gusunɔ siara u nee,

27 Gusunɔgia siarabu wi u sãa nen yinni Aburhamun Yinni, wi u kun dere win wɔnwɔndu ka win bɔrɔkiniru tu nùn desirari. Ma u man kpara u ka da sere win wɔnɔbun yenuɔ.

28 Ma Rebeka u duka da u win meron yenugibu ye kpuro saaria.

29 N deema u sesu goo mɔ, win yĩsira Labani.

30 Labani wi, u taabu ge ka sumi yi wa win sesu Rebekan nɔmaa, u maa win gere kpuro nua ye u nee, mesuma durɔ wi, u nùn sɔɔwa. Yera u yara ka duka u durɔ wi sennɔ da mi u wãa ka win yooyoosu bwian bɔkuɔ.

* **24:22 gea** - Ka Heberum ba nee, taabu gen bunum mu sãawa sikilin bɔnu, ye ya sãa garamu nɔba ita. † **24:22 bunu** - Ka Heberum ba nee, sumi yin bunum mu sãawa sikili wɔkuru, ye ya sãa garamu wunaa wata ka nɔbu (165).

31 Ye u tura mi, u nεε, a seewo su da yenuo, wune wi Yinni Gusuno u domaru kua. Mban sōna kaa n yō tōwō. Wōo, na nun ayeru kua yenuo ka wunen yooyoosugiru kpuro.

32 Ye durō wi, u tura yenu mi, Labani u dera ba yooyoosun sōmunu kusia ma u su yakasu ka taka wē su di. Ma u nim tama me durō wi ka wigibu ba koo ka kōri kpakia.

33 Ma ba nūn dīanu yīiya. Adama u nεε, na n gina dimo ma n kun mo na gari yi na ka sīmo gerua na kpa.

Ma Labani u nεε, a geruo.

34 Yera u nεε, na sāawa Aburahamun yoo.

35 Yinni Gusuno u nen yinni wi domaru kua gem ma u kua gobigii kpoko. U nūn yāanu kā ka keteba ka yooyoosu ka ketekunu ka sii geesu ka wura ka yoo tōn durōbu ka tōn kurōbu.

36 Win kurō Saaraa u maa nūn bii tōn durō marua win tōkōru sōo, ma u bii wi ye u mo kpuro wē.

37 U maa man bōrusia sanam me u nεε, n ku ra win bii wi kurō sua Kananin wōndiaba sōo, bēn temo u wāa mi.

38 Adama n doo win dusibun mi, n nūn kurō kasua.

39 Na nūn sōowa na nεε, kurō wi, u kun kī u man swīima maa ni?

40 Ma u man wisa u nεε, Yinni Gusuno wi u sāmō u koo win gōrado gōrima u ka man da kpa u nen sanum dorasia kpa n win bii kurō suama win dusibun min di.

41 Nā n wura na da win dusibun mi, na dibu yara nen bōrin di. Nā n maa tura mi, ma ba kun man goo wē, ka me, na dibu yara nen bōrin di.

42 Ye na tunuma bwiaɔ gisɔ na nɛɛ, Gusunɔ, wunɛ wi a sãa nɛn yinni Aburahamun Yinni, a man nɛn sanum mɛ dorasio.

43 Wee, na wãa bwia yen bɔkuɔ. Bii wɔndia wi u koo nim takam na, ma na nùn kana na nɛɛ, u man nim kɛ n nɔ win toorun di,

44 kpa u man wisi u nɛɛ, n nɔruo kpa u maa nɛn yooyoosu taka, a de wɔndia wi, u n sãa kurɔ wi a nɛn yinnin bii gɔsia.

45 N ka nɛn gɔruɔ gari yi gere n kpe, ma Rebeka u yarima ka win tooru. Ma u dua bwiaɔ u nim takama. Ma na nùn kana na nɛɛ, u man nim kɛ n nɔ.

46 U win tooru sɔbia fuuku u nɛɛ, n nɔruo. Yen biru u koo maa nɛn yooyoosu takiriam su nɔ. Na nɔra ma u maa su kã su nɔra.

47 Na nùn bikia na nɛɛ, waran biiwa u sãa. U wisa u nɛɛ, Betuɛliwa u sãa win tundo wi Nakori ka Milika ba mara. Ma na nùn taabu dokea wɛrɔ. Ma na sumi doke win nɔmaa.

48 Yera na Yinni Gusunɔ kpuna wi u sãa nɛn yinni Aburahamun Yinni. Ma na nùn siara yèn sɔ u man kpara ka bɔrɔkiniru n ka na n nɛn yinnin wɔnɔn debubu win bii sua.

49 Tɛ, ì n kī i nɛn yinni durom ka bɔrɔkiniru kua, i man sɔwɔ. I kun maa mɔ, i man sɔwɔ, kpa n da gam.

50 Labani ka Betuɛli ba wisa ba nɛɛ, Yinni Gusunɔn min diya yeni kpuro ya wee. Sa ñ kpɛ su yen gea ñ kun mɛ yen kɔsa gere.

51 Rebeka wee wunɛn wuswaaɔ. A nùn suo a ka da u n sãa wunɛn yinnin biin kurɔ nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua.

52 Ye Aburahamun yoo wi, u ben gari yi nua, ma u Yinni Gusunɔ kpuna.

53 Yen biru u sii geesu ka wuraba yarama ka beka u Rebeka kā. U maa win sesu ka win mero gāa geenu kā.

54 Yenin biru durō wi ka win tōmbu ba di ba nōra ma ba kpuna.

Ye ba seewa bururu, yoo wi, u nεε, i de n gōsira n wura nēn yinnin mi.

55 Adama Rebekan sesu ka win mero ba nεε, a de wōndia wi, u ka sun sina saa fiiko nge sōō wōkurun saka kpa a sere doona.

56 U bu wisa u nεε, i ku maa de n tε, domi Yinni Gusunō u nēn sanum dorasia. Yen sō, i man karo n da nēn yinnin mi.

57 Yera ba nεε, su wōndia win tii soku su nō ye u koo gere.

58 Ma ba Rebeka soka ba nūn bikia ba nεε, a wura a ka durō wi da?

Ma u nεε, oo, kon da.

59 Ma ba ben sesu Rebeka ka yoo wi u nūn nōri win birun di nōō kana ba doona ka Aburahamun yoo wi ka tōn be ba nūn yōsirima.

60 Ba Rebeka domaru kua ba nεε, wuna bεsεn sesu, Gusunō u de a ko tōn dabinun mero,

kpa wunen bibun bweseru tu ten yiberēba taare tu ben wusu mwεeri.

61 Rebeka ka win yoo tōn kurōbu ba seewa ba yooyoosu sōni ba durō wi swīi ba n doonō.

62 N deema Isaki u wurama dōkōn di ye ba mō Gusunō u man waamō, ma u da u wāa gbaburō Nεgebuō.

63 Sōō teeru u yara yoka u swaa gawa u ka bwisiku. Yera u nōni seeya u mεera saruō u yooy- oosu wa su wee.

⁶⁴ Rebekan tii u maa nōni seeya u mēera u Isaki wa ma u sara yooyoon di

⁶⁵ u yoo wi bikia u nēε, durō wara u sisi yakasun di u ka sun yinna mini.

Yoo wi, u nēε, nen yinniwa.

Yera Rebeka u sōnditia sua u tii wukiri nge mē ben komaru.

⁶⁶ Ye ba ka Isaki yinna, yoo wi, u nūn gari yi kpuro saaria ye u kua.

⁶⁷ Ma Isaki u ka Rebeka da win mēro Saaraan kuu bekurugirō. Ma u nūn sua win kurō. U nūn kīa gem gem. Nge mēya Isakin nukura ka yemia win mēron gōn biru.

Aburhamun bibu gabu

25

¹ Saaraan gōn biru Aburhamu u maa kurō sua. Kurō win yīsira Katura.

² Kurō wi, u Aburhamu bibu nōba tia marua. Bera Simurani ka Yokusani ka Mēdani ka Madiani ka Yisibaku ka Sua.

³ Ma Yokusani u seewa u Seba ka Dedani mara. Dedanin bibun bwesera Asuriba ka Letusiba ka Lumiba.

⁴ Madiani u maa seewa u bibu mara. Bera Efa ka Efεε ka Enōku ka Abida ka Elida. Beni kpurowa ba sāa Katuran bibu ka win nikurōminu.

⁵ Adama ye Aburhamu u mō kpuro, Isaki turowa u wε.

⁶ Ma u win kurō be ba tien bibu kēnu kã kã. Yen biru u bu gira Isakin min di, ba da sōo yari yerun bera gia.

Aburhamu u gu, ba nūn sikua

7-8 Aburhamu u təkə kua kɔɔ kɔɔ, u kuawa wɔɔ wunaa wata ka wəkura nɔɔbu (175) ma u kpuna u gu.

9 Yera win bibu Isaki ka Isimɛli ba na ba nɔn sikua Makpelaan kpee wɔruɔ Eforoni Sokaan biin gberɔ, Manden deedeeru. Eforoni wi, u sɔawa Hɛti.

10 Aburhamun tiwa u gbee te dwa Hɛtiban mi. N deema miya ba raa win kurɔ Saaraa sikua.

11 Aburhamun gɔɔn biru Gusunɔ u win bii Isaki domaru kua. Saa ye sɔɔ, u wɔawa dɔkɔn bɔkuɔ ye ba mɔ Gusunɔ u man waamɔ.

Isimɛlin bibun bweseru

12 Isimɛlin bibun bweseru wee. Isimɛli u sɔawa Aburhamun bii wi u ka Agaa Egibitigii mara. Agaa wi, u sɔawa Saaraan yoo wi u Aburhamu wɛ kurɔ.

13 Isimɛli wiya u seewa u bibu mara. Ben yɔsa wee nge mɛ ba bɔm wɛɛna. Nɛbayɔtuwa u sɔa win bii gbiikoo. Nɛbayɔtun wɔnɔba Kedaa ka Adibeli ka Mibusamu

14 ka Mikima ka Duma ka Masa

15 ka Hadadi ka Tema ka Yeturi ka Nafisi ka Kedima.

16 Ma be wəkura yiru yen baawure u kua win bwese keran wirugii. Ben tiin yɔsa ba ben wusu kɔ ka ben gberu kpaanɛba.

17 Isimɛli u kuawa wɔɔ wunaa teeru ka wəkura nɔɔbu ka yiru. Yen biru u kpuna u gu u win baababa deema gɔriɔ.

18 Win bibu ba wɔawa nɛnɛm ba ka Aburhamun bii be ba tie tondinɛ. Ba da ba sina Hafila ka Surin tem baa sɔɔ Egibitin tem sɔɔ yari yeru gia, Asirin SWaaɔ.

Esau ka Yakɔbu

19 Aburahamun bii Isakin bibun bweseru wee.

20 Ye Isaki u kua wɔɔ weeru yera u Rebeka sua kurɔ. Rebeka u sãawa Labanin sesu. Ben baawa Betueli Aramugii. Ben wuuwa maa Padanaramu.

21 Isaki u Yinni Gusunɔ kana win kurɔn sɔ domi u kua wĩro. Gusunɔ u win kanaru mwa, ma win kurɔ Rebeka u gura sua.

22 Yera biba kuru karanamɔ win nukurɔ. Ma u nɛɛ, mban sɔna yenin bwesera man deema.

Ma u Gusunɔ bikia, mba yenin tubusianu.

23 Yera Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa u nɛɛ, bwesenu yiruwɔ nu wãa wunen nukurɔ.

Bwese ni, nu koo kabana

sanam mɛ nu yara wunen nukurun di.

Nin teera koo tensim dam kera.

Mɔɔ * wiya u koo win wɔnɔ wiru kpĩiya.

24 Ye kurɔ win maru suru yiba, wee sikabara ba wãa win nukurɔ.

25 Gbiikoo u yara ma win wasi sansu yiba, ma ba nùn yĩsiru kã Esau †.

26 Yen biru yiruse maa yarima. Win nɔma Esaun naa tokuru neni. Ma ba nùn yĩsiru kã Yakɔbu ‡. Isaki u mɔwa wɔɔ wata sanam mɛ ba bu mara.

27 Bii be, ba seewa ba kpɛa. Esau u kua taasɔ geo, u ra n wãawa yakasɔ. Adama Yakɔbu u kuawa tɔn sɛɛ wi u ra n wãa yenuɔ.

28 Isaki u Esau kĩru bo, domi u ra win taasorun yaa tem. Ma Rebeka u maa Yakɔbu kĩru bo.

* 25:23 mɔɔ - Yuuban mi, sika wi ba gbia ba mara, wiya tɔnwero.

† 25:25 Esau - Yĩsi ten tubusiana, wi u sansu mɔ. ‡ 25:26 Yakɔbu - Yĩsi ten tubusiana, wi u goon ayeru mwa.

²⁹ Sɔɔ teeru nge mε Yakɔbu u agbaara ye ya swɛri mɔ, yera Esau u wurama taaso gherun di ka wasira bakaru.

³⁰ Yera u Yakɔbu sɔɔwa u nεε, a man yabu swāa ye sɔko n nɔ, domi na wasira too.

Yen sɔna ba Esau soka Edomu. Yen tubusiana tɔn swāa.

³¹ Ma Yakɔbu u nεε, a gina man wunen bii yerumarun tubi dɔreo.

³² Esau u nεε, n wee na gɔɔ dɔɔ. Mba nen yerumarun arufaani.

³³ Ma Yakɔbu nεε, a bɔruo gina.

Ma u bɔrua ma u win yerumaru Yakɔbu dɔre.

³⁴ Saa yera Yakɔbu u pɛε ka agbaara yɛ sɔɔ u swii doke sua u Esau wɛ. Esau u di u nɔra ma u wigiru doona. Nge mɛya n kua u ka win yerumaru gema.

Isaki u da u wāa Gerao

26

¹ Gɔɔra kpam dua tem mε sɔɔ, nge mε ta raa kua Aburahamun waati. Ma Isaki u da u wāa Abimeleki Filisitiban sina bokon mi Gerao.

² Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔ u Isaki kure u ka nùn gari kua u nεε, a ku ra da Egibitiɔ. A de a sina tem mε kon nun sɔɔsi sɔɔ.

³ A ku doona tem minin di. Ko na n wāa ka wunε kpa n nun domaru kua. Domi wunen bibun bwesera kon tem mε wɛ. Mεsuma kon ka nen nɔ mweeru yibia te na wunen tundo Aburhamu kua.

⁴ Kon de wunen bibun bweseru tu dabia nge wɔllun kperi. Beya kon maa tem mε kpuro wɛ. Ben min diya handunian bwesenu nu koɔ domaru wa.

⁵ Domi Aburhamu u nen gere mem nɔɔwa, u maa nen woodaba swii ye na nùn sɔɔwa kpuro.

⁶ Yera n dera Isaki u sina Geraᵗ.

⁷ Ye u wāa mi, tᵗmbu bā n nùn win kurᵗn gari bikia, u ra nεε, win sesuwa yèn sᵗ u berum mᵗ bu ku raa nùn go ù n nεε win kurᵗwa. Domi Rebeka u sᵗawa kurᵗ burᵗ.

⁸ Nge mε u tεεmᵗ wuu mi, yera sᵗᵗ teeru Abimεleki Filisitiban sunᵗ wi, u mεεrima saa win dirun fenεntin di u wa wee, Isaki ka Rebeka ba bᵗnda mᵗ.

⁹ Ma u Isaki sokusia. Ye u na, u nùn bikia u nεε, ase wunεn kurᵗwa Rebeka. Ma a sun weesu kua a nεε, wunεn sesuwa?

Isaki u nùn wisa u nεε, na ñ kī bu man gowa. Yen sᵗna na ka gerua mε.

¹⁰ Abimεleki u nùn sᵗᵗwa u nεε, mban bwesera a sun kua mε. Wee, n daa tie fiiko goo u ka wunεn kurᵗ wi kpuna, kpa a ra de sa n sᵗa taaregibu.

¹¹ Saa yera u kpaa u nεε, wi u Isaki ñ kun mε win kurᵗ baba ba koᵗ yεro gowa.

¹² Yeniba kpuron biru Isaki u gberu kua tem mi. Ma win dīanu gea kua wᵗᵗ ge sᵗᵗ. Nu kuawa ye u duuran nᵗn wunᵗbu (100) yèn sᵗ Yinni Gusunᵗ u nùn domaru kua.

¹³ Nge mεya Isakin dukia ya ka kuuramᵗ ya dᵗᵗ. Ma u kua gobigii kpoko.

¹⁴ U yāanu ka keteba mᵗ ka yoo dabinu.

Isaki u ka Abimεleki arukawani bᵗkua

Yera n dera Filisitiba ba ka nùn nisinu seewa.

¹⁵ Ma ba dᵗkᵗ be win tundo Aburahamun yoba raa gba kpuro kᵗrua ka tem.

¹⁶ Yera Abimεleki u nεε, a doonᵗ besen min di, domi a sun dam kere.

¹⁷ Ma Isaki u doona ben min di u da u wāa daru wᵗwa gaan mi, Geran tem mε sᵗᵗ.

18 U win tundo Aburahamun dākɔba wia ye Fil-
isitiba ba raa kɔrua win gɔɔn biru. Ma u dākɔ be yīsa
kā kā nge mε win tundo u ra raa bu soku.

19 Ma Isakin yoo be, ba dākɔ gba wɔwa ye sɔɔ, ba
nim gem kamε.

20 Kā mε, Geragibun naa kparoba na ba Isakin naa
kparobu sannɔ nɔɔ kuura ba nεε, ben dākɔwa.

Ma Isaki u dākɔ ye yīsiru kā Sikirinɔsu.

21 Yera Isakin yoo be, ba kɔam dākɔ gaa gba, ma
Geragibun naa kparɔ be, ba kɔam na ba ka bu
sanna dākɔ yen sɔ. Ma Isaki u dākɔ ye yīsiru kā
Yibεε.

22 Ma u win kuru wuka saa min di u da u sina gam
gia. Ma u kɔam dākɔ gba mi. Adama ba n̄ maa ka
n̄n̄ sannε. Ma u yam mi yīsiru kā Tii m̄ru.

23 Yen biru Isaki u doona saa min di ma u da Beri
Sebaɔ.

24 Yera Yinni Gusunɔ u n̄n̄ kure wɔku te, u nεε,
nεna na Gusunɔ wunεn tundo Aburahamun Yinni.
A ku berum ko. Ko na n wāa ka wunε. Kɔn nun
domaru kua kpa n de wunεn bweseru tu dabia nεn
bɔɔ Aburahamun sɔ.

25 Ma Isaki u yāku yeru bana Beri Seba mi, u
Yinni Gusunɔ sāwa. U win kuu bekuruginu gira,
ma win yoba dākɔ gba mi.

26 Saa yera Abimεlεki ka win bɔrɔ Ahusati ka sere
maa win tabu sunɔ Pikoli ba seewa Geran di ba
Isaki beram da.

27 Ye ba tura mi, yera u bu bikia u nεε, mban sɔna
i maa man naa swīi. Domi bεεya i man tusa i gira
bεεn suunu sɔɔn di.

28 Ma ba n̄n̄ wisa ba nεε, sa yē ma Yinni Gusunɔ
u wāa ka wunε. Yen sɔna sa na a ka sun arukawani
bɔke.

29 N n men na, a bõruo ma a ñ kaa sun kõsa gaa kua nge me sa nun gea kua sa dera a doona ka bõri yendu besen min di. Wee tẽ Yinni Gusunɔ u nun domaru kua.

30 Ma Isaki u bu yaare kua, ba di ba nɔra ma ba kpuna mi.

31 Yera ba seewa buru buru yellu ba arukawani ye bɔkua ka bõri. Ma Isaki u dera ba doona ka alafia.

32 Yen tɔɔ tera Isakin yobu ba na ba nùn sɔɔwa ba neɛ ba nim wa dɔkɔ ye ba gba sɔɔ.

33 Ma u dɔkɔ ye yĩsiru kã Seba. Yen tubusiana Nɔɔ mwɛɛru. Yen sɔna ba ka wuu ge sokumɔ Beri Seba sere ka gisɔn gisɔ. Yen tubusiana nɔɔ mwɛɛrun dɔkɔ.

Esau u bwese tukunu sua kurɔbu

34 Esau u mɔwa wɔɔ weeru u ka kurɔbu yiru sua. Bera Yuditi, Berin bii, ka Basimati, Elonin bii. Be kpuro ba sãawa Hetiba.

35 Adama kurɔ be, ba Isaki ka Rebeka nuki sankato.

Yakɔbu u Esaun domaru mwa

27

1 Sanam me Isaki u tɔkɔ kua, win nɔni dam dwiia, u ñ maa yam waamɔ, ma u win bii yeruma soka u neɛ, Esau.

Esau u neɛ, ne wee.

2 Ma Isaki u neɛ, wee na tɔkɔ kua, na ñ maa nen gɔɔn tɔru yẽ.

3 Yen sɔ, na nun kanamɔ tẽ, a seewo a wunen sɛɛ bwãaru ka wunen tendu sua a da yakasɔ a man yaa goowama.

⁴ Kpa a ka man ye yaa dibu kua nge me na ra kã a ka man naawa n di kpa n nun domaru kua n sere gbi.

⁵ Ma Esau u seewa u da yakasɔ u ka gbeeku yaa ye gooma. N deema Rebeka u nɔɔmɔ ye Isaki u win bii Esau sɔɔmɔ.

⁶ Yera u win bii Yakɔbu sɔɔwa u neɛ, wee na nua wunen baa u wunen mɔɔ Esau sɔɔwa u neɛ,

⁷ u doo u nùn yaa goowama kpa u ka nùn ye yaa dibu kua u di kpa u nùn domaru kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ u sere gbi.

⁸ Tẽ nen bii, a nen gari nɔɔwɔ yi kon nun sɔ.

⁹ A doo boo gɔrɔ a man boo binu yiru tama ni nu wã kpa n nu wunen baaba kua nge me u ra kã,

¹⁰ kpa a ka nùn daawa u di, kpa u nun domaru kua u sere gbi.

¹¹ Yakɔbu u win mero wisa u neɛ, wee, nen mɔɔ u sansu mɔ adama nena kun mɔ.

¹² À ku tuba, nen baaba koo man baba kpa n ko wee kowo win mi. Kpa doma te na kĩ mi, tu ko bõri.

¹³ Win mero nùn sɔɔwa u neɛ, nen bii, a de bõri yi, yi wõri nen wirɔ. A gesi nen gari nɔɔwɔ kpa a man boo ni tama.

¹⁴ Ma Yakɔbu u da u ka boo ni na u win mero wẽ. U ka yaa dibu kua bi Isaki u ra kã.

¹⁵ Yen biru u win bii gbiikoo Esaun tɔɔ baka yãnu sua ni nu wã dirɔ u nu Yakɔbu sebusia.

¹⁶ Ma u nùn boo bii nin gɔni tẽkusi win nɔmɔ ka win wĩrɔ, domi u n̄ sansu mɔ.

¹⁷ Ma u dĩa duro ni ka pẽɛ ye u kua win bii Yakɔbu nɔmu beria.

¹⁸ Saa yera Yakɔbu u ka nu da win tundon mi, u neɛ, baaba.

Ma tundo u wura u nεε, nε wee, wuna were nεn bii.

¹⁹ Yakɔbu u win tundo wisa u nεε, nεna Esau, wunen bii yeruma. Wee, na kua nge mε a gerua. A seewo a sina a nεn taasorun yaa tem, kpa a man doma te kua.

²⁰ Ma Isaki u nùn bikia u nεε, amɔna a ka ye wa fuuku mε, nεn bii.

Yakɔbu u nùn wisa u nεε, Gusunɔ wunen Yin-niwa u man ye gawama.

²¹ Ma Isaki u nεε, n̄ n mɛn na, a susima nεn bii, n nun baba n wa à n s̄a Esaun na ka gem.

²² Yakɔbu u susi win baaba Isakin mi, ma u nùn baba u nεε, Yakɔbun nɔwa na nɔmɔ, adama Esaun nɔma na baba.

²³ U n̄ nùn tuba yèn s̄ win nɔma sansu mɔ nge Esaugia. Adama ye u k̄i u nùn domaru kua,

²⁴ u gina nεε, wuna nεn bii Esau ka gem?

U wisa u nεε, oo, nεna.

²⁵ Isaki u nεε, a ka susima n wunen taasorun yaa tem kpa n nun domaru kua.

Yakɔbu u ka susi win mi, ma u di. U maa tam sua u nùn w̄ε ma u nɔra.

²⁶ Yen biru Isaki u nùn s̄ɔwa u nεε, a susima a man s̄su, nεn bii.

²⁷ Yakɔbu u susi u nùn s̄su. Isaki u win ȳanun nuburu nua ma u nùn domaru kua u nεε, wee nεn biin nubura ka gberun nuburu weene te Yinni Gusunɔ u domaru kua.

²⁸ Gusunɔ u de gura ya n da nun nεεyε tem barukagim s̄ɔ,

kpa a alikama ka resem wa n kp̄εa n banda.

²⁹ Tɔn dabinu nu nun wiru kp̄iia,

kpa bwese dabinu nu nun yiira.

Kpa a ko wunen mero bisibun yinni,
kpa ben tii bu nun yiira.

Wi u nun b̄rusi u koo b̄ri wa.

Wi u maa nun domaru kua, ȳero koo domaru wa.

³⁰ Ye Isaki u Yakabu domaru kua u kpa, sanam me Yakabu u doona kese, yera win m̄o Esau u wurama taasorun di.

³¹ Ma u d̄ianu kua u ka da win tundon mi, u n̄n s̄owa u nee, baaba, a seewo a nen taasorun yaa tem kpa a man doma te kua.

³² Win tundo Isaki u n̄n bikia u nee, wuna were.
U nee, nena Esau wunen bii yeruma.

³³ Ma Isaki u diira gem gem u nee, n̄ n men na, wara u man gbeeku yaa tama na tema a sere tunuma, na maa n̄n domaru kua. Ȳero koo maa baruka ko.

³⁴ Ye Esau u gari yi nua win tundon n̄on di, yera u wura kua ka nuku sankira bakanu, ma u win tundo s̄owa u nee, baaba, a maa nen tii domaru kuo.

³⁵ Isaki u nee, wunen w̄n̄o u na u wunen domaru mwa ka bwisi.

³⁶ Esau u nee, wee u man taki di n̄n yiru nge me win ȳisuru. U man nen yerumaru mwaari. Gis̄o u maa nen domaru mwa. A n̄ maa domaru garu m̄o a man kua?

³⁷ Isaki u n̄n wisa u nee, wee na n̄n kua wunen yinni, na maa n̄n win mero bisibu kpuro w̄e bu ko win yobu. Na maa sii d̄ianu ka d̄a bii ni ba ra ka tam ko kpuron domaru kua. N n men na, mba kon kp̄i n maa nun kua, nen bii.

³⁸ Esau u nee, n̄ n men na, doma teni t̄nawa a m̄o, baaba? A maa man domaru kuo.

Ma u wura n̄o kp̄e u sw̄i.

³⁹ Win tundo Isaki u nùn sǝwǝa u nεε, wee ye kon nun sǝ.

Wunεn tem kun baruka wasi.

Mεya gura kun maa nεmǝ wunεn mi.

Wunεn takobin areya kaa n dimǝ a n ka wǝa.

⁴⁰ Kaa maa ko wunεn wǝnǝn yoo.

Adama à n da ka tii yina,

kaa win yoru yari nge mε ketε ya ra yen sugu fǝre yu kǝ.

Yakǝbu u da Labanin mi

⁴¹ Saa dǝma ten diya Esau u Yakǝbu tusa doma te ben tundo nùn kuan sǝ. Ma u gerua win tii sǝǝ u nεε, nen baaban gǝǝ turuku kua. Win gǝǝ gbabu sindun biruwa kon nen wǝnǝ go.

⁴² Ba Rebeka gari yi dǝmεya yi win bii gbiikoo Esau u gerua. Ma u win bii dǝako Yakǝbu sokusia u nùn sǝwǝa u nεε, n wee, wunεn mǝǝ u kǝ u win mǝru kǝsia u nun go.

⁴³ Tǝ nen bii, a nen gari swaa dakio. A seewo a kpikuru da nen sesu Labanin mi Haraniǝ.

⁴⁴ Kpa a sina mi sǝǝ mεεru gaa sere wunεn mǝǝn bwǝra yà n kpuna.

⁴⁵ Win mǝru yà n sara wunεn min di, u koo duari ye a nùn kua. Sanam mεya kon de a gǝsirama. Domi na n kǝ n bεε yiru kpuro bia sǝǝ teeru.

⁴⁶ Yera Rebeka u da u Isaki sǝwǝa u nεε, na ka nen wǝaru wasira Esaun kurǝ benin daan sǝ, be ba sǝa Hetiba. Yakǝbu ù n maa kurǝ sua tem mini nge be, mban wǝara ko na n maa wǝa.

28

¹ Yera Isaki u Yakǝbu soka u nùn domaru kua, ma u nùn sǝwǝa u nεε, a ku ra ko a Kanani minin kurǝ sua.

2 Yen sō, a seewo a da Padanaramuō, Betueli wunen meron baaban yenuō kpa a kurō sua mi, Labani wunen dwaanin bibu sōō.

3 Kpa Gusunō Dam kpurogii u nun domaru kua, a marura a teria a ka ko bwese dabinun nuuru.

4 Kpa u nun domaru kua wunε ka wunen bibun bweseru nge mε u Aburhamu kua, kpa tem mε, mu ko wunεgim mi a sōru dimō, mε Gusunō u Aburhamu kā.

5 Isaki u dera Yakōbu u da Padanaramu gia Labanin mi, wi u sāa Betueli Aramugiin bii, Yakōbu ka Esaun dwaani.

6 Esau u wa ma Isaki u Yakōbu domaru kua ma u nūn gōra Padanaramu gia u win kurō kasu. U maa nua ma saa ye u nūn domaru kuamme u nεε, u ku raa kurō sue Kananin bii tōn kurōbu sōō.

7 U maa wa ma Yakōbu u win baa ka win meron gari nua ma u doona Padanaramu gia.

8 Yera u gia ma Kananin bii tōn kurōbun daa ya ñ win baa wēremō.

9 Ma u seewa u da Isimēlin mi, u win bii Mahalati, Nebayōtun sesu sua kurō u doke kurō be u raa mō sōō. Isimēli wi, u sāawa Aburhamun bii.

Yakōbu u dosa Betelio

10 Yakōbu u seewa saa Beri Seban di u doona Harani gia.

11 U tura yam gam. Miya u sī domi sōō u dua. Ye u kpunamō u kperu garu sua u tu wiru kpīiri.

12 Yera u dosa u wa wee, sēra gaa ya yō temō ma yen wira wōllu girari, ma u Gusunōn gōradoba wa ba yōmō ba saramamō ka sēra ye.

13 Yinni Gusunōn tii u yō yen wōllō ma u ka nūn gari kua u nεε, nēna Gusunō, Aburhamu wunen debun Yinni ka Isakin Yinni. Tem mi a kpī mi,

wuna kon mu wē ka sere maa wunen bibun bweseru.

¹⁴ Wunen bibun bwese te, ta koo kowa nge yani seeri kpa tu teria tem men goonu nne kpuro soo. Wune ka wunen bibun bweserun min diya handunian bwesenu kpuro nu koo domaru wa.

¹⁵ Wee na waa ka wune, ko na n maa nun kōsu yam kpuro mi a doo kpa n maa ka nun wurama tem me soo. Domi na n nun derimo sere n ka ko nge me na nun sōwa.

¹⁶ Yakabu u dom yanda ma u nee, Yinni Gusuno u waa mini ka gem. Na n daa maa yē me.

¹⁷ Yera berum nun mwa ma u nee, n wa bu suunu mi nasia. Gusunan yenuwa mini ka maa wollun duu yeru.

¹⁸ Ma u seewa buru buru yellu u kpee te sua te u wiru kpīiri mi, u gira temo tu ka ko yīreru. Ma u ten wollo gum wisi.

¹⁹ U yam mi yīsiru kā Beteli. Yen tubusiana Gusunan waa yeru. Adama wuu ge ga waa mi, ba ra raa gu sokuwa Lusi.

²⁰ Yen biru u noo mweeru kara u nee, Gusuno u n ka man waa, ma u man kōsu nen sanum me soo, ma u man dīanu wē ka yaa ni kon sebe,

²¹ kpa n gosira nen baaban yenuo ka alafia, wiya ko n saa nen Yinni.

²² Kpee te na gira mini, ta kua yīreru ma miya n ko n ko win waa yeru. Ye u maa man wē kpuron wokuru baateren wollo kon nun tia tia wesia.

Yakabu u tura Labanin mi

29

¹ Ma Yakabu u seewa u win sanum wari u da soo yari yeru gia.

² Ye u Harani turuku tia, yera u mɛɛra u dɔkɔ gaa wa yakasɔ. U wa wee, yãa gɔsu gasu ita ya kpĩ ya wɛramɔ dɔkɔ yen bɔkuɔ, domi miya ba ra yaa sabenu nim kɛ nu nɔ. Kpee te ba maa ka dɔkɔ yen nɔɔ wukiri ta kpã.

³ Miya yaa sabenu kpuro ra mɛnnɛ, kpa bu kpee te swɛnya dɔkɔn nɔɔn di bu nu nim kɛ, kpa bu kparam wure bu dɔkɔ ye wukiri ka kpee te.

⁴ Yakɔbu u yãa nin kparobu bikia u nɛɛ, kpaasibu, saa man diya i na.

Ba nùn wisa ba nɛɛ, bɛsɛ Haranigiba.

⁵ U bu bikia u nɛɛ, i Labani Nakorin bii yɛ?

Ba nɛɛ, oo, sa nùn yɛ.

⁶ Ma u nɛɛ, u sere bwãa do?

Ba nɛɛ, oo, u alafia mɔ. A n̄ mam win bii Raseli wa u wee mini ka win yãanu?

⁷ Yakɔbu u nɛɛ, wee sɔɔ kpã, saa kun tura gina i ka yaa sabenu mɛnna. I nu nim kɛɛyɔ kpa i kparam da i nu kpara.

⁸ Ba nùn wisa ba nɛɛ, sa n̄ kpɛ sere yãa gɔsu kpuro sù n mɛnna. Sanam mɛya sa ra kpee te swɛnyɛ dɔkɔn nɔɔn di su sere yãanu nim kɛ.

⁹ Saa ye u ka bu gari m̀ mi, yera Raseli u tunuma ka win tondon yãanu, domi wiya u sãa nin kparo.

¹⁰ Ye Yakɔbu u win dwaani Labanin bii Raseli wa ka win yãa gɔɔ, u susi u kpee te swɛnya dɔkɔn nɔɔn di ma u yãa ni nim kã.

¹¹ Ma u Raseli tɔbura u nùn sɔsu. Ma durɔ wura nɔɔ kpɛɛ u swĩ nuku dobun sɔ.

¹² U Raseli sɔɔwa u nɛɛ, sa sãawa dusinu. Domi nɛ Rebekan biiwa.

Ma Raseli u duka da u win tundo gari yi sɔɔwa.

13 Ye Labani u win dwaanibu Yakɔ̀bun labaaari nua, u duka na u nùn senna. U nùn tɔ̀bura u nùn bɔ̀kasi u sɔ̀su, ma u ka nùn da yenuɔ. Ma Yakɔ̀bu u Labani sɔ̀wa kpuro ye u ka sɔ̀imɔ.

14 Yera Labani u nɛɛ, ka gem nɛ ka wunɛ yem tema.

Ma Yakɔ̀bu u sina Labanin mi suru tia.

Yakɔ̀bu u Labani sɔ̀mburu kua Raseli ka Lean sɔ̀

15 Yen biru Labani u Yakɔ̀bu sɔ̀wa u nɛɛ, kaa man sɔ̀mburu kua kam yèn sɔ̀ a sɔ̀a nɛn dusi? A man sɔ̀wɔ nyen na kaa man mwaari.

16 N deema Labani u bii tɔ̀n kurɔ̀bu yiru mɔ. Gbiikoon yɔ̀sira Lea, wɔ̀nɔ̀gira maa Raseli.

17 Lean nɔ̀ni kun dam mɔ, adama Raseli kurɔ̀ burɔ̀wa, win wasi ka win wuswaa ya girima mɔ.

18 Yakɔ̀bu u Raseli kɔ̀. Ma u Labani sɔ̀wa u nɛɛ, kon nun sɔ̀mburu kua sere wɔ̀ɔ nɔ̀ɔba yiru wunɛn bii Raselin sɔ̀.

19 Ma Labani u nɛɛ, ya wɔ̀. N buram bo n nun wi kɛ, ye kon ka nùn durɔ̀ goo kɛ. N n mɛn na, a ka man sinɔ.

20 Yera n dera Yakɔ̀bu u sɔ̀mburu kua wɔ̀ɔ nɔ̀ɔba yiru Labanin mi. Ma n nùn kua nge sɔ̀ yiru yèn sɔ̀ u Raseli kɔ̀.

21 Yen biru u Labani sɔ̀wa u nɛɛ, a man nɛn kurɔ̀ wɛ̀yɔ̀ kpa n nùn yenu doke, domi nɛn tɔ̀ra yiba.

22 Yera Labani u win wɔ̀ɔ beran tɔ̀mbu mɛnna kpuro ma u tɔ̀ɔ baka dim kua.

23 Ye n kua yoka, u win bii Lea sua u Yakɔ̀bu duusia ma ba mɛnna.

24 Ma u win yoo tɔ̀n kurɔ̀ Silipa sua u win bii Lea wɛ̀.

25 Sisiru bururu, wee Yakɔ̀bu deema Leawa. Ma u Labani sɔ̀wa u nɛɛ, mban bwesera a man kua

meni. N n̄ Raselin sōna na nun sāwa ro? Mban sōna a man weesu kua.

²⁶ Labani u n̄ε, n n̄ besen komaru bu w̄n̄n̄ kur̄o kpaaru sua kpa m̄o u n w̄ā.

²⁷ A gina kur̄o kpaarun s̄o n̄ōba yiru dakuro ka Lea. Yen biru sa ko maa nun w̄n̄n̄ w̄ē. Kpa a kpaam man s̄mburu kua w̄ō n̄ōba yiru win s̄.

²⁸ Ma Yak̄abu u kua nge m̄ε. U s̄o n̄ōba yiru ye dakura ka Lea. Yen biru Labani u n̄n̄ win bii Raseli k̄a kur̄o.

²⁹ Ma u maa win yoo t̄n̄ kur̄o Bilaha sua u win bii Raseli w̄ē.

³⁰ Yak̄abu u ka Raseli m̄enna, u n̄n̄ k̄ia n kere Lea. Ma u kpaam Labani s̄mburu kua w̄ō n̄ōba yiru.

Yak̄abun bibu

³¹ Ye Yinni Gusun̄o u wa ma Yak̄abu u n̄ Lea k̄i, ma u dera Raseli u kua w̄īro ma u Lea kua bii m̄ero.

³² U gura sua u bii t̄n̄ dur̄o mara ma u n̄n̄ ȳisuru k̄a Rubeni, u n̄ε, Yinni Gusun̄o u wa ma ba man gema. T̄ē nen dur̄o u koo man k̄ia.

³³ Yen biru u maa gura sua u bii t̄n̄ dur̄o mara ma u n̄ε, Yinni Gusun̄o u nua ma ba n̄ man k̄i. Yera u ka kpaam man wini k̄a.

Yera ba n̄n̄ ȳisuru k̄a Simēo.

³⁴ Simēon biru u maa gura sua u bii t̄n̄ dur̄o mara, ma ba n̄n̄ ȳisuru k̄a Lefi. Yera u n̄ε, t̄ēra nen dur̄o u koo man tii gawe, domi na n̄n̄ bii t̄n̄ dur̄abu ita marua.

³⁵ Lefin biru u maa gura sua u bii t̄n̄ dur̄o mara, ma u n̄ε, t̄ē kon Yinni Gusun̄o siara. Yen sōna u bii wi ȳisuru k̄a Yuda.

Yen biru u gina marubu ȳōra.

30

¹ Ye Raseli u deema u ñ ka Yakøbu marumə, yera u ka win məə nisinu seewa. Ma u Yakøbu sɔɔwa u nɛɛ, a de n ka nun ma. Ma n kun mɛ, kon gbi.

² Yera Yakøbu u ka Raseli məruru bɛsira u nùn sɔɔwa u nɛɛ, nɛna Gusunə n ka nun yinari a ma?

³ Raseli u nɛɛ, too, ya ñ taarɛ, nɛn yoo Biliha wee, a ka duo kpa n bibu wa saa win min di n taaru sɔndi, kpa sa n wāasinɛ.

⁴ Ma u win yoo Biliha sua u Yakøbu wɛ kurə. Yakøbu u ka nùn mɛnna,

⁵ yera u gura sua u Yakøbu bii tən durə marua.

⁶ Raseli u nɛɛ, Gusunə u nɛn kanaru nua ma u man siria ma u man bii tən durə kã.

Yen sɔna u bii wi yĩsiru kã Danu.

⁷ Danun biru Biliha u maa gura sua ma u Yakøbu bii tən durə marua.

⁸ Raseli u nɛɛ, na ka nɛn məə gabirina gem gem na nùn kamia.

Ma u bii wi yĩsiru kã Nɛfitali.

⁹ Saa ye Lea u deema u marubu yɔra, yera u win yoo Silipa sua u Yakøbu wɛ kurə.

¹⁰ Ma Silipa u gura sua u Yakøbu bii tən durə marua.

¹¹ Lea u nɛɛ, anna a nɛn wii dobu wa!

Ma u nùn yĩsiru kã Gadi.

¹² Gadin biru Silipa u kɔam gura sua u Yakøbu bii tən durə marua.

¹³ Yera Lea u nɛɛ, doo nɔərugiiwa na sãa, domi tən kurəbu ba koo man soku doo nɔərugii.

Ma u nùn yĩsiru kã Aɛɛɛ.

¹⁴ Sɔɔ teeru doo gɛɛrun saa sɔɔ, yera Rubeni u seewa u da yakasə u dãa te ba sokumə

mandaragoren * binu sɔrima u ka win mero Lea wɔma. Saa yera Raseli u Lea sɔwɔa u nɛɛ, a suuru koowo, a man wunen biin dɔa bii ni sɔko.

¹⁵ Lea u nùn wisa u nɛɛ, ye a man nɛn durɔ mwaari n n̄ nun tura? Yera a kɔam kī a man nɛn biin dɔa binu mwaari?

Raseli nɛɛ, a suuru koowo, kon de bɛsɛn durɔ u ka nun du yoka ye, wunen biin dɔa bii nin sɔ.

¹⁶ Ye n kua yoka Yakɔbu u gberun di wee, yera Lea u seewa u da u ka nùn yinna ma u nɛɛ, nɛna kaa ka du gisɔ, domi nɛn biin mandaragoren bina na ka nun dwa.

Ma Yakɔbu u ka nùn dua dɔma te.

¹⁷ Ma Gusunɔ u Lean kanaru mwa, u gura sua u Yakɔbu bii tɔn durɔ nɔɔbuse marua.

¹⁸ Yera u nɛɛ, Gusunɔ u man nɛn are wɛ, yɛn sɔ na dera nɛn durɔ u nɛn yoo sua kurɔ.

Ma u bii wi yīsiru kã Isakari.

¹⁹ Isakarin biru Lea u kɔam gura sua u Yakɔbu bii tɔn durɔ nɔɔba tiase marua.

²⁰ Ma u nɛɛ, Gusunɔ u man kɛɛ geeru kã. Tɛ nɛn durɔ u koo man tii gawe u man bɛɛɛ doke yɛn sɔ na nùn bii tɔn durɔbu nɔɔba tia marua.

Ma u bii wi yīsiru kã Sabuloni.

²¹ Yen biru u bii tɔn kurɔ mara ma u nùn soka Dina.

²² Gusunɔ u maa Raselin tii yaaye u win kanaru mwa ma u nùn kua bii mero.

²³ U gura sua u bii tɔn durɔ mara ma u nɛɛ, Gusunɔ u man sekuru yara.

²⁴ Yera u bii wi yīsiru kã Yosɛfu. U nɛɛ, kpa Yinni Gusunɔ u kɔam man bii tɔn durɔ sosia.

* **30:14 *mandaragore*** - Ba nɛɛ, dɔa ten binu nu koo kɔpī nu tɔn kurɔ ko bii mero.

Yakɔbu u kī Labani u nùn kara

²⁵ Saa ye Raseli u Yosefu mara, yen biruwa Yakɔbu u Labani sɔɔwa u nεε, a den man karo mε, n we nen temɔ.

²⁶ Kpa a de n ka nen kurɔbu ka nen bibu da bèn sɔ na nun sãwa. A maa yĕ kɔ mèn nɔɔ na nun sɔmburu kua.

²⁷ Ma Labani u nùn wisa u nεε, a suuru koowo, a de a yɔra gina. Domi na wa ma wunen sɔna Gusunɔ u man domaru kua.

²⁸ Yen sɔ, a man sɔɔwɔ nyen na n weene n nun kɔsia, kpa n nun wĕ.

²⁹ Yera Yakɔbu u nùn wisa u nεε, wunen tii a yĕ nge mèn nɔɔ na nun sãwa. A maa wa nge mèn nɔɔ wunen yã gɔɔ ga kuura nen nɔmaɔ.

³⁰ Domi yã gɔɔ piibuwa a raa mɔ n sere tunuma wunen mi. Adama ye na tunuma, Yinni Gusunɔ u nun domaru kua ma ga kpĕa. N n men na, saa yerà kaa den man yɔsu n nen tiin sɔmburu ko.

³¹ Ma Labani u nùn wisa u nεε, mba kon nun wĕ.

Yakɔbu u nεε, na n kī a man gãanu ganu wĕ. Ye kon nun sɔ wee. À n wura, a de n kpam wunen yã gɔɔ ge sua n kpara.

³² Gisɔ kon du wunen sabenu sɔɔ n mɛeri mɛeri n wa yãanu ka bonu ni nu bausu mɔ ka yã nìn sansu tīri. Niya kon gɔsi nenem nu n sãa nen kɔsiaru.

³³ Siara gem mu koo sɔsira sanam mε a na a ka nen kɔsiaru wa. Domi boo ni nu n bausu mɔ ka yã ni nu n tīri nùn wãa neginu sɔɔ, a man garisio gbɛnɔ.

³⁴ Labani u nùn wisa u nεε, n kooro nge mε a gerua.

³⁵ Yen tɔɔ te, Labani wi, u bonu ka yã ni nu bausu mɔ ka ni nu tīri wuna u yi nenem ma u nu win bibu nɔmu beria.

³⁶ Yen biru u dera ba ka sabe ni tonda saa Yakəbu min di nge sɔɔ itan sanum saka.

Ma Yakəbu u ni nu tie kparamə.

³⁷ Sanam mε u nu kparamə, yera u dānu ganun kāsasi beki bura u yin koro wərukisu yorua yorua nge mε ba ra kaaru yore.

³⁸ Ma u dāa kāsasi yi sua u doke mi sabenu ra nim nɔ, domi miya nu ra n yɔɔnamə.

³⁹ Sanam mε, nù n yɔɔna dāa kāsasi yin bəkuə, nu ra binu mawa ni nu bausu mə.

⁴⁰ Yen biru Yakəbu u ni nu tiri ka ni nu bausu mə wunamə nənem u yiimə bee tia nu ko wiginu.

⁴¹ U n deema yāa damgina nu yɔɔnamə, u ra dāa kāsasi yi kōwa nin wuswaaə.

⁴² Adama ù n wa ni nu n gea sāa, niya nu yɔɔnamə, u ra yi suewa min di kpa ni, nu n sāa Labaniginu.

Yakəbu u duka sua saa Labanin min di

⁴³ Meya Yakəbu u kua u ka dukia wa ya kpā. U yāanu ka bonu ka yooyoosu ka ketekunu ka yoo tən durəbu ka tən kurəbu mə.

31

¹ Sɔɔ teeru Yakəbu u nua Labanin bibu ba gerumə ba mɔ, Yakəbu u bεsen tundon arumani kpuro gura ma u kua dukiagii.

² Yen biru u wa ma Labani kun maa nùn mεera nge yellu.

³ Saa yera Yinni Gusunə u Yakəbu sɔɔwa u nεε, a gəsiro wunen baaban temə mi ba nùn mara. Ko na n ka nun wāa.

⁴ Ma Yakəbu u win kurəbu Lea ka Raseli sokusia bu na win mi kpara gberə.

5 U bu sɔɔwa u nɛɛ, na wa bɛɛn baaba kun maa man mɛɛra nge yellu. Adama Gusunɔ, nɛn baaban Yinni, u ka man wãa.

6 Bɛɛn tii i maa wa nge mɛ na bɛɛn baaba sɔmburu kua ka nɛn dam kpuro.

7 Wee tɛ, u man kam mɛɛra, u nɛn kɔsiarun gari kɔsa sere nɔn wɔkuru. Adama Gusunɔ kun dere u man kɔsa kua.

8 Domi bɛɛn tundo wi, ù n nɛɛ, sabe ni nu bau bakasu mɔ niya nu ko n sãa nɛginu, ni kpurowa nu ra bau si ko. Ù n maa nɛɛ, ni nu bau piiminu mɔ, ni kpurowa nu ra ko mɛ.

9 Nge mɛya Gusunɔ u ka bɛɛn tondon yãa gɔɔ wɔra u man wɛ.

10 Saa ye sabe ni, nu yɔnamɔ na dosa. Dosu ge sɔɔ, na nɔni seeya wɔllɔ na wa nin dwanu kpuro bausu mɔwa.

11 Ma Yinni Gusunɔn gɔrado u man soka u nɛɛ, Yakɔbu! Yera na wura na nɛɛ, nɛ wee.

12-13 Ma u nɛɛ, wiya Gusunɔ, wi, wi u man kure Beteliɔ mi na kperu gira na gum wisi ta n ka sãa yĩreru. Miya na maa nùn nɔɔ mwɛɛru kua. Tɛ, n nɔni seeyo kpa n wa ma sabe nin dwanu kpuro bausu mɔwa. Domi u wa ye Labani u man kua. Kpa n se tem minin di n wura tem mi ba man mara.

14 Raseli ka Lea ba nùn wisa ba nɛɛ, sa ñ maa bɔnu gaa mɔ bɛsɛn tondon mi.

15 U sun mɛɛra nge sɔbu domi u sun dɔra u bɛsɛn gobi di.

16 Arumani ye Gusunɔ u nùn wɔrari ya maa kua bɛsɛ ka bɛsɛn bibugia. N n mɛn na, a koowo ye Gusunɔ u nun sɔɔwa.

17 Yen biru Yakɔbu u seewa u win kurɔbu ka win bibu yooyoosu sɔndi.

18 Ma u win dukia kpuro sua ka win sabe ni u wa Padanaramuɔ. U swaa wɔri u dɔɔ win tundo Isakin mi, Kananin temɔ.

19 Ye ba doonɔ, yera Raseli u da u win tundo Labanin bũu wi ba mɔ Terafimu gbɛna. N deema saa ye sɔɔ, Labani u win yãanun sansu bɔɔrimɔ.

20 Nge meya Yakɔbu u ka Labani nɔni wɔkua u doona, u n̄ maa n̄n gãanu sɔɔwa.

21 U win ye u mɔ kpuro gura. Ma u da u daa te ba mɔ Efarati tɔbura u doona Galadin guunu gia.

22 Ye Yakɔbu u doona, yen sɔɔ itasera ba na ba Labani sɔɔwa ma Yakɔbu u duka sua.

23 Ma Labani u win tɔmbu sua ba Yakɔbu naa gira. Sɔɔ nɔɔba yiruwɔ ba kua swaa sɔɔ ba sere n̄n naamwɛ Galadin guunɔ.

24 N deema Gusunɔ u Labani sɔɔwa dosu sɔɔ wɔkuru u nɛɛ, a tii laakari ko, a ku ra Yakɔbu gãanu ganu sɔ.

25 Ye u Yakɔbu naamwɛ mɛ, u deema wee, u win kuu bekuruginu gire Galadin guu nin mi. Yera ba maa beginu gira mi, wi ka win tɔmbu.

26 Yen biruwa u Yakɔbu bikia u nɛɛ, mban sɔna a man kua mɛ. A man kam mɛɛra a ka nɛn bibu doonama nge yoo be a mwɛɛrima tabu gberun di.

27 Mban sɔna a duka sua asiri sɔɔ, a n̄ man nɔɔ kanɛ. À n daa man sɔɔwa, kon de a doona ka nuku dobu ba n womusu mɔ, kpa ba n mɔrɔkunu ka gãasu soomɔ.

28 Wee, a yina n nɛn bibu ka nɛn debuminu nɔɔ kana n bu bɔkasi a sere doona. Anna a ka gari bakaru kua mɛ!

29 Na yiiko mɔ n ka nun kɔsa kua, adama Gusunɔ, wunen baaban Yinni, u man sɔɔwa gĩa u nɛɛ, n laakari ko n ku ra nun gãanu ganu sɔ.

³⁰ Wee a doonɔ wunen baaban yenuɔ gèn beke a ra n mɔ̀, a n̄ maa wee mini. Adama mban sɔ̀na a nen bũu kpɛɛru gbena.

³¹ Ma Yakɔbu u Labani wisa u nɛɛ, na n̄ yɛ à n kaa ra man wunen bibu wɔrari. Yen sɔ̀na na kua mɛ.

³² Adama a bũurjo besen sɔmunu sɔɔ tɔn beni kpuron wuswaaɔ. A n wunen gãanu wa mi, kpa a sua. Win mi a wunen bũu kpɛɛru wa, kpa bu yɛro go.

N deema Yakɔbu kun yɛ ma win kurɔ Raseliwa u bũu kpɛɛ te gbena u neni.

³³ Ma Labani u dua Yakɔbun kuu bekurugirɔ ka Bilihagirɔ ka Silipagirɔ ka sere maa Leagirɔ, adama u n̄ gãanu wa. Ye u yara Lean kurun di, ma u dua Raseligirɔ.

³⁴ Ma u kuu te bũura u n̄ gãanu wa. N deema Raseli u bũu kpɛɛ te sua u doke win yooyoɔn gaarin kɔkɔrɔ u sinari.

³⁵ Yera u win tundo sɔɔwa u nɛɛ, a ku ka man mɔru ko, na n̄ kpɛ n se domi na nɔma neni.

Labani u win bũu kpɛɛ te kasu kuu te sɔɔ kpuro u n̄ wa.

³⁶ Saa yera Yakɔbu u mɔru besira ma u ka Labani sannɔ wɔri u nɛɛ, toraru mba na nun torari mɛ, n̄ kun mɛ kɔsa yerà na nun kua mɛ, a ka man naa gire ka dam.

³⁷ Sanam mɛ a besen yãnu bũura mba a wa mi, ye ya sãa wunen yenun gãanu. A man ye sɔsio nen tɔmbu ka wunegibun wuswaaɔ, kpa ba n sãa besen seeda.

³⁸ Wee wɔɔ yɛnda na kua wunen mi. Wunen yãanu n̄ kun mɛ wunen bonu yen gaa kun nukuru yarire nen nɔma sɔɔ. Meyã na n̄ maa wunen yãa gɔɔn di yãa kineru garu suare n tem.

³⁹ Gbeeku yaa yà n wunen saberu garu go, na ku ra ka nun tu naawε. Nεna na ra ten kəsire wε. Ten te ba maa gbεna wőkuru n̄ kun mε s̄o s̄o, a ra man ten kəsire bikiewa.

⁴⁰ Mεya na ra n s̄o soore kpara gberɔ, kpa wőkuru na n wooru n̄rure, na n̄ dweeyamɔ.

⁴¹ Nge mεya na kua sere w̄o yendu, na nun s̄amburu kuawa w̄o w̄okura n̄nε wunen bii t̄n kurɔbun s̄, ma na maa kua w̄o n̄ɔba tia ȳa ni ka boo nin s̄. Ka mε, a n̄n k̄siarun gari ḡsɔiawa sere n̄n w̄okuru.

⁴² Gusunɔ, wi, wi Aburhamu ka n̄n baaba Isaki ba nasie ù kun daa ka man w̄a, kaa man deriwa n̄m dira. Wee, u n̄n w̄n̄w̄ndu wa ka n̄n wahala ye na kua. Yen s̄na u man siria ḡia.

⁴³ Yera Labani u n̄n wisa u n̄ε, wunen kurɔ be, ba s̄awa n̄n bibu. Bii beni ba maa s̄awa n̄n debuminu. Ȳa ḡo sini, su maa s̄awa n̄gisu. Ye a gesi wa mini kpuro n̄gia. Adama na n̄ kp̄ n̄n bibu ka n̄n debumii ni n̄nε.

⁴⁴ Yen s̄ t̄, a de n̄ ka wunε su arukawani b̄ke kpa su ȳireru doke ta n̄ s̄a yen seeda.

⁴⁵ Ma Yakɔbu u kperu sua u gira yam mi, ta n̄ ka s̄a ȳireru.

⁴⁶ Ma u win t̄mbu s̄ɔwa u n̄ε, i kpenu gurama. Ma ba nu gurama ba suba. Yen biru ba sina ba di nin b̄kuɔ.

⁴⁷⁻⁴⁸ Labani u n̄ε, kpee sube teni, ta s̄awa b̄sen seeda n̄ ka wunε.

Yen s̄na ben baawure u yam mi ȳisuru k̄a ka win barum, Seeda yeru.

⁴⁹ Ba maa yam mi soka Misipa domi Labani u Yakɔbu s̄ɔwa u n̄ε, Gusunɔ u b̄sen baawure gbara su ku ka w̄rina s̄a n̄ yarina minin di.

50 À n nen bibu nani sōmō, ñ kun me à n kurō kpaō sua, n ñ tōnu koo sun siria, Gusunōwa koo sun siria ne ka wunε. Yen sō, a laakari ko.

51-52 Kpee sube teni ka kpee te a gira mi, nu kua seeda ne ka wunen baa sō. Meya na ñ kpee ni saramō n nun wōri. A ku ra maa nu sara a man wōrima.

53 Sā n kua me, Gusunō, Aburhamu ka Nakorin Yinni, u koo sun siria.

Ma Yakōbu u maa bōrua ka Yinni Gusunōn yīsiru, wi, wi win tundo Isaki u nasie.

54 Saa yera u yākuru kua guuru wōllu mi, ma u win tōmbu mēna ba di sannu. Yen biru ba kpuna mi wōku te.

32

1 Ye n kua buru buru yellu, Labani u seewa u win bibu ka win debuminu nōō kana u bu bōkasi, ma u ben baawure domaru kua. Yen biru u gōsira u wura win yenuō.

Yakōbun sōaru bu sere yinna ka Esau

2 Yakōbu u swaa mō u doonō, yera Gusunōn gōradoba ba ka nūn yinna.

3 Ye Yakōbu u gōrado be wa, yera u neε, Gusunōn tabu kowoba beni.

Ma u yam mi yīsiru kā Mahanaimu. Yīsi ten tubusiana, sansani yiru.

4 Yera u sōmōbu gōra win mōō Esaun mi, Edōmun temō me ba maa mō Seiri.

5 U bu wooda wē u neε, amēniwa i ko nen tōnwero Esau sō i neε, ne Yakōbu win bōō, na da na sina Labanin mi sere n ka kua gisō.

6 Na nεε mɔ ka ketekunu ka yāanu ka yoo tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu. Yera na nùn nɔɔsiamɔ u ka man nɔnu geu mεeri, wi, wi u sāa nen tɔnwero.

7 Sɔmɔ be, ba da ba wurama Yakɔbun mi, ba nεε, sa tura wunen mɔɔ Esau mi, u maa sun sennɔ sisi ka tabu kowobu tɔmbu nεeru (400).

8 Yera berum Yakɔbu mwa u nanda gem gem. Ma u tɔn be ba wāa ka wi bɔnu kua wuunu yiru ka win yāanu ka keteba ka yooyoosu.

9 Ma u nεε, baa Esau ù n na u sube teeru wɔri u tu kamia, te ta tie ta koo yari baani.

10 Ma u kanaru kua u nεε, Yinni Gusunɔ, nen baaba Aburhamu ka nen tundo Isakin Yinni, a man sɔɔwa n wuro nen temɔ mi ba man mara. Gea tɔnawa kaa man kua.

11 Na ñ tura n ka wunen durom bakam ka wunen bɔrɔkiniru kpuro wa te a man sɔɔsi, ne wi na sāa wunen bɔɔ. Domi na Yuudeni yeni tɔburawa ka nen dɛka tɔna. Adama tē nen tɔmbu ka nen sabenu kua wuunu yiru.

12 Na nun kanamɔ a man wɔro saa nen mɔɔ Esau nɔmun di. Domi na berum mɔ u ku raa sun wɔrima u go ka nen kurɔbu ka bibu sannu.

13 Wuna a maa gerua kaa man durom kua kpa a nen bibun bweseru dabiasia nge nim wɔkun yanim mε goo kun kpē u gari.

14 Yam miya Yakɔbu u sɔbia u kpuna. Ma u win yaa sabenun sukum sua u ka win mɔɔ Esau kē.

15 Sabe niya boo ninu goobu (200) ka boo kinenu yendu ka yāa ninu goobu ka yāa kinenu yendu

16 ka naa mɛrobu weeru ka naa kinenu wɔkuru ka keteku mɛrobu yendu ka keteku dwanu wɔkuru, ka mam yooyoo mɛrobu tena ka sin bii ni nu bom nɔrumɔ.

17 U ye kpuro sua u win yobu nōmu beria gōō ka gōō nennēnka. Ma u bu sōōwa u nēε, i n gbia nēn wuswaāō kpa i de gōō si, su n swīine dandankuru.

18 Ma u gbiikoo sōōwa u nēε, Esau nēn mōō ù n ka nun yinna, ù n nun bikia weren min diya a wee, mana a dōō, weren sabena a gbiisie,

19 a nùn wisio a nēε, win bōō Yakōbugina. Nu sāawa kēε te na wi, nēn tōnwero mōrisiama. Nēn tii na wee biruō.

20 Gari teeya u yiruse sōōwa ka itase. Mēya u be kpuro sōōwa be ba sabe ni kpare gesi.

21 Ma Yakōbu u maa nēε, i geruo i nēε, wee, nē win bōō na wee bēen biruō.

Domi u bwisika win tii sōō u nēε, Esau ù n kēε te na gbiisie wa, win mōru koo sure. Yen biru nē ka wi sa ko waana nōni ka nōni. Sōrōkudo u koo man dam koosia ka nuku dobu.

22 Kēε te, ta gbia ma u yōra u kpuna mi, wōku te.

Durō goo u ka Yakōbu gabirina Penielio

23 Yakōbu u seewa wōku te, u win kurōbu yiru ka win yoo tōn kurōbu yiru ka win bibu wōkura tia sua u da u ka bu Yabōkun daaru tōbura.

24 Ye u bu tōburasia u kpa, ma u wura u maa ye u mō kpuro tōburasia.

25 Yakōbu u tia wi turo. Yera durō goo u na u ka nùn gabirina sere yam ka sāra.

26 Ye durō wi, u wa ma u ñ kpē u Yakōbu sura, ma u win gāa kpōō so, ga sōsiara ye ba wōri mō.

27 Yen biru durō wi, u nēε, a de n doona, domi yam sārera wee.

Yakōbu u nùn wisa u nēε, na ñ nun derimō a doona ma n kun mō a man domaru kua.

28 Yera durō wi, u bikia u nēε, amōna wunēn yīsiru.

U wisa u nεε, Yakɔbu.

²⁹ Durɔ wi, u maa nεε, ba ñ maa nun sokumɔ Yakɔbu. Isireliwa ba koo nun soku yèn sɔ̄ a ka Gusunɔ gabirina ka maa tɔnu, ma a kamia.

³⁰ Yera Yakɔbu u nεε, a gem mɔ, a man wunen yĩsiru sɔ̄wɔ.

U nùn wisa u nεε, mban sɔ̄na a nen yĩsiru bikiamɔ.

Ma u nùn domaru kua.

³¹ Yakɔbu u yam mi yĩsiru kã Penieli. Yĩsi ten tubusiana, Gusunɔn wuswaa. U nεε, na Gusunɔ wa nɔni ka nɔni, nen hunde maa faaba waara.

³² Ye u Penieli tɔbura, ma sɔ̄ u n yarimɔ. Saa dɔma ten diya u killimɔ ka gãa te.

³³ Yen sɔ̄na sere ka gisɔ Isireliba ba ku ra yaan sĩru tem te ta ka gãaru sɔrine, yèn sɔ̄ sĩru miya Gusunɔ u Yakɔbu so u ka kua gãarugii.

Yakɔbu u ka Esau yinna

33

¹ Yeniban biru Yakɔbu u nɔni seeya u wa wee, Esau u wee ka win tabu kowobu tɔnu nεε te. Yera Yakɔbu u win bibu bɔnu kua u Lea nùn wigibu wẽ. Ma u maa Raseli wigii wẽ. Ma u maa win yoo tɔn kurɔbu yiru begibu wẽ.

² Ma u win yoo tɔn kurɔ be gbiisia ka ben bibu, ma u dera Lea ka win bibu ba bu swĩ, yen biru Raseli ka win bii Yosɛfu ba swĩ.

³ Ma Yakɔbu u besira u bu gbiiya u da u yiira nɔn nɔɔba yiru win mɔɔn wuswaaɔ.

⁴ Yera Esau tii u maa duka na u Yakɔbu gaba wĩirɔ ba bɔkasina ba sɔ̄suna. Ma be yiru kpuro ba swĩ.

5 Ye Esau u n̄ni seeya u Yakɔbun kurɔ be ka bii be wa, yera u n̄ε, berà beni.

Yakɔbu u n̄n wisa u n̄ε, bii be Gusunɔ u man kã win durom saabu, berà mi.

6 Yera yoo be, ba na Esaun wuswaaɔ ba yiira.

7 Ma Lea ka wigibu ba na ba yiira. Yen biru Raseli ka Yosefu ba maa na ba yiira.

8 Ma Esau u maa Yakɔbu bikia u n̄ε, mban s̄na a tɔn be ka sabe ni gbiisiaman n̄n mi.

Yakɔbu u n̄n wisa u n̄ε, na nun ye kpuro m̄risiawa kpa a ka man n̄nu geu m̄erin s̄.

9 Ma Esau u n̄ε, n̄n w̄nɔ, sabe ni na m̄ n̄n tii nu man tura, a wuneginu n̄nu.

10 Yera Yakɔbu u n̄ε, aawo, à n ka man n̄nu geu m̄era, a n̄n k̄ε te m̄ɔ. Domi ye a man dam koosia ka nuku dobu na wunen wuswaa waasinawa nge Gusunɔgia.

11 N n m̄n na, a n̄n k̄ε te m̄ɔ. Domi Gusunɔ u man durom kua u man w̄ kpuro ȳn bukata na m̄.

Ma u Esau suuru kana gem gem u sere k̄ε te m̄wa.

12 Ma u n̄ε, a seewo su doona kpa na n nun swaa gbiiye.

13 Yakɔbu u n̄n wisa u n̄ε, n̄n t̄nwerɔ, a ȳ ma na bibu m̄ be ba kun gina dam m̄, ka ȳa binu ka k̄ε binu ni nu bom n̄rum̄. Yen s̄, s̄ n dera ba s̄a too baa s̄ɔ teeru, sabe ni kpuro nu koo gbisuku.

14 Yen s̄, a n gbia, kpa n̄ ka bii be ka sabe ni, sa n wunen yira sw̄i kpure kpure sere su ka tunuma Seiriɔ mi a w̄a.

15 Ma Esau u n̄n s̄ɔwa u n̄ε, to, kon nun n̄n tambu gabu deria.

Yakɔbu u nɛɛ, aawo, tɔnwero, n de gesi durom wa wunɛn min di.

¹⁶ Yen dɔma tera Esau u gɔsira u doona Seiriɔ.

¹⁷ Adama Yakɔbu u da Sukɔtuɔ. Ye u tura mi, u diru bana ma u win sabenu kunu kua. Yen sɔna ba yam mi soka Sukɔtu. Yen tubusiana, kunu.

Yakɔbu u win sansani gira Sikɛmun bɔkuɔ

¹⁸ Yen biru u seewa min di u tura ka alafia Kanarin temɔ min di u raɔ da Padanaramuɔ. Ma u win kunu gira wuu ge ba mɔ Sikɛmun bɔkuɔ.

¹⁹ Tem mi u nu gira mi, ma u mu dwa ka sii geesun gobi wunɔbu (100) Hamɔrin bibun mi. Ben turon yĩsira Sikɛmu.

²⁰ Yera u yaku yeru kua mi, u tu yĩsiru kã u nɛɛ, Gusunɔwa u sãa Isirelin Yinni.

Sikɛmu u Dina gaba

34

¹ Sanam mɛ ba wãa Sikɛmu mi, yera Dina, Lean bii tɔn kurɔ, wi u Yakɔbu marua, u da win wɔndia kpaasibun mi, be ba sãa tem migibu.

² Ma Sikɛmu wi u sãa Hamɔri, tem min sunɔn bii u Dina wa. Ma u nùn gaba u sɛre u ka kpuna. N deema Hamɔri wi, u sãawa Hefi.

³ Sikɛmu wi, u Dina kĩa gem gem sere u ka nùn gari kua u wa u ka win gɔru sīye win mi.

⁴ Yen biruwa u win tundo sɔɔwa u nɛɛ, a man wɔndia wini kasuo n sua kurɔ.

⁵ Saa ye sɔra Yakɔbu u maa nua ma ba ka win bii Dina kpuna ka dam. Yera u mari u n gãanu gerua sere ye win biba wɔma kpara gberun di.

⁶⁻⁷ Ye ba gari yi nua, ma be kpuro ba mɔru besira ye Sikɛmu u ka Isirelin bweserun yĩsiru sankã u

ka ben sesu Dina kpuna. Domi n ò weene bu yen bweseru ko ben suunu sɔɔ.

Yen biru Haməri, Sikemu tundo wi, u seewa u da Yakɔbun mi, u ka nùn gari yi ko.

⁸ Sanam me u tunuma u nee, nen bii Sikemu u wunen bii wɔndia wi ba mɔ Dinan gɔɔ gbimɔ kĩrun sɔ. Yen sɔ, a suuru koowo a nùn wɔndia wi kɛeyɔ u sua kurɔ.

⁹ Domi besen bibu bà n suana sa ko ko tia bese ka beɛ. Yen sɔ, i sun been wɔndiaba wɛɛma kpa su maa besegibu beɛ wɛ.

¹⁰ Yen biru i ko n wãa besen tem me sɔɔ, i n mɔ ye i kĩ, i n tenkuru mɔ kpa i dukia wa.

¹¹ Yera Sikemun tii u maa Yakɔbu ka win bii be ba tie sɔɔwa u nee, kon ko kpuro ye i man sɔɔwa kpa i ka man nɔnu geu mɛeri.

¹² Yen sɔ, i man dokiri gobi beke bureo ka kɛɛ dabinu nge mèn nɔɔ i kĩ. Kon ye kpuro wɛ i n ko gesi man bii wi kɛ n sua kurɔ.

¹³ Adama yèn sɔ Sikemu u Dina sankã, yen sɔna Yakɔbun bii be, ba wi ka win tundo Haməri wisa ka bwisi ba nee,

¹⁴ n ò koorɔ su besen sesu bango sari wɛ, domi besen mi, seku bakara.

¹⁵ Ye sa bikiamɔ tɔna, yera been tɔn durɔ baawure u bango ko nge bese.

¹⁶ Saa yera sa ko besen wɔndiaba beɛ kɛ kurɔbu kpa i maa sun besegibu wɛ kurɔbu kpa sa n wãa sannu su ko bwese teeru.

¹⁷ Adama ò n yina i bango ye ko, sa ko besen wɔndia mwawa kpa su doona minin di.

¹⁸ Gari yi, yi ka Sikemu ka win tundo naawa.

19 N ò maa tɛ Sikɛmu ka yi mɛm nɔ̀wa domi u Yakɔ̀bun bii wɔ̀ndia wi kɔ̀ too. N deema wiya u bɛɛɛ bo win baaban yɛnuɔ̀.

20 Ma wi ka win tundo Hamɔ̀ri ba da wuun gb̃ara kɔ̀nnɔ̀wɔ̀ mi bukurobu ba ra siri, ba bu sɔ̀wa ba nɛɛ,

21 tɔ̀n beni ba ka sun do. Yen sɔ̀, su de ba n w̃a bɛɛn tem mɛ sɔ̀ ba n tenkuru m̀. Domi tem mɛ, mu kp̃ã. Kpa su ben wɔ̀ndiaba sua kurɔ̀bu, kpa be, bu maa bɛɛgibu sua kurɔ̀bu

22 kpa su ko bwese teeru. Yu ka koorã mɛ, sere bɛɛn tɔ̀n durɔ̀ baawure u bango ko nge mɛ ben tii ba s̃ã.

23 Yà n koorã mɛ, berà ba ben sabe ni m̀ ka ben dukia. I de su ko mɛ kpa bu wa bu sina ka bɛɛ sannu.

24 Be ba w̃a gb̃ara kɔ̀nnɔ̀wɔ̀ kpuro ba Hamɔ̀ri ka win biin gari yi nɔ̀m̀, ma tɔ̀n durɔ̀bu be ba yi nua ba da ba bango ye kua.

25 Ye tɔ̀n be, ba bango ye kua ba w̃a wahala sɔ̀ gina, ba tamaa goo kun bu w̃arim̀, yen sɔ̀ itasera Yakɔ̀bun bibu Simɛɔ̀ ka Lefi, Dinan sesubu, ba ben takobiba sua ba wuu ge w̃ari ba gen tɔ̀n durɔ̀bu kpuro go.

26 Mɛya ba maa Hamɔ̀ri ka win bii Sikɛmu go. Ma ba ben sesu Dina yara Sikɛmun yɛnun di.

27 Ma Yakɔ̀bun bii be ba tie ba da ba wuu ge w̃ari ba gen ỹanu gurama ỳn s̃ ba ben sesu sankã.

28 Ba ben ỹanu ka ketɛba gura ka ben ketɛkunu ka yaa sabe ni nu w̃a ben gberu kpaanɛɔ̀

29 ka ben arumani kpuro ka ben bibu ka ben kurɔ̀bu. Ye tɔ̀n be, ba m̀ gesi yɛnusɔ̀ kpuro ba gurawa.

30 Yera Yakɔbu u win bibu Lefi ka Simɛɔ sɔɔwa u nɛɛ, wahala baka i ka man kasu mi. I dera nɛn bwɛra kun kpɪ. Domi Kananiba ka Feresiba ba koo man tusi. Yen biru bā n da nɔɔ tia kua ba man wɔrima ba koo sun kpeerasiawa mam mam, domi nɛn tamba kun dabi.

31 Ma ba Yakɔbu wisa ba nɛɛ, sa ko dewa ba n bɛsɛn sesu garisi kurɔ tanɔ?

Gusunɔ u Yakɔbu domaru kua Beteliɔ

35

1 Yeniban biru Gusunɔ u Yakɔbu sɔɔwa u nɛɛ, a seewo a da Beteliɔ kpa a n wāa mi, kpa a man yāku yeru kua mi na raa nun kure sanam mɛ a wunɛn mɔɔ duka suurimɔ.

2 Yakɔbu u win tambu sɔɔwa u nɛɛ, bŭu ni i raa mɔ, i nu wunɔ bɛɛn suunu sɔɔn di, kpa i tii dɛɛrasia i bɛɛn yānu tea.

3 Domi sa ko se su da Beteliɔ. Miya kon Gusunɔ yāku yeru kua domi wiya u man somi sanam mɛ na wāa wahala sɔɔ. Mɛya u maa ka man wāa nɛn sanum kpuro sɔɔ.

4 Ma be kpuro ba ben bŭu kpɛɛ ni ba wa saa tɔn tukobun min di gura ba Yakɔbu wɛ ka maa ben swaa tonkunu. Ma u ye kpuro sua u sikua dāa bakaru garun nuurɔ Sikɛmu mi.

5 Yen biru ba seewa ba doona min di. Ma Gusunɔ u dera tɔn be ba ka bu sikerɛnɛ mi, ba bɛrum soora. Yen sɔna ba n bu swaa naamwɛ.

6 Yakɔbu u tunuma, wi ka win tɔn be, Lusio ye ba maa sokumɔ Beteli, Kananin temɔ.

7 Yera u Yinni Gusunɔ yāku yee te bania ma u tu yīsiru kǎ Gusunɔ u wāa Beteliɔ. Domi miya u nùn kure sanam mɛ u win mɔɔ duka suurimɔ.

⁸ Yam miya Debora wi u Rebeka nɔəri birun di u gu. Ma ba nùn sikua Betelin guurun nuurɔ dāa bakaru garun korɔ. Yen sōna ba dāa te soka gɔɔ wurin dāru.

⁹ Yen biru Gusunɔ u kɔam Yakɔbu kure Beteliɔ ma u nùn domaru kua, sanam mɛ u wurama Padanaramun di.

¹⁰ U nɛɛ, wunɛn yīsira Yakɔbu, adama ba n̄ koo maa ka nun tu soku. Isireliwa ba ko n da nun soku.

¹¹ U maa nɛɛ, nɛ Gusunɔ na sāawa Dam kpurogii. A maruro kpa wunɛn bibu bu kɔwara kpa bwese dabinu ka sinambu bu marura wunɛn min di.

¹² Wunɛ ka wunɛn bibun bwesera i ko n tem mɛ mɔ mɛ na Aburahamu ka Isaki wɛ.

¹³ Ye Gusunɔ u gari yi gerua u kpa, u doona wɔllɔ u Yakɔbu deri.

¹⁴ Ma Yakɔbu u kperu sua u gira ba n ka yaaye ma miya Yinni Gusunɔ u ka nùn gari kua. Ma u tu tam ka gum wisi kpa ta n ka sāa Gusunɔgiru.

¹⁵ Yera u yam mi soka Beteli, domi miya Gusunɔ u ka nùn gari kua.

Raselin gɔɔ

¹⁶ Yen biru Yakɔbu ka win tɔmbu ba seewa Betelin di ba dɔɔ Efarataɔ. Ye ba Efarata turuku kua, yera Raseli u yiira u mara swaa ye sɔɔ. Kurɔ wi, u wahala kua win maru bi sɔɔ.

¹⁷ Sanam mɛ u wahala mɔ, yera marusio u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a ku nanda, bii tɔn durɔwa a maa wa.

¹⁸ Ye u mara u kpa u gɔɔ dɔɔ, yera u win bii wi yīsiru kā Beni Oni. Yen tubusiana, bii wi na mara ka wahala. Adama win tundo u nùn soka Benyamɛɛ. Yen tubusiana maa, nɛn nɔm geun bii *.

* **35:18 nɛn nɔm geun bii** - Heberuban mi, ba nɔm geu garisiwa gāa geenu n kere nɔm dɔwaa.

19 Ma Raseli u kpuna u gu. Ba nùn sika Efaratan swaaə ye ba maa sokumə Betelehemu.

20 Yera Yakəbu u kperu garu sua u gira Raselin siki ten mi, ba n ka nùn yaaye. Kpee te, ta wāa mi sere ka gisən gisə.

21 Min diya u seewa u da u win kuu bekurugiru gira Migidali Edεε.

22 Sanam me ba wāa Migidali Edεε mi, yera ben turo Rubeni u da u ka win tondon kurə Biliha kpuna. Ma tundo wi, u ye nua.

Yakəbun bii tən durəbu ba sāawa wəkura yiru.

23 Bibu wəkura yiru ye səə, Leagiba Rubeni wi, wi u sāa Yakəbun bii gbiikoo, ka Simeə ka Lefi ka Yuda ka Isakari ka Sabuloni.

24 Be ba maa sāa Raseligibu, bera Yosefu ka Benyamεε.

25 Be ba sāa Biliha, Raselin yoon bibu, bera Danu ka Nεfitali.

26 Silipa wi u sāa Lean yoo, wigiba maa Gadi ka Aσεε. Bii be ba Yakəbu marua Padanaramuə bera mi.

27 Yen biru Yakəbu u tura win tundo Isakin mi, Mandeə, Kiriati Ariban bəkuə ye ba maa mə Heboroni. Miya Aburhamu ka Isaki ba səru di.

28-29 Isaki u təkə kua gem gem u kuawa wəə wunəbu ka wενε (180), ma u kpuna u gu u da u win baababa deema. Win bibu Esau ka Yakəbu ba na ba nùn sika.

Esau u sina Edəmun temə

36

1 Esau wi ba maa sokumə Edəmu win bibun bweseru wee.

² U kurɔbu sua Kananiban bweseru sɔɔ. Kurɔ ben yĩsa wee, Ada, Eloni Hɛtin bii, ka Oholibama, Anan bii, Sibeoni Hefin debubu,

³ ka Basimati, Isimɛlin bii, Nɛbayɔtun sesu.

⁴ Ada u Esau Elifasi marua. Ma Basimati u Rewɛli mara.

⁵ Ma Oholibama u Yeusi mara ka Yalamu ka Kore. Bii be Esau u mara Kananin temɔ, bera mi.

⁶ Ma u win kurɔbu sua ka bii be kpuro ka win tɔn be u mɔ kpuro, ka win yaa sabenu ka win dukia ye u wa Kananin tem mi kpuro, ma u seewa u da tem gam u ka win wɔnɔ Yakɔbu tonda.

⁷ Domi ben yaa sabenu dabi sere ayera kun bu turi bu ka nu kpɔra. Yen sɔ, ba ñ kpɛ ba n wãa yam tem.

⁸ Ma Esau u da u wãa Seirin guunun bera gia. Esau wiya ba ra maa soku Edɔmu.

Esau bibun bweseru

⁹ Bii be u mara, bera ba kua Edɔmuba. Ma ba sina Seirin guunu gia. Ben bweseru wee.

¹⁰⁻¹³ Elifasi, Adan bii u seewa u Temani mara ka Omaa ka Sefo ka Gatamu ka Kenasi.

Ma win kurɔ wi ba mɔ Tinna u nùn Amalɛki marua.

Rewɛli, Basimatin bii u maa seewa u Nahati ka Seraki ka Sama ka Misa mara. Bera ba kua Rewelin bweseru.

¹⁴ Be ba maa sãa Oholibaman bibu, bera Yeusi ka Yalamu ka Kore.

¹⁵ Be ba sãa Esau bibun bweserun tore, bera mini. Esau bii gbiikoo Elifasi wiya u sãa bwese ninin sikado, Temanigibu ka Omaagibu ka Sefogibu ka Kenasigibu

¹⁶ ka Koreba ka Gatamugibu ka Amalɛkiba. Bera ba sãa Adan bibu.

17 Reweliwa u maa sãa benin sikado, Nahatigibu ka Serakiba ka Samagibu ka Misagibu. Be kpurowa ba sãa Basimatin bibun bweseru.

18 Be ba maa sãa Oholibaman bibun bweserun nuuru, bera Yeusi ka Yalamu ka Kore.

19 Saa Esaun min diya bwese ni kpuro nu marura.

20 Seiri Horin bweserun diya tɔn beni ba yara. Ma ba kua win bwese ten kerin nuuru. Beya Lotani ka Sobali ka Sibeoni ka Ana

21 ka Disoni ka Esee ka Disani. Bera ba kua Horiban sikadoba be ba wãa Edãmun temɔ saa yellun di.

22 Ye Lotani u seewa ma u Hori mara ka Hemamu. N deema Lotani wi, u sesu goo mɔ wi ba mɔ Tinna.

23 Ma Sobali u maa seewa u Alifani mara ka Manahati ka Ebalu ka Sefo ka Onamu.

24 Ma Sibeoni u maa bibu yiru mara, Aya ka Ana. Ana wiya u bwii wa yin min di nim sum mu yarimɔ saa ye u win tondon ketekunu kparamɔ gɓaburɔ.

25 Wiya u Disoni ka win sesu Oholibama mara.

26 Be ba maa sãa Disonigibu, bera Hemudani ka Esibani ka Yitirani ka Kerani.

27 Be ba maa sãa Esegibu, bera Bilani ka Safani ka Akani.

28 Ma Disani u maa Usi ka Arani mara.

29-30 Beniwa ba kua Horiban bwese kerin wirugibu Edãmun temɔ, Lotani ka Sobali ka Sibeoni ka Ana ka Disoni ka Esee ka Disani.

31 Sinam be ba bandu di di Edãmuɔ Isireliba bu sere maa bandu swii ben temɔ, be wee.

32 Bela, Beorin bii, win wuun yisira Dinaba.

33 Ye Bela u gu ma Yobabu, Serakin bii, Botisiragii u gona kasire kua.

34 Ye Yobabu u gu ma Husamu Temanigii u gona kəsire kua.

35 Ye Husamu u gu ma Hadadi, Bedadin bii u gona kəsire kua. Wiya u Madianiba go Məabun baru kpaanə. Win wuuwa Afiti.

36 Ye Hadadi u gu ma Samula Masirekagii u gona kəsire kua.

37 Ye Samula u gu ma Səəlu u gona kəsire kua. Səəlu wi, u s̄awa Rehobətuḡii. Wuu ge, ga w̄awa daa te ba m̄ Efaratin goorə.

38 Ye Səəlu u gu ma Baali Hanani, Akaborin bii, u gona kəsire kua.

39 Ye Baali Hanani u gu ma Hadari Paugii u gona kəsire kua. Win kurən ȳsira Məhetabeli, Matiredin bii, Məsaabun debubu.

40 Be ba maa s̄a Esaun bweserun sikadoba ba ka w̄a Edəmuə, be wee, Tinna ka Alifa ka Yeteti

41 ka Oholibama ka Ela ka Pinəni

42 ka Kenasi ka Temani ka Mibisaa

43 ka Madieli ka Iramu. Tem mi ben baawure u sina, win ȳsira ba ra ka mu soku.

Be kpuro ba marurawa saa Esaun min di.

YOSEFU

Yosefu ka win maabu

37

1 Yakəbu u sina Kananin temə mi win tundo u raa sina.

2 Win bibun gari wee. Ye Yosefu u kua w̄ə wəkura nəəbu ka yiru, u yaa sabenu kparamə ka win maabu. U ra n w̄awa ka win tundo turosibu, Biliha ka Silipan bibu sannu. Yera u ra ben tundo dəməye daa k̄sa ye win maa be, ba m̄.

³ N deema Yakəbu wi ba maa m̀ Isireli u Yosefu kī n win bii be ba tie kpuro kere, yèn s̄ təkəru s̄wəra u ǹn mara. Ma u ǹn tako * n̄ni bwese bwesekagia kua.

⁴ Ye win maaba wa ben tundo u ǹn kī n be kpuro kere, yera ba ǹn tusiru seewa. Ba ku ra kpī bu ka ǹn kīru gari s̄.

⁵⁻⁷ S̄wə teeru Yosefu u dosa. Yera u win maabu dosu ge saaria. U bu s̄wəwa u n̄ε, i swaa dakio n b̄ε n̄n dosu s̄. Doo b̄ka sa b̄kumə gberə, yera n̄n doo b̄kuru ta seewa ta ȳra, ma b̄εginu na nu tu sikerena nu tu kpunamm̄.

Ye ba win gari nua yera ba ǹn tusiru sosi

⁸ ba n̄ε, wuna a tamaa kaa ko b̄esen sunə kpa a n sun kpare?

Ma ba kpam ǹn tusa ba sosi win dosu ka win garin s̄.

⁹ Yen biru u kpam dosu gagu kua u gu win maabu saaria u n̄ε, wee na kpam dosa na wa s̄wə ka suru ka kperi wəkura tia man kpunamm̄.

¹⁰ U maa gu win tundo s̄wəwa. Ma win tundo u ǹn gerusi u n̄ε, mba wun̄n dosu genin tubusianu. N̄ε ka wun̄n m̄ero ka wun̄n maabu sa ko na su nun kpunawa?

¹¹ Win maaba ka ǹn nisinu n̄ni, adama win tundo u ye kpuro lasabu m̀ win ḡruə.

Ba Yosefu dwa ba ka doona Egibiti

¹² S̄wə teeru Yosefun maaba ka ben tondon sabenu kəsəru da Sikemuə.

¹³ Ma Isireli u Yosefu s̄wəwa u n̄ε, n n̄ Sikemu gia wun̄n maaba kəsəru da? A na n nun ḡri ben mi.

* **37:3 tako** - Yabe te ba ka yā mini ta s̄awa te sina bokon bibu ba ra doke.

Yosefu u nεε, too.

¹⁴ Ma Isireli u nεε, a doo a mεεri bà n bwãa do kpa a wa sabenu nùn n maa alafia mɔ, kpa a wurama a man sɔ̃.

Nge mεya u ka Yosefu gɔra Sikemuɔ saa Heboronin di.

¹⁵ Sanam mε u sirene gbabu te sɔɔ, yera durɔ goo u ka nùn yinna u nùn bikia u nεε, mba a kasu.

¹⁶ Yosefu u nεε, nen maaba na kasu. A gem mɔ a man sɔ̃wɔ mi ba ben sabenu kparamɔ.

¹⁷ Durɔ wi, u nεε, ba doona minin di. Domi na nua ba nεε, bu doona Dotani gia.

Ma Yosefu u win maabu naa gira u bu deema Dotaniɔ.

¹⁸ Ye ba nùn wa sarun di, u sere turi ben mi, ba wesiana kɔ bu ka nùn go.

¹⁹ Ba sɔ̃na ba nεε, besen dosusugii wee u sisi.

²⁰ I de su nùn go tɛ su kpɛε dɔkɔ kpiri ninin teeru sɔɔ, kpa su nεε, yaa kɔsa gaa ya nùn tema, kpa su wa mε win dosu si, su koo ka koorɔ.

²¹ Ye Rubeni u nua mε, u kasu u nùn faaba ko. Ma u nεε, i ku de su nùn go.

²² I nùn kpɛεyɔ dɔkɔ kpiri teni sɔɔ gbaburu mi. Adama i ku nùn nɔma doke.

N deema Rubeni u bwisikumɔ u nùn wɔra ben nɔman di kpa u nùn gɔsia ben tondon mi.

²³ Saa ye Yosefu u tunuma ben mi, ba nùn win tako nɔni bwese bwesekagia ye potari.

²⁴ Ma ba nùn sua ba kpɛε dɔkɔ kpiri te sɔɔ, te ta ñ nim mɔ.

²⁵ Yen biru ba sina ba dimɔ. Ye ba nɔni seeya ba tenku wuuru garu wa be ba sãa Isimεliba ba swĩine ba wee Galadin di ba ben yooyoosu turare ka gum

sawaram ka tim me ba ra soku miru sɔbi ba ka dɔɔ Egibiti gia.

²⁶ Ma Yuda u win maabu ka wɔnɔbu sɔɔwa u nee, arufaani yerà sa ko wa sà n besen wɔnɔ go sa tii marisi.

²⁷ I na su da su nùn Isimɛliba dɔre, su ku nùn nɔma doke. U sãawa besen yem domi besen wɔnɔwa.

Ma ba win gari wura.

²⁸ Ye Isimɛli be, be ba sãa Madianin temgibu, ba sarɔ, yera Yosefun maaba nùn gawa ba yara dɔkɔ kpiri ten min di ba nùn Isimɛli be dɔre ka sii geesun gobi yendu, ma ba ka nùn doona Egibitiɔ.

²⁹ Ma Rubeni u wurama dɔkɔ kpiri ten mi, u deema wee, Yosefu kun maa wãa mi. Yera u win tiin yaberu nɛnuu u karana nuku sankiranun sɔ.

³⁰ Ma u gɔsira u wigibu deema u nee, bii wi kun maa wãa mi ni! Nen wãaru! Mana kon du!

³¹ Sanam meya ba boo kineru go ma ba Yosefun yaberu sua ba ka tu boo gen yem tɛera.

³² Yera ba goo gɔra ben tondon mi ka tako nɔni bwese bwese kagia ye, u nùn sɔ u nee, u mɛerio ye ba wa. Win biin yabera mi? Nge n n te.

³³ Ye u tura mi, Yakɔbu u yabe te tuba. Ma u nee, nen biin yabera mi. Gbeeku yaa ya nùn kasuka ya tema.

³⁴ Yera u win tiin yaberu nɛnuu u karana ma u saaki sua u deewa nuku sankiranun sɔ. U win biin gɔɔ wooru sina sɔɔ dabi dabinu.

³⁵ Win bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu kpuro ba na bu ka nùn nukuru yemiasia, adama u yina u ben goon gari nɔ. U nee, u koo win biin gɔɔ swiwa sere u ka nùn naamwe gariɔ. Ma u gɔɔ wi swi n ka te.

³⁶ Saa ye sɔɔ, Madiani be, ba tura Egibitiɔ, ma ba Yosefu Potifaa dore wi u sãa Egibiti sunɔn sina kpaa kɔsobun wirugii.

Yuda ka Tamaa

38

¹ Yen biru Yuda u win maabu ka wɔnɔbu deri u da Hiran mi, Adulamuɔ.

² Miya u Kananin wɔndia bii goo wa win tundo ba mɔ Sua. Ma u nɔn sua kurɔ, ba mɛnna.

³ Kurɔ wi, u gura sua u bii tɔn durɔ mara, ma ba bii wi yĩsiru kã Eru.

⁴ U maa wure u gura sua u bii tɔn durɔ mara, ma ba nɔn yĩsiru kã Onani.

⁵ Ye u Onani sarasia, u kpam wure u gura sua u bii tɔn durɔ mara, ma ba nɔn yĩsiru kã Sela. Saa yɛ sɔɔ kurɔ wi, u Sela mara, Yuda u n wãa mi. U da u wãawa Kisibuɔ.

⁶ Eri, Yudan bii gbiikoo wi, u kpɛa ma win tundo u nɔn kurɔ kasua. Kurɔ win yĩsira Tamaa.

⁷ Ye Yinni Gusunɔ u wa ma Eri u sãa tɔn kɔso, ma u dera u gu.

⁸ Saa ye sɔɔra Yuda u Onani sɔɔwa u nɛɛ, a wunɛn mɔɔn kurɔ suo a yɛnu doke kpa a nɔn bweseru kasua nge mɛ wooda ya gerumɔ.

⁹ Onani u wa ma kurɔ wi, u n mara, bii be, ba n ko n sãa wigibu. Yera u n ka nɔn mɛnnamɔ u ku ra wure u tii wa kurɔ wi sɔɔ, u ku ka win mɔɔ bibu maruan sɔ.

¹⁰ Ye Onani u mɔ mi, ya n Yinni Gusunɔ dore. Yen sɔna u maa dera u gu.

¹¹ Yera Yuda u Tamaa sɔɔwa u nɛɛ, a doo a gɔminiru di sere nɛn bii Sela u n kpɛa.

Domi u tii sɔɔwa u nɛɛ, Sela ù n kurɔ wi sua, u koo ra maa gbi nge win maabu.

Ma Tamaa u doona u da u wãa win tondon yenuɔ.

¹² Sanam dɔɔ sanam wee, Yudan kurɔ Suan bii u gu. Ye Yuda u yen gɔminiru di u kpa, win bwêra wurama, yera ba da Tinnɔ wi ka win bɔrɔ Hira Adulamugii wi. Miya ba Yudan yãanun sansu bɔɔrimɔ.

¹³ Yera goo u da u Tamaa sɔɔwa u nɛɛ, wee wunen dwaɔ tundo u dɔɔ Tinnɔ u ka win yãanun sansu bɔɔri.

¹⁴ Ye u nua mɛ, yera u win gɔmini yãnu pota, ma u tii sɔnditia wukiri nge kurɔ tanɔ, u da u sina wuu ge ba mɔ Enaimun kɔnnɔwɔ Tinnan swaaɔ. Domi u wa Sela u kpɛa, ba ñ maa nùn wi wɛ durɔ.

¹⁵ Ye Yuda u sarɔ u nùn wa u sɔ mi, ma u nùn garisi kurɔ tanɔ yèn sɔ u win wuswaa sɔnditia wukiri.

¹⁶ Ma u susi win bɔkuɔ u ka nùn gari kua u nɛɛ, su da wunen yenuɔ n ka nun kpuna.

Domi u ñ yɛ win biigii kurɔwa. Ma kurɔ wi, u nùn wisa u nɛɛ, mba kaa man kɛ à n ka man kpuna.

¹⁷ Ma Yuda u nɛɛ, kon de bu ka nun boo kpemu naawa.

Kurɔ wi, u nɛɛ, ñ n mɛn na, a man gãanu tɔruba yiiyo sere à n boo ge mɔrisiama.

¹⁸⁻¹⁹ Yuda u nùn wisa u nɛɛ, mba a kɛ ñ nun tɔruba yiiya.

Ma u nɛɛ, a man wunen taabu ge ga wunen yĩreru mɔ ka gen wɛɛ ka dɛka ye a nɛni wɛɛma.

Yera u ye kpuro kurɔ wi wɛ, ma u da u ka nùn kpuna. Yen biru kurɔ wi, u seewa u doona. U da u sɔnditia ye wuna ma u maa win gɔmini yãa ni doke. Amen biru u deema wee, u gura mɔ.

20 Yuda u win bərə Hira Adulamugii wi gərə u ka boo ge kurə wi daawa, kpa u win yāa ni u təruba yii mi mwaama. Adama ye u tura mi, u n kurə wi wa.

21 Yera u yam min tambu bikia u nɛɛ, mana kurə tanə wi u raa wāa Enaimun kənnəwə swaa sɔɔ mini. Ma ba nùn wisa ba nɛɛ, kurə tanə goo sari mini.

22 Yera u gəsira Yudan mi, u nɛɛ, na n kurə wi wa. Yam min tambu ba maa nɛɛ, kurə tanə goo sari ben wuu mi.

23 Yuda u nɛɛ, n n mən na, u nenuɔ, ye u wa kə. Wee, na ka nun boo kpɛmu ge gərə win mi, a n maa nùn wa. Yen sɔ, su ku de bu sun yɛɛ.

24 Suru itan biru ba na ba Yuda sɔwa ba nɛɛ, wunɛn biigii kurə Tamaa u kurə tanaru dimə sere u mam ten gura sua.

Ma Yuda u nɛɛ, bu nùn yaro wuun di bu dɔɔ mɛni.

25 Sanam mɛ ba ka nùn yariɔ wuun di, yera u gərə bu Yuda taabu ge ka gen wɛɛ yi ka dɛka ye sɔsi, kpa bu nùn sɔ ma wi u ye kpuro mə, yɛron gura u mə.

26 Ye ba ka yāa ni tura, Yuda u nu gia ma u nɛɛ, kurə wi, u man gem kere, domi na yina n nùn nɛn bii Sela wɛ durə.

Yen biru Yuda kun maa ka nùn mennare.

27 Sanam mɛ kurə wi, u marubu tura yera ba wa ma sikabara ba wāa win nukurə.

28 Ye u yiire, yera bii ben turo u noma yarama, ma marusio u nomu ge sɔ wɛɛ wunəmgii gbinisi u nɛɛ, winiwa koo gbi u yarima.

29 Adama u nomu ge wesia, ma wi u kun daa noma yare mi, u gbia u yarima. Yera marusio u nɛɛ, anna a ka tii swaa kenia mɛ!

Yen sɔna ba nùn yīsiru kã Peresi. Yen tubusiana, swaa kenio.

30 Yen biruwa wi ba wɛɛ wunɔmgii gbinisi mi, u yarima. Ma ba nùn yĩsiru kã Seraki.

Yosefu u wãa Potifaa mi

39

1 Isimɛliba ba ka Yosefu da Egibitiɔ. Ma Potifaa Egibitigii u nùn dwa ben mi. Potifaa wi, u sãawa Egibiti sunɔn sina kpaa kɔsobun wirugii.

2 Yinni Gusunɔ u wãa ka Yosefu, ma u nùn kua tɔn barukagii. U wãa win yinni Egibitigiin yenuɔ.

3 Yinni wi, u wa ma Yinni Gusunɔ u ka nùn wãa, ma u maa nùn swaa kusiamme yabu baayere sɔɔ ye u mɔ.

4 Yen sɔ, u ka nùn nɔnu geu mɛɛra u nùn kua win yenun sɔm kowobu kpuron wirugii, ma win ye u mɔ kpuro u nùn nɔmu sɔndia.

5 Saa mìn di u Yosefu kua win yenun sɔm kowobu kpuron wirugii ma u nùn ye u mɔ kpuro nɔmu sɔndia, Yinni Gusunɔ u win yenu ge domaru kua ka ye u mɔ kpuro yenuɔ ka gberɔ.

6 Potifaa wi, u ye u mɔ kpuro deri Yosefun nɔma sɔɔ. U n̄ maa yen gaan gari yɛ ma n̄ kun mɔ win dĩa ni u koo doke nɔwɔ baasi.

Yosefu ka Potifaa kurɔ

N wee Yosefu durɔ burɔwa. Win wasi ka win wuswaa girima mɔ.

7 Yera sɔɔ teeru win yinnin kurɔ u nùn nɔni girari ma u nɛɛ, a de a ka man kpuna.

8 Adama Yosefu u yina. U kurɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, n wee, nɛn yinni u n̄ yenun gãanun gari yɛ. Win ye u mɔ kpuro, nɛna u nɔmu sɔndia.

9 U ò man dam kere yenu ge sɔɔ, u ò maa man gãanu yinari ma n kun mɔ wunɛ tɔna yèn sɔ̄ a sãa win kurɔ. Yera kon gãa ninin bweseru ko kpa n Gusunɔ torari?

10 Baadommawa kurɔ wi, u ra n ka nùn gari yi mò. Ka mɛ, Yosɛfu u yina u ka nùn kpuna. U ku ra mam kã ba n wãa sannu.

11 Sɔ̄ teeru Yosɛfu u dua dirɔ u ka win sɔmburu ko. N deema yenu gen tɔnu goo sari turuku.

12 Yera kurɔ wi, u Yosɛfun bekuru nɛnuu u nɛɛ, a ka man kpunɔ.

Yosɛfu u nùn beku te deria u duka yara tɔɔwɔ.

13 Ye kurɔ wi, u wa ma u nùn beku te deria u duka yara tɔɔwɔ,

14 yera u win yɛnugibu soka u nɛɛ, i na i wa. Heberu wi nɛn durɔ ka na u sun kam mɛɛra. U kɪ u ka man kpuna adama na wura kua tãa tãa.

15 Ye u nua na wura kua mɛ, u man win bekuru deria u duka yara tɔɔwɔ.

16 Ma kurɔ wi, u beku te yii yeru kua sere win yinni u ka wurama yɛnuɔ.

17 Sanam mɛ u wurama mi, kurɔ wi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, yoo Heberu wi a ka sun naawa mi, u man duwi u ka man sanku.

18 Ye na wura kua, yera u man win bekuru deria u duka yara tɔɔwɔ.

19 Ye durɔ wi, u win kurɔn gari yi nua, yera u mɔru bɛsira.

20 Ma u Yosɛfu sua u doke pirisɔm dirɔ mi ba ra sunɔn pirisɔmba doke.

Ba Yosɛfu pirisɔm kpɛɛ

Miya u wãa.

²¹ Adama Yinni Gusunɔ u wāa ka wi. U maa nùn domaru kua u dera u kīi geeru wa pirisəm kōsobun wirugiin mi.

²² Ma wirugii wi, u nùn pirisəm be ba wāa mi kpuro nāmu sɔndia. Ye ba koo ko kpuro, wiya ra yen wooda wē.

²³ Wirugii wi, u ku ra mæeri ye Yosefu u m̀ domi Yinni Gusunɔ u wāa ka wi. Ma u dera win ye u kua kpuro ya wēra.

40

¹ Yeba kpuron biru Egibiti sunən səm kowobun wirugibu yiru ba nùn torari. Turo u sāa pēε kowobun wirugii, turo maa wi u ra nùn n̄ra wē.

² Ma u ka be yiru ye m̄ru bara.

³ U bu doke pirisəm kōsobun wirugiin dirɔ mi ba Yosefu kenua.

⁴ Pirisəm kōsobun wirugii wi, u bu Yosefu nāmu sɔndia u n bu sɔmburu kuammε. Ma ba s̄ɔ mæeru kua pirisəm diru mi.

Yosefu u dosusu tubusia pirisəm dirɔ

⁵ Yera w̄kuru garu be yiru ye, ba dosa pirisəm diru mi. Ben baawure ka wiguu ka gen tubusianu n̄n̄n̄m.

⁶ Ye Yosefu u na ben mi bururu u bu mæera, yera u deema ben nuki sankire.

⁷ Ma u bu bikia u n̄ε, am̄na b̄εn wuswaa ka burisine m̄ε gisɔ.

⁸ Ba nùn wisa ba n̄ε, sa dosawa. Goo maa sari wi u koo sun dosu si tubusia.

Yosefu u bu s̄ɔwa u n̄ε, n n̄ Gusunɔwa u ra n gāanu kpuron tubusianu yē? N n m̄n na, i man b̄εn dosu si saario.

9-10 Ma wi u ra Egibiti sunə tam nərə wē, u win dosu Yosefu saaria u nεε, nən dosu səə wee, na resəm dāru wa nən wuswaaə ta kpia. Dāa te, ta kāasi ita mə. Ma ta wēsu kua ta binu mara nu ye.

11 N deema na Egibiti sunən nərə neni nən nəmuə. Na resəm ye wəka na game nərə ye səə. Ma na ye sua na nùn wē.

12 Ma Yosefu u nùn səəwa u nεε, dosu gen tubusianu wee. Kāasi ita ye, səə itawa mi.

13 N tie səə ita sunə u ka nun yara pirisəm di kpa u nun wesia wunen səmburu səə. Kaa kpa nùn win nərə wē nge mε a ra raa ko sanam mε a sāa win səm kowo.

14 Adama a n man yaaye sanam mε a doo nəuru wəri. Na nun kanamə, a man durom kuo a sunə nən gari sə kpa a man yara dii tenin di.

15 Domi ba man gbənawa saa Heberuban tem di, ba ka man na mini. Yen biru na n̄ maa gāanu kue ba ka man kp̄ema pirisəm diru mi.

16 Ye p̄ε kowobun wirugii wi, u wa ma Yosefu u wiənən dosu ge tubusia n dora, yera u nεε, wee, nən dosu səə, nənna maa birenu ita səəwa n̄ səə ba ra p̄ε doke.

17 Bire te ta wāa wəllə, kira bwese bwesekawa wāa mi, ye ba yeesia p̄ε doo səə. Ma gunəsu kira ni dimə bire te səə, nən wiru wəllə.

18 Yosefu nùn wisa u nεε, gen tubusianu wee. Birenu ita ye, səə itawa mi.

19 N tie səə ita sunə u ka wunen wiru bura kpa bu nun sāarusia dāa wəllə, gunəsu su wunen yaa di.

20 Ye n kua səə ita ye, Egibiti sunə u win marubun t̄ə bakaru kua. Ma u səm kowobu yiru ye yara

pirisəm di, u bu yōrasia win səm kowo be ba tien wuswaaə.

²¹ Ma wi u ra nùn nōra wē mi, u nùn wesia win səmburu səə.

²² Adama ba pēε kowobun wirugii wi sāarusia nge mε Yosefu u raa bu tubusia.

²³ Yen biru sunən nōri wēə wi, u Yosefu duari.

Egibiti sunə u dosa

41

¹ Wəə yirun biru Egibiti sunən tii u dosa. Wee u yō daru bōəwə.

² Yera naa mero bure nəəba yiru yi yi bəəru yi yarima daarun di yi dimə daru bōəwə.

³ Ma nεε nəəba yiru gεε maa yarima daarun di yi yi woore yi n waabu wā, yi yōra yiənən bəkuə daru bōə mi.

⁴ Ma yi nεε bure yi yi bəəru mwε. Ma u dom yanda.

⁵ U kpm dweeya ma u dosa nən mεεruse. Wee, doo gāa teeru səə, u doo wii geenu nəəba yiru wa ni nu bεm mə swεε swεε.

⁶ Ma doo winu nəəba yiru ganu nu maa yara niənən temə, ni nu sakosu sāa nu gbere sōə ka woon sō.

⁷ Doo wii sako si, su doo wii geenu mwε mwε. Ma u dom yanda u deema u dosawa.

⁸ Ye n kua bururu win bwēra kun kpunε. U sərobu ka bwisigibu kpuro soka be ba wāa Egibitiə. U bu win dosu si kpuro saaria. Adama baa ben turo kun kpīa u nùn dosu si tubusie.

⁹ Saa ye səəra win nōri wēə wi, u nùn sōəwa u nεε, gisəra na yaaya ma na tora.

10 Sanam me a mɔru kua ka beɛɛ wunen sɔm kowobu, ma a dera ba sun kpɛɛ ne ka pɛɛ kowobun wirugii pirisɔm kɔsobun wirugiin dirɔ,

11 beɛɛ yiru ye, sa dosa wɔku teeru. Ma beɛɛn baawure u win dosun tubusianu nua nge me u dosa.

12 N deema beɛɛ ka Heberu bii goowa sa wɔa mi, wi u sɔa pirisɔm kɔsobun wirugiin yoo. Ye sa nɔn beɛɛn dosu si saaria, yera u sun si tubusia.

13 Ma n kua nge me u baawure tubusia. A man wesia nen sɔmburu sɔɔ, ma a dera ba pɛɛ kowobun wirugii wi sɔarusia.

Yosefu u Egibiti sunɔn dosusu tubusia

14 Ye Egibiti sunɔ u nua me, u Yosefu sokusia. Mii mii ba nɔn yarima pirisɔm dirun di, u win toburu kɔna ka win baa sansu u yɔnu kɔsa, ma u seewa u da sunɔ win mi.

15 Sunɔ u nɔn sɔɔwa u neɛ, na dosa. Goo kun kpɔa u man dosu ge tubusie. Na maa nua a ra dosu tubusie ba n nun gu sɔɔwa.

16 Ma Yosefu u nɔn wisa u neɛ, n nɛ, Gusunɔwa u koo nun ge tubusia n dora.

17 Ma sunɔ u neɛ, wee, nen dosu sɔɔ na yɔ daru bɔɔwa.

18 Yera naa mɔro bure nɔba yiru yi yi bɔɔru yi yarima daarun di yi dimɔ daru bɔɔwa.

19 Ma neɛ nɔba yiru geɛ maa yarima daarun di yi yi woore yi n waabu wɔ. Na n naa kɔsimii nin bweseru waare Egibitin tem kpuro sɔɔ.

20 Neɛ yi, yi neɛ gbiikii nɔba yiru yi yi bɔɔru mi mwɛ.

21 Adama ye yi yi mwε mε, a n̄ kaa n mam yē nge yi gāanu mwε. Domi mε yi woore yellun di, mεya yi woore mi. Ma na dom yanda.

22 Yen biru na kpam dosa na doo gāa teeru sɔɔ doo wii geenu nɔɔba yiru wa ni nu bεm mɔ swεε swεε.

23 Ma doo winu nɔɔba yiru ganu nu maa yara niɔnɔn temɔ ni nu sakosu s̄a nu gbere s̄ɔ ka woon s̄ɔ.

24 Doo wii sako si, su doo wii gee ni mwε mwε. Na dosu ge n̄n s̄arobu saaria adama ben goo kun man gu tubusie.

25 Yosefu u n̄n s̄ɔwa u n̄ε, gāa teena a dosa. Gusunɔwa u nun s̄ɔsi ye u koo ko.

26 Naa m̄ero bure nɔɔba yiru ye, ka doo wii geenu nɔɔba yiru ye, w̄ɔ nɔɔba yiruwā. Ye kpuro ya s̄awa dosu teu.

27 N̄ε nɔɔba yiru yi yi woore yi n̄ waabu w̄a mi, yi yi yara yiɔnɔn biruɔ, ka doo wii sakosu nɔɔba yiru si su gbere s̄ɔ ka woon s̄ mi, nu s̄awa w̄ɔ nɔɔba yiru yē s̄ɔ ḡɔra ko n w̄a.

28 Gusunɔwa nun s̄ɔsi ye u koo ko nge mε na raa nun s̄ɔwa, sunɔ.

29 N wee, w̄ɔ nɔɔba yiru s̄ɔ, debura ko n w̄a Egibitin tem kpuro s̄ɔ.

30-31 Adama yen biru ḡɔra koo tem mε kpuro w̄ari w̄ɔ nɔɔba yiru kpa tu kp̄ɛa gem ka tia sere ba n̄ koo maa debu ten yira wa.

32 Ye a ka dosu ge kua n̄n m̄εru, Gusunɔ u k̄i a n yē ma ya koo koorawa ya n̄ maa t̄εmɔ.

33 T̄ɛ, sunɔ, n weene a bwisigii goo kasu wi u lasabu m̄, kpa a n̄n ko Egibitin wirugii.

34 Kpa a maa t̄ambu gabu wuna be ba koo debu-run saan d̄ianu kpuro b̄onu ko suba nɔɔbu kpa bu

nin sube teeru mwa baawuren mi.

³⁵ Kpa bu dĩa ni kpuro menna ka wunen yiiko bu doo bakunu bere biranu sɔɔ wuu baageren sɔ kpa ba n nu kɔsu.

³⁶ Niya nu ko n berua tɔmbun sɔ ba n ka gɔɔrun wɔɔ nɔɔba yiru ye mara ye ya wee tem me sɔɔ, kpa tu ku raa ka tɔmbu kpuro go.

Ba Yosefu kua Egibitin wirugii

³⁷ Ma Yosefun gari yi, yi Egibiti sunɔ dore ka win sina asakpɔbu kpuro.

³⁸ Yera u bu bikia u nɛɛ, mana sa ko maa tɔnu wa wi u Gusunɔn Hunde mɔ nge wini.

³⁹ Ma u Yosefu sɔɔwa u nɛɛ, nge me Gusunɔ u nun ye kpuro sɔɔsi, goo maa sari wi u bwisi ka lasabu mɔ nge wunɛ.

⁴⁰ Kon nun ko nen yenu yɛro. Nen tɔmbu kpuro ba koo wunen gari mem nɔɔwa. Nen sina gɔna tɔnawa ko na n ka nun kere.

⁴¹ U maa nɛɛ, wee, na nun kua Egibitin tem kpuron wirugii.

⁴² Yera u win taabu ge ga win yĩreru mɔ pota win nɔmun di u Yosefu dokea win nɔmuɔ. Ma u nùn yãa buranu sebusia. Yen biru u nùn yɔni wuragii dokea wĩro.

⁴³ Ma u dera ba nùn yɔɔsia kɛkɛ sɔɔ ye dumi gawe ya wigia swĩi. Gaba nùn gbiiye ba mɔ, i yĩro i yĩro. Nge meya Egibiti sunɔ u ka Yosefu kua tem me kpuron wirugii.

⁴⁴ Ma u kparam nùn sɔɔwa u nɛɛ, nɛ Egibiti sunɔ, nɛna na gerua, Egibitin tem kpuro sɔɔ, goo kun kpɛ u gãanu ko ma n kun mɔ ka wunen wooda.

⁴⁵⁻⁴⁶ Ma u Yosefu yĩsiru kã Safenati Paniaki te ta sãa be Egibitigibun yĩsiru. Ma u nùn Potiferan bii

Asinati kã kurɔ. Potifera wi, u sãawa wuu ge ba mɔ Onin yãku kowo. Yosefu u mɔwa wɔɔ tɛna sanam mɛ Egibiti sunɔ u nùn kua wirugii.

Ma Yosefu u doona u da u Egibitin tem kpuro bera.

⁴⁷ Deburun wɔɔ nɔɔba yiru ye sɔɔ, tem mu dīanu kua gem gem.

⁴⁸ Yera Yosefu u wuu baageren gbean dīanu mɛnna wɔɔ nɔɔba yiru ye sɔɔ, u nu berua wuu gen biranu sɔɔ.

⁴⁹ Dīa ni u mɛnna mi, nin kpãara banda sere ba ñ kpɛ bu nin geeru gia. Nu sãawa nge yani sɛɛri.

⁵⁰ Gɔɔ ten saa yu sere na, Asinati, Potiferan bii u Yosefu bii tɔn durɔbu yiru marua.

⁵¹ Yen gbiikoowa Yosefu u yīsiru kã Manase, u nɛɛ, domi Gusunɔ u dera na nɛn wahala kpuro duari ka maa nɛn baan yɛnu kpuro.

⁵² Ma u yiruse yīsiru kã Efaraimu, u nɛɛ, domi Gusunɔ u dera na mara tem mi na nɔni swãaru wa.

⁵³ Sanam dɔɔ sanam wee, debu baka ten wɔɔ nɔɔba yiru yen baa doona Egibitin temɔ.

⁵⁴ Ma wɔɔ nɔɔba yiru gɔɔrugia ya tunuma nge mɛ Yosefu u raa gerua. Gɔɔ te, ta tem baama kpuro nɛnua, ma n kun mɔ Egibitin tem tɔna sɔɔ mi dīanu wãa.

⁵⁵ Adama ye gɔɔra ra dua mi, tɔmba Egibiti sunɔ wuri koosimɔ bu ka dīanu wan sã. Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, bu doo Yosefun mi, kpa bu ko ye u koo bu sã.

⁵⁶ Ye Yosefu u wa gɔɔra tem mɛ kpuro nɛnua, yera u bira ni kpuro wukia u tɔmbu dīanu dɔremɔ. Gɔɔ te, ta kpɛamɔ.

⁵⁷ Ma tɔmba naamɔ Egibitiɔ tem kpuron di bu ka dīanu dwe Yosefun mi, domi gɔɔ te, ta tem kpuro nɛni gem gem.

Yosefun maaba dīanu dwebu da Egibitiō

42

¹ Ye Yakōbu u nua dīanu wāa Egibitiō, yera u win bibu bikia u nεε, mban sōna i mεerinε i ñ gāanu mō.

² Na nua ma Egibitiō dīanu wāa. N n men na, i seewo i da i sun nu dwiama kpa su wa sa n ka wāa.

³ Ma Yosefun maabu wōkuru ba seewa ba da Egibitiō bu ka dīanu dwe.

⁴ Adama Yakōbu kun wure Yosefun wōnō Benyamεε u ka bu da domi u nεε, wahala gaa ya koo ra nùn deema.

⁵ Ma ba dīa ni dwem da Egibitiō ka Kananiba gabu. Domi gōra wāa Kananin tem kpuro sō.

Yosefu u win maabu buku buku kua

⁶ Saa ye sō, Yosefuwa u Egibitin tem kparamō. Wiya u tem min tōmbu dīanu dōrasiamō. Ye win maa be, ba tura mi, ba nùn yiira ba wiru tem girari.

⁷ Ye u bu wa u bu gia, adama u kua nge u ñ bu yē. Ma u bu gerusi ka dam u nεε, man diya i na.

Ba nùn wisa ba nεε, saa Kananin tem diya sa na su ka dīanu dwe.

⁸ Adama ka mε, ba ñ nùn tuba.

⁹ Saa yera u yaaya dosu ge u raa kua ben sō. Ma u bu sōwa u nεε, i nawa i ka besen tem saria mεeri kpa i wa mi sa dam kōmie.

¹⁰ Ba nùn wisa ba nεε, aawo, yinni, sa nawa su ka dīanu dwe.

¹¹ Tōn turowa u bese kpuro mara. Gema sa gerumō, sa ñ sāa be ba tem saria mεerim na.

¹² Adama Yosefu u bu wisa u nεε, weesa, i nawa i ka wa mi sa dam kōmie.

13 Ba kpam nùn wisa ba nɛɛ, yinni, sa sãawa bɛsɛ tɔnu wɔkura yiru. Tɔn turowa u sun mara Kananin temɔ. Bɛsɛn wi u piiburu bo, wiya sa deri yɛnuɔ ka bɛsɛn tundo, ma turo u sariru kua.

14 Yosefu kpam bu wisa u nɛɛ, weesa i mɔ̀. I nawa i ka bɛsɛn tem saria mɛɛri.

15 Wee nge mɛ kon ka bɛɛn laakari mɛɛri. I kun ka bɛɛn wɔnɔ wi u wãa yɛnuɔ mi nɛ, sere ka Egibiti sunɔn yĩsiru i ñ yariɔ minin di.

16 Yen sɔ̀, i bɛɛn turo gɔrio u da u ka nùn na. Bɛɛ be i tie, bu bɛɛ doke pirisɔm dirɔ. Saa ye sɔ̀ra sa ko wa ñ n gem na i gerumɔ. Ma n kun mɛ, sere ka Egibiti sunɔn yĩsiru, i nawa i ka tem saria mɛɛri.

17 Ma u bu kɛnusi pirisɔm dirɔ sɔ̀ ita.

18 Sɔ̀ itase tera u bu sɔ̀wa u nɛɛ, na Gusunɔ nasie. Yen sɔ̀, i koowo mɛni kpa i wa i n ka wãa.

19 I n sãan na tɔn geobu, i bɛɛn turo derio diru mini. Bɛɛ be i tie kpa i ka bɛɛn tɔmbu dĩanu daawa gɔ̀ ten sɔ̀.

20 Kpa i ka man bɛɛn wɔnɔ dãako wi naawa. Saa yera kon gia ma gema i gerumɔ, kpa su bɛɛ deri i n wãa.

Ba wura mɛ,

21 ma ba sɔ̀na ba nɛɛ, kɔ̀sa ye sa bɛsɛn wɔnɔ Yosefu kua yera ya sun kɔ̀siemɔ tɛ, domi sa win nuku sankiranu wa. Ye u sun suuru kana sa ñ wure.

22 Rubɛni u bu sɔ̀wa u nɛɛ, na ñ daa bɛɛ sɔ̀wa na nɛɛ, i ku bii wi kɔ̀sa gaa kua? Adama i ñ nɛn gari wure. Wee, tɛ Gusunɔ u sun win yɛm bikiamɔ.

23 Sanam mɛ ba gari yi mɔ̀, ba ñ yɛ Yosefu u ben barum nɔmɔ. Domi goowa u ra bu gari tusie.

24 Ma Yosefu u bu dɛsirari gina u da u swĩ.

Yosefun maaba gəsira Kananin temə

Yen biru u wura u ka bu gari kua. Ma u be səə Simeə gəsa u dera ba ka nùn yəni bəkua be kpuron nəni biru.

²⁵ Yen biru u wooda wē u nεε, bu ben saakiba səə dīanu yibio kpa bu ben baawuren gobi wesia win saaki səə, kpa bu be dīanu kusenu kua ni ba koo di swaa səə. Ma ba kua mε.

²⁶ Ma ba ben dīa ni ketekunu səbi ba doona.

²⁷ Swaa səə mi ba wēre, yera ben turo u win saaki kusia u ka win keteku dīanu kē. Ma u deema gobi wee saaki ye səə.

²⁸ Ma u be ba tie səəwa u nεε, ba man nən gobi wesia. Yi wee nən saakiə.

Yera ba nanda ba geruna ba nεε, mba Gusunə u sun kua yeni.

²⁹ Ma ba wure ba swaa wəri ba tura ben tndon mi Kananin temə. Ba nùn səəwa kpuro ye n bu deema.

³⁰ Ba nεε, durə wi u sāa Egibitigibun wirugii u sun gerusi u nεε, sa nawa su ka ben tem saria mεeri.

³¹ Ma sa nùn wisa sa nεε, sa sāawa tən geobu. Sa n nε su ka ben tem saria mεeri.

³² Sa kpam nùn səəwa sa nεε, sa sāawa tən turon bibu, bεε wəkura yiruwa a mara. Bεsən turo sariru kua. Wi u piiburu bo, u maa wāa yenuə ka wunε.

³³ Yera u sun wisa u nεε, su nùn bεsən turo derio. Bεε be sa tie, kpa su ka bεsən tambu dīanu naawa ni nu koo bu turi gəə ten sə,

³⁴ kpa su ka nùn bεsən wənə wi u wāa yenuə mi naawa. Nge mεya u koo be ka gia ma sa sāa tən geobu, sa n weesu mə, sa n maa sāa be ba ben tem saria mεerim na. Kpa u sun bεsən turo wi wesia. Mεya u koo be maa de su tenkuru ko ben tem mi.

³⁵ Ye ba gari yi gerua ba kpa, yera ben baawure u win saaki kusia. Be ka ben tundo ba wa wee, ben baawuren gobi yi u kasia yi wãa win saakiõ. Ma berum be kpuro mwa.

³⁶ Yera Yakõbu u nεε, i ko de n nen bibu kpuro biawa. Domi wee, Yosefu u sariru kua, na maa Simεõ bia, tẽ i kĩ i Benyamεε sua. Ye kpuro nε sãra ya wõrimõ.

³⁷ Rubeni u ben tundo wisa u nεε, a gesi man Benyamεε nõmu sãndio. Nà kun ka nùn wuramε, nen bibu yiru wee, a bu goowo.

³⁸ Yakõbu u bu wisa u nεε, nen bii u ñ ka bεε dõõ. Domi win mõõ u gu, wi turowa u man tie. Yen sõ, wahala gaa yà n seewa ya nùn deema gbaburu sõõ, nuku sankiraru ta koo ra man go, domi na tãkõ kua.

Yosefun maabu ba ka Benyamεε da Egibitiõ

43

¹ Sanam dõõ sanam wee, gõõra dam mò Kananin temõ ta dõõ.

² Ye Yakõbu ka win bibu ba dĩa ni di ba kpa, ni ba raa dweema Egibitin di mi, yera u bu sõõwa u nεε, i maa wuro Egibiti mi, i sun dĩanu fiiko dwiama.

³ Yuda u nùn sõõwa u nεε, Egibitin wirugii wi, u sun sõõwa u sirewa u nεε, su ku na win wuswaaõ ma sa ñ besen wõnõ Benyamεε neni.

⁴ N n men na, à n wura u sun swĩ, sa ko da su nun dĩanu dwiama.

⁵ À n maa yina, sa ñ dõõ. Domi durõ wi, u nεε, su ku ra nε win wuswaaõ ma n kun ka besen wõnõ wi.

⁶ Ma Yakõbu wi ba maa sokumõ Isireli, u bu sõõwa u nεε, gari kõsi yiren bwesera i man kua mε, ye i nεε, i maa wõnõ mõ u bεε tie.

7 Ba nùn wisa ba nεε, durɔ wi, u sun bikia u sirewa u nεε, amɔna sa sãa. Wara sun mara. Bεsɛn tundo u wãa hunde sɔɔ? Sa maa wɔnɔ goo mɔ? Ma sa nùn wisa ye u sun bikia kpuro. Amɔna sa ko n ka yɛ ma u koo nεεwa su ka bεsɛn wɔnɔ na.

8 Yuda u win tundo Isireli sɔɔwa u nεε, a de bεsɛn wɔnɔ wi, u ka man da kpa su doona kpa bεsɛ kpuro su ku ra gbi, bεsɛ ka wunɛ ka bεsɛn bibu.

9 Ye n nùn deema kpuro nɛna kon ye sɔbe kpa na n sãa taarɛgii wunɛn mi, nà kun ka nùn wuramɛ.

10 Wunɛn tii a wa saa mìn di sa gari yi mɔ, sà n dɔɔn na, sa n gɔsiramɛ nɔn mεεruse.

11 Isireli u gerua u nεε, n n mɛn na, yà n kua tilasi, i gãa buranu suo ni nu sãa bεsɛn tem miginu ni nu n wãa Egibitiɔ i ka durɔ wi daawa, nge gum sawaram ka tim fiiko ka turare fiiko ka dãa marum fiiko ka tii bi ba ra soku miru.

12 Kpa i n gobi neni nge mɛ i raa ka dan nɔn yiru. I n tura mi, kpa i bu yiɔnɔ wesia yi sa deema bεɛn saakiba sɔɔ. À ku tuba, ba yi duariwa.

13 Yen biru i bεɛn wɔnɔ wi suo kpa i da.

14 Gusunɔ Dam kpurogii u koo de durɔ wi, u bεɛn wɔnwɔndu wa kpa u de i wurama ka Simeɔ ka Benyamεε. Nà n kon maa bibu bian na, to, kpa n bia.

Yosefu u ka win maabu gari mɔ

15 Ma bii be, ba kɛɛ ni sua ka gobi yi ba raa ka dan nɔn yiru ka Benyamεε sannu. Ma ba seewa ba swaa wɔri ba da Egibitiɔ. Ye ba tura mi, ba da Yosefun mi.

16 Sanam mɛ Yosefu u bu wa ka Benyamεε sannu, u win sɔm kowobun wirugii sɔɔwa u nεε, a tɔn be duusio nɛn dirɔ. Yen biru a doo a yaa go. Domi sanna sa ko di sɔɔ sɔɔ ge nɛ ka be.

17 Ma sɔm kowo wi, u kua nge mɛ Yosefu u nùn sɔɔwa. U ka bu da diru mi.

18 Ye ba wāa diru mi, yera bɛrum bu mwa ba tii sɔɔwa ba nɛɛ, gobi yi ba wesia bɛsɛn saakiba sɔɔ, yin sɔna ba ka sun na mini, kpa bu sun mwa ka dam ka bɛsɛn ketekunu, kpa su kō ben yobu.

19 Yera saa Yosefun dii kɔnnɔn di ba sɔm kowo wi sɔɔwa ba nɛɛ,

20 yinni, a sun suuru kuo. Ye sa gbia sa na mini sa dīanu dwa,

21 saa ye sa ka nu dɔɔ yɛnuɔ, sa yōra swaaɔ su ka wēra. Yera sa bɛsɛn saakiba kusia ma sa deema gobi yi sa kɔsia kpuro wee, yi wāa bɛsɛn baawuren saaki sɔɔ. Yi wee, sa ka wurama.

22 Domi sa ñ yē wi u yi wesia bɛsɛn saakiba sɔɔ. Mɛya sa maa ka gobi na su ka wure su dīanu dwe.

23 Sɔm kowo wi, u bu wisa u nɛɛ, i ku nanda, i ku wurura. Gusunɔ, bɛɛn baaban Yinniwa u bɛɛ yi kã. Na raa bɛɛn gobi yi mwa.

Yen biru u bu Simɛɔ yarama.

24 Ma u bu duusia Yosefun yɛnuɔ u dera ba ben kōri kpakia, u maa ben ketekunu taka wē.

25 Ma Yosefun maa be, ba ben kēnu sɔɔru m̀ sere u ka tunuma sɔɔ sɔɔ, domi ba nua ma sanna ba koo di ka wi.

26 Ye Yosefu u tunuma yera ba da ba yiira ba nùn kēɛ ni wē.

27 Ma u ben alafia bikia u nɛɛ, bɛɛn durɔ tɔkɔ wìn gari i gerua mi, u bwāa do? U wāa hunde sɔɔ sere ka tē?

28 Ba nùn wisa ba nɛɛ, bɛsɛn tundo, wunen bɔɔ u wāa hunde sɔɔ, u bwāa do.

Ma ba kpam nùn yiira.

29 Ye Yosefu u nɔni seeya u win wɔnɔ Benyamεε wa, yera u bikia u nεε, bεεn wɔnɔ wɔn gari i man sɔɔwa mi, wiya mini?

Ma u Benyamεε domaru kua u nεε, Gusunɔ u nun durom kua nen bii.

30 Ma u seewa fia u bu deri u da u swĩ dii sɔɔwɔ, domi win wɔnɔn kɪra nùn nenua too too.

31 Ye u swĩ u kpa, u wuba ma u yarima. Ka mε, u maa tii dam kãawa u ku ka swĩ ben wuswaaɔ. Ma u wooda wε bu ka dĩa ni na.

32 Ma u sina nenεm, win maabu ka wɔnɔ maa nenεm, Egibitigii be ba ra maa ka nùn di, be maa nenεm. Domi Egibitigibu ba ku ra kã bu ka Heberuba di sannu yèn sɔ ba bu garisi disigibu.

33 Yosefu u win maa be sinasia nge mε ba ka keranε saa gbiikoon di sere ka dāakowɔ. Ma ba mεerina ka biti ye u ka bu sinasia.

34 Ma ba bu dĩa ni wεεmɔ ni nu wãa Yosefun tabulu wɔllɔ, adama Benyamεεginu nu sãawa beginun nɔn nɔɔbu. Ma ba di ba nɔra ba nuku doɔu kua.

Yosefu u win maabu yina beria ka win nɔra

44

1 Yosefu u win yenun sɔm kowobun wirugii sɔɔwa u nεε, a tɔn ben saakiba yibio nge mε ben baawure u koo kpĩ u sɔbe, kpa a ben baawuren gobi wesia win saakia.

2 Kpa a nen nɔra ye ba kua ka sii geesu doke ben yãkabun saakia ka sere maa win dɪanun gobi.

Sɔm kowo wi, u kua kpuro nge mε Yosefu u nùn sɔɔwa.

3 Bururu yam sãreru ba bu kara ba doona ka ben ketekunu.

4 Ye ba swaa w̄ari n ò tɛ, yera Yosefu u win s̄am kowo wi s̄ɔwa u nɛɛ, a t̄on be naa sw̄iȳɔ kpa a bu s̄ɔ a nɛɛ, mban s̄ɔna ba bu gea kua ma ba k̄ɔsa wesia.

5 Ba ò ȳɛ ma n̄ra yera nɛ wunen yinni na ra ka tam n̄ɔ, kpa n ka wa ye ya wee sia? Mban s̄ɔna ba k̄ɔsa yenin bweseru kua.

6 Ma s̄am kowo wi, u bu naa sw̄i. Ye u bu naamwɛ, u bu gari yi s̄ɔwa.

7 Ba n̄n wisa ba nɛɛ, mban s̄ɔna a gari yinin bweseru gerua. Sere ka Gusun̄ɔ wi sa s̄am̄on ȳisiru, sa ò yenin bweseru kue.

8 Bɛɛ be sa ka nun gobi yi a duari bɛsen saakiba s̄ɔ naawa saa Kananin di, bɛsɛra sa ko maa sii geesu ò kun mɛ wura gbɛni wunen yinnin dirun di?

9 Yen s̄ɔ, w̄in mi a n̄ra ye wa, ȳɛro u gbi, kpa bɛɛ be sa tie, su ko wunen yobu.

10 Ma s̄am kowo wi, u bu wisa u nɛɛ, ya w̄a ye i gerua. Adama w̄in mi na n̄ra ye wa, wi turowa u koo ko nɛn yoo. Bɛɛ be i tie, kpa i doona.

11 Ma ben baawure u win saaki yi tem̄ɔ ka sendaru u kusia.

12 Ma s̄am kowo wi, u na u saaki be mɛɛra mɛɛra saa bukurogian min di n ka girari ben ȳakabugiāɔ. Ma u n̄ra ye wa Benyam̄ɛn saakīɔ.

13 Ma ba ben tiin yabenu n̄nua ba kasuka nuku sankiranun s̄ɔ. Yera ba maa ben ketekunu s̄amunu s̄ɔbi ba wura wuūɔ.

Yuda u suuru kanam̄ɔ Benyam̄ɛn s̄ɔ

14 Yuda ka wigibu ba tunuma Yosefun ȳenūɔ ba deema u ò gina yara. Ma ba yiira win wuswaāɔ.

15 Yosefu u bu s̄ɔwa u nɛɛ, mban bwesera i kua mɛ. I ò ȳɛ ma t̄onu nge nɛ u koo kp̄i u wa ye ya wee sia?

16 Ma Yuda nùn wisa u nɛɛ, yinni, yen yerà kon maa gere su ka yari taaren di. Domi Gusunɔ u sun wa ma sa sãa taaregibu. Tẽ a sun mɔɔ su ko wunen yobu, bese ka win mi ba nɔra ye wa.

17 Yera Yosefu u nɛɛ, su ku wa me bu nɛɛ, nena na yen bweseru kua. Adama win mi ba nɔra ye wa, wiya u koo ko nen yoo. N n men na, bese be i tie, i gosiro yenuɔ ka bari yendu i been tundo deema.

18 Ma Yuda u maa Yosefu susi u nɛɛ, a suuru koowo yinni, na n maa gaanu gerua, a ku mɔru ko, domi a sãawa nge Egibitin sunɔ.

19 Yinni, wuna a sun bikia a nɛɛ, sa tundo mɔ? Sa wɔnɔ mɔ?

20 Ma sa nun wisa sa nɛɛ, sa tundo mɔ u takɔ kua, ka wɔnɔ turo wi ba mara takɔru sɔɔ. Bii win mɔɔ u gu, wi turowa u tie win meron bera gia. Besen tundo wi, u maa nùn kĩ too.

21 Ye sa yeni gerua, yinni, ma a nɛɛ, su ka nùn na wunen mi, a nùn wa ka nɔni.

22 Ma sa wisa sa nɛɛ, n n koorɔ bii wi, u besen tundo deri, domi u n nùn deri, tundo wi, u koo gbi.

23 Ma a sun sɔɔwa a nɛɛ, sà kun ka nùn sisi, su ku ra ne wunen mi.

24 Saa ye sa tura besen tondon mi, sa wunen gari yi nùn sɔɔwa.

25 Sɔɔ mɛɛrun biru ma u nɛɛ, su gosirama mini su ka maa nùn dīanu dwia fiiko.

26 Yera sa nùn wisa sa nɛɛ, sa n dɔɔ ma n kun mɔ ka besen wɔnɔ sannu, domi sa n kpẽ su na wunen wuswaaɔ n kun ka wi.

27 Ma besen tundo u sun sɔɔwa u nɛɛ, sa yẽ ma bibu yirawa win kurɔ Raseli u nùn marua.

28 Ben turo u yara yenun di, u n maa nùn wa sere ka gisɔ. U yĩiyɔ ma gbeeku yaa ya nùn sere ya

kasuka.

²⁹ Yen sō, sà n maa nùn yiruse wi suari, ù n nua wahala gaa ya nùn deema, nuku sankiranu koo be nùn go, domi u tǎkǎ kua.

³⁰⁻³¹ Yen sō tē, yinni, nà n wura beɛɛn tondon mi, bii wi sari, sa ko de durǎ tǎkǎ te, tu gbi ka nuku sankiranu bii win kīrun sō.

³² Yen biru ne wi na gari mǎ mini, nɛna na tii bii wi sǎbi, domi na nɛɛ, nà kun ka nùn wurame, n kua nen sǎmunu sere ka baadomma.

³³ Yen sō tē, na nun kanamǎ a man koowo yoo bii win ayerǎ, kpa wi ka be ba tie bu gǎsira yenu.

³⁴ Domi na ñ yē amǎna kon beɛɛn tundo tusia nà n sīa bii wi sari. Gusunǎ u ku de nen nǎni yi wa kǎsa ye ya koo durǎ tǎkǎ te deema.

Yosefu u tii win maabu tusia

45

¹ Yosefu u den kpána u tii nɛnɛ Egibitigii be ba wǎa mi kpuron wuswaa. Yera u wooda wē u nɛɛ, bu yario min di.

Ma be kpuro ba yara ba bu deri wi ka win maabu u ka tii bu tusia.

² U wura kua sere Egibitigii be ba wǎa turuku mi, ba ye nua, ma ba ye sunǎn yenugibu sǎwa.

³ Yosefu u win maabu ka wǎnǎ wi sǎwa u nɛɛ, nɛna Yosefu. Beɛɛn baaba u wǎa hunde sǎ?

Adama ba kpána bu nùn wisi domi berum bu mwa win wuswaa.

⁴ Ma u nɛɛ, i suuru koowo i susima nen bǎku.

Ye ba nùn susi, yera u bu sǎwa u nɛɛ, nɛna beɛn wǎnǎ Yosefu wi i dǎra ba ka na Egibiti mini.

⁵ Tē, i ku nuki sankira, i ku maa taare wēena ye i ka man dāra. Domi Gusunawa u dera na na mini n ka bēē faaba ko.

⁶ Wee, gǎo ten wǎo yirusewa sa dǎo mini. N maa tie wǎo nǎobu yè sǎo goo kun kpē u duure u sere gē.

⁷ Gusunon sinara na ka na tem mini n ka bēē dīanu berua kpa n bēē yara gǎo ten di n bēēn bwe-seru faaba ko.

⁸ N n bēē i dera na na mini. Gusunawa u dera na na, ma u man kua Egibiti sunon yenu yēro ka win ye u mǎ kpuron wirugii ka sere maa tem mēn wirugii.

⁹ Yen sǎ, i gǎsiro fuuku bēsen tondon mi, i nūn sǎ i nēē, ameniwa nē win bii Yosefu na gerua, Gusunō u man kua Egibitin tem wirugii, u de u na fuuku.

¹⁰ U n na kon de u sina Goseniō kpa u n wǎa nēn bǎkuǎ, wi ka win bibu ka win debuminu ka win yāanu ka win keteba ka win ye u mǎ kpuro gesi.

¹¹ Yēn bukata u mǎ kpuro kon nūn wē, domi gǎora maa tie wǎo nǎobu. U n wǎa nēn bǎkuǎ, gǎo te, ta n maa bu goomǎ ka win yēnugibu ka win ye u mǎ kpuro.

¹² Bēē kpuro ka wunen tii Benyamēē, i wa ka nōni ma nēna Yosefu, nē wi na ka bēē gari mǎ mini.

¹³ N n mēn na, i doo i bēsen tundo sǎ nge mē nēn yiiko ya nē Egibitiō ka ye i wa mini kpuro. I doo fuuku i nūn tama.

¹⁴ Yen biru Yosefu u win wǎnǎ Benyamēē nēnuu u bǎkasi wīirǎ, ma u swī. Benyamēēn tii u maa swī mi ba bǎkasinē.

¹⁵ Ye u Benyamēē yǎsu, yera u win maa ben baawure bǎkasi u sǎsu u ka swīisimǎ. Yen biruwa ba ka nūn gari kua.

Egibiti sunǎ u Yakǎbu sokusia u na Egibitiō

16 Ye Egibiti sunən yenuḡiba nua ma Yosefun maaba tunuma, yera ya sunən tii ka win tambu dore.

17 Ma u Yosefu sɔwɔ u nɛɛ, a wunɛn maa be sɔwɔ bu ben kɛɛkunu sɔmunu sɔbio bu da Kananin temɔ

18 bu ka bɛɛn tundo ka bɛɛn yenuḡibu na nɛn turuku. Kon bu tem gem wɛ kpa ba n dĩa geenu mɔ ba n dimɔ.

19 A maa bu sɔwɔ bu Egibitin sarɛtiba suo bu ka da bu bɛɛn tundo ka ben kurɔbu ka ben bibu suama.

20 Bu ku wurura ben ye ba koo derin sɔ, domi ḡãa ni nu gea sãa Egibiti mini, niya nu koo ko beginu.

21 Ma Isirelin bii be, ba kua mɛ. Yosefu u bu sarɛtiba wɛ ma u bu dĩanu kusenu kua ni ba koo di swaaɔ nge mɛ sunɔ u gerua.

22 U ben baawure yabe kpaaru kã. Adama yabe kpaanu nɔɔbuwa u Benyamɛɛ kã ka sii geesun gobi gooba wunɔbu (300).

23 Ma u ben tundo Egibitin ḡãa geenu mɔrisia u nu kɛɛkunu wɔkuru sɔbi. U dĩanu sua u bu wɛ ka kuse ni ba koo di swaaɔ b̃a n wee Egibitiɔ. Ma u maa ni kɛɛku ninu wɔkuru sɔbi.

24 Yen biru u dera win maa be, ba swaa wɔri. Ma u bu sɔwɔ u nɛɛ, i suuru koowo, i ku ra sanna swaaɔ.

25 Ma ba doonama saa Egibitin di ba na ben tundo Yakɔbun mi Kananiɔ.

26 Ye ba tura, ba n̄n sɔwɔ ba nɛɛ, Yosefu kun ḡu, u wasi. Wiya u mam Egibitin tem kpuro kpare.

Ye Yakɔbu u nua mɛ, u kpana u bu wisi, domi u n̄ naane kue ye ba n̄n sɔmɔ.

27 Adama ye ba n̄n kpuro saaria ye Yosefu u bu sɔwɔ, ma u sarɛti be wa be u mɔrisiama bu ka n̄n

suama, yera win bwēra den yemia ma win dam wurama.

²⁸ Yera u nεε, wee tē, nen bii Yosefu u wāa hunde sɔɔ, nen bwēra kpuna tē. Kon da n nùn wa n sere gbi.

Yakɔbu ka win tɔmbu ba da Egibitiɔ

46

¹ Yakɔbu wi ba m̀ Isireli u seewa u swaa wɔri ka ye u m̀ kpuro u tura Beri Sebα. Miya u Gusunɔ yākuru kua nge mε win tundo Isaki u ra raa ko.

² Yera wākuru Gusunɔ u ka nùn gari kua kāsiru sɔɔ u nεε, Yakɔbu, Yakɔbu.

Ma u wura u nεε, nε wee.

³ Ma Gusunɔ u nεε, nena Gusunɔ, wunen tondon Yinni. A ku berum ko, a doo Egibiti mi, domi miya kon nun ko bwese bakarun nuuru.

⁴ Nen tii kon ka nun da kpa n maa ka nun wurama. Yosefun nɔmu sɔra kaa gbi.

⁵⁻⁶ Yakɔbu ka win tɔmbu kpuro ba seewa Beri Seban di, ma win biba nùn doke sareti sɔɔ ka ben tiin bibu ka ben kurɔbu. Sareti be, Egibiti sunɔwa u bu m̄risiama bu ka bu sua. Yen biru ba ben yaa sabenu gura ka ben dukia ye ba wa Kananin temɔ. Ma ba doona Egibitiɔ,

⁷ wi ka win bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka maa win debuminu, win yenugibu kpuro gesi.

Yakɔbun tɔmbu

⁸ Be ba sāa Yakɔbun bweseru be ba na Egibitiɔ, ben yīsa wee.

Rubeni, win bii gbiikoo,

⁹ ka win bibu Enaku ka Paalu ka Hesironi ka Kaami.

10 Simεα ka win bibu Yεmuεli ka Yamini ka Ohadi ka Yakini ka Sokaa ka sere Sαolu win mεro u sαa Kananigii.

11 Lefi maa ka wigibu Gεεsαni ka Kehati ka Mεrari.

12 Yuda ka wigibu Eri ka Onani ka Sela ka Perεsi ka Seraki. Adama Eri ka Onani ba gu Kananin temα. Ma ben wαnα Perεsi wi, u Hεsironi mara ka Hamulu.

13 Isakari ka maa wigibu Tola ka Pufa ka Yoobu ka Simuroni.

14 Sabuloni maa ka wigibu Serεdi ka Eloni ka Yalεeli.

15 Beni ka sere win bii tαn kuro Dina ba sαa Lean bibu be u Yakαbu marua Padanaramuα. Be ka ben bibu ba sαawa mi tαnu tεna ka ita.

16 Gadi ka maa wigibu Sifioni ka Hagi ka Suni ka Esiboni ka Eri ka Arodi ka Areli.

17 Aσεε ka maa wigibu Yimina ka Yisifa ka Yisifi ka Beria ka ben sesu Seraki. Ma Beria u Heberu mara ka Maakieli.

18 Bera ba sαa Yakαbun bweseru be ba maa marura Silipan min di. Be kpuro ba sαawa tαnu wαkura nαbu ka tia. Silipa wi, u sαawa Lean yoo wi Labani win tundo u nαn wε.

19 Yosefu ka Benyamεεwa ba sαa Raselin bibu.

20 Yosefu u wαawa Egibitiα u ka Manase ka Efaraimu mara. Bii ben mεron yīsira Asinati. U sαawa Potifera, Onin yāku kowon bii.

21 Ma Benyamεε u seewa u Bela mara ka Bekεε ka Asibeli ka Gera ka Namani ka Ehi ka Rαsi ka Mupimu ka Hupimu ka Aadu.

22 Be ba sαa Yakαbun bweseru be ba maa marura Raselin min di, bera mi. Be kpuro ba kuawa tαnu wαkura nne.

23 Biliha u bibu yiru mara, beya Danu ka Nefitali. Danu u seewa u Husimu mara.

24 Nefitali u maa seewa u Yaseeli ka Guni ka Yesee ka Silemu mara.

25 Bera ba saa Yakobun bweseru be ba maa marura Bilihan min di. Be kpuro ba saawa mi tambu naba yiru. Biliha wi, u saawa Raselin yoo wi Labani win tundo u nun we.

26 Ton be ba ka Yakabu da Egibiti be ba saa win tiin yem, ba saawa tonu wata ka naba tia, win bibun kurabu baasi.

27 N deema Yosefu u maa bibu yiru mara Egibiti mi. Ma Yakobun tambu be ba saa win yem ba ka wa Egibiti, ben geera kua tonu wata ka wakuru.

Yakabu ka win tambu Egibiti

28 Ye ba sisi mi, yera Yakabu u Yuda gora u da u Yosefu sa ma u daw Goseni gia.

29 Ma Yosefu u win keke ye dumi gawe dua u ka da Goseni u ka win tundo Isireli yinna. Ye ba yinna u nun gaba wiru u bakasi ma u swisi n ka te.

30 Ma Yakabu wi ba maa sokum Isireli, u Yosefu sawa u nee, baa na n gu giso, ya n taare, domi na wunen wuswaa wa, na maa wa ma a wa hunde saw.

31 Yera Yosefu u win maabu ka sere maa win tondon yenugi be ba tie sawa u nee, na kon da n suna nasia ma bee nen tondon yenugibu i tunuma, bee be i raa wa Kananin temo.

32 Kon nun sa ma yaa sabenun sambura i ra ko. I maa ka been yanu ka been keteba na, ka sere been ye i ma kpuro.

33 Yen sa, u n da bee bikia u nee,

34 sambu tera i ra ko, i nun wisio i nee, yaa sabenun nariba bu saa been samburu saa been birun di sere ka giso, bee ka been baababa. Nge

meya i ko wa i ka sina Gosenin temə, domi Egibitigiba ku ra sabe kparobu kã.

47

¹⁻² Yen biruwa Yosefu u win maa ben nəɓu sua ba da Egibiti sunən mi. Ma Yosefu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, nɛn maabu ka nɛn tundo ba na saa Kananin tem di ka ben yāanu ka ben ketɛba ka ben ye ba mə kpuro. Wee, ba wāa Gosenin temə.

Ma u win maa be Egibiti sunə tusia.

³ Sunə wi, u bu bikia u nɛɛ, səmbu terà i ra ko.

Ba nùn wisa ba nɛɛ, yaa sabena sa ra kpare, yinni. Meya maa bɛsɛn baababan tii.

⁴ Ba maa nɛɛ, sa nawa su ka sina tem mi, domi yaka bekusu sari si bɛsɛn yaa sabenu koo di, yèn sɔ gɔɔ te, ta Kananin tem nɛni. Yen sɔna sa nun kanamə a de su sina Gosenin temə.

⁵ Yera sunə wi, u Yosefu sɔɔwa u nɛɛ, wee, wunɛn tundo ka wunɛn maabu ba wəma wunɛn mi.

⁶ Egibitin tem kpuro wee wunɛn nəmuə. A de bu sina Goseniə, domi min tema mu gea sãa. À n maa yɛ gaba kparabun hania mə be sɔə, a bu nɛn yaa sabenu nəmu səndio.

⁷ Yen biru Yosefu u ka win tundo Yakəbu da Egibiti sunən mi, ba tɔbirina. Ma Yakəbu u sunə wi domaru kua.

⁸ Yera sunə u nùn bikia u nɛɛ, wunɛn wɔɔ nyewa mini.

⁹ Yakəbu u nùn wisa u nɛɛ, nɛn wɔɔ wunaa teeru ka wəkura mi, mìn di na handunia dua, na maa sirenɛwa. Nɛn wɔɔ ga n̄ dabi, ga n̄ maa nuku dobu mə, meya ga n̄ maa nɛn baababaguu tura ge ba kua sanam mɛ ba wāa hunde sɔə.

¹⁰ Ma Yakəbu u kpam sunə domaru kua ba sere yara win min di.

11 Yosefu u win tundo ka win maabu sin yeru kua, u bu tem wē Ramusesin bera gia mi n gea bo Egibitin tem sɔɔ, nge mε sunɔ u raa nùn sɔɔwa u ko.

12 Ma u win tondon yenugii be kpuro dīanu wē nge mε ben geera nε.

Gɔɔ bakarū

13 Sanam dɔɔ sanam wee, gɔɔra kpēa tem mε sɔɔ. Baa dīa bura kun maa wāa. Egibitigibu ka Kananiba ba wururawa kpuro gɔɔ ten sɔ.

14 Ba ka ben gobi kpuro dīanu dwa. Ma Yosefu u gobi yi menna u yi sunɔn yenuɔ.

15 Sanam mε gobi kpa Egibitiɔ ka Kananiɔ, Egibitigibu kpuro ba na ba Yosefu deema ba nεε, a sun dīanu wēεma. Mban sɔna sa ko gbi a n sun mεεra, domi besen gobi kpa.

16 Yosefu u bu sɔɔwa u nεε, i kun gobi mɔ, i man besen yaa sabenu wēεma kpa n bεε dīanu wē.

17 Ba ka ben dumi ka yāanu ka bonu ka nεε ka ketekunu Yosefu naawa. Ma u ka ye kpuro bu dīanu kɔsina. Nge mεya ba ka ben sabenu kpuro dīanu kɔsina wɔɔ ge.

18 Ye wɔɔ ge, ga doona, ba kpam na Yosefun mi, ba nεε, yinni, sa n̄ kpē su nun gāanu berua. Besen gobi kpa, besen yaa sabenu kpuro maa wāa wunen mi. A yē ma gāanu kun maa sun tie ma n kun mɔ besen wasi ka besen gbea.

19 Mban sɔna kaa n sun mεεra sa n gbiɔ, kpa besen gbea yu kam ko. Yen sɔ, a ka sun dīanu kɔsinɔ kpa besen gbea yu ko sunɔgia kpa su ko win yobu. A sun dīa bweseru wēεyɔ su duure ni sa ko ra di sa n ka wāa, kpa gbea ye, yu ku ko gbee diinu.

20 Ma Yosɛfu u Egibitigibun gbea kpuro sunɔ dwia, domi gɔɔra dera ba nùn ye dɔre. Yera tem mɛ kpuro mu kua sunɔgim.

21 Ma Yosɛfu u tɔmbu kpuro yarinasia u bu yoo sɔmburu koosia Egibitin tem kpuro sɔɔ.

22 Adama u n̄ yāku kowobun gbea dwa, domi Egibiti sunɔ u wooda gaa mɔ ye ya dera u ra bu dīanu wē. Yen sōna ba n̄ ben gbea dɔre.

23 Ma Yosɛfu u tɔmbu sɔɔwa u nɛɛ, gisɔ na bɛɛ dwa bɛɛ ka bɛɛn gbea i kua sunɔn yobu. Wee, na bɛɛ dīa bweseru wēɛmɔ i ka duure gbea ye sɔɔ.

24 Sanam mɛ dīanu ra ye, i nu bɔnu koowo suba nɔɔbu, i sunɔ sube teeru wē kpa i suba nnɛ tii yiiya. Mi sɔɔra ko i bweseru wuna i ka duure kpa i ye ya tie di, bɛɛ ka bɛɛn tɔmbu.

25 Ma ba nɛɛ, wunɛn durom mɛ, mu sun faaba kua. Tē sa ko ko sunɔn yobu.

26 Nge mɛya Yosɛfu u ka wooda yeni yi, ye ya nɛɛ, ba n̄ da Egibitin gbean dīanu bɔnu ko suba nɔɔbu kpa sube teeru tu ko sunɔgiru. Wooda ye, ya wāa sere ka gisɔ. Yāku kowobun gbea tɔnawa ya n̄ kue wigia.

Ye Yakɔbu u kī bu nùn kua ù n̄ gu

27 Yakɔbu wi ba maa sokumɔ Isireli ka wigibu ba sina Egibitin temɔ Gosɛnin bera gia. Ba dukia kpaasinamɔ mi, ba maruramɔ ba dabiamɔ.

28 Yakɔbu u kua wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka yiru Egibitin temɔ. Ma win wāarun sanam kpuro mu kua wɔɔ wunaa weeru ka nɔɔba yiru.

29 Ye win gɔɔ turuku kua, u win bii Yosɛfu soka u nùn sɔɔwa u nɛɛ, nà n̄ wunɛn kīi geeru wa, na nun

kanamə, a wunen nəmu dokeo nen təbuə a ka bōre ma a n̄ man sikumə Egibitin tem mini.

³⁰ Sanam mε kon kpuna n gbi n nen baababa deema, a nen goru suo a ka yari Egibitin di kpa a tu sike ben sikaə.

Yosefu u n̄n wisa u nεε, kon ko nge mε a gerua.

³¹ Yakəbu nεε, a bōruo.

Ma Yosefu u bōrua. Yen biru Yakəbu u yiira win kpin yerun wiru gia u Gusunə siara.

Yakəbu u Efaraimu ka Manase domaru kua

48

¹ Yeniba kpuron biru ba na ba Yosefu sōwa ma win tundo kun bwāa do. Yera u win bibu yiru Manase ka Efaraimu sua ba da mi.

² Ye ba Yakəbu n̄əsia ma win bii Yosefu u na win mi, yera u kookari kua u seewa u sina win kpinu wəllə.

³ Ma u Yosefu sōwa u nεε, Gusunə Dam kpurogii u man kure Lusio Kananin temə ma u man domaru kua.

⁴ U nεε, kon marura n dabia kpa n ko bwese dabirun nuuru kpa u nen bibun bweseru tem mε wε ba n mu mə sere ka baadommaə.

⁵ Tε, Yosefu, wunen bibu yiru beni, Manase ka Efaraimu be ba nun marua Egibitin tem mini n ka sere nun swīma mi, ba kua nεgibu. Na bu mεera nge Rubeni ka Simeə.

⁶ Adama bii be a mara benin biru, bera ba ko n sāa wunεgibu. Ben maabun yīsa ba koo ka tubi di.

⁷ Na yeni mōwa yèn sō na wunen mero Raseli kī. Ye sa wee Padanin di u man gbiiriwa swaaə Kananin temə ye n tie fiiko su ka Efarata du. Miya na n̄n sika. Efarata yera ba mō Betelehemu.

8 Ma Isireli u Yosefun bibu mæera u nεε, berà mini.

9 Yosefu u win tundo wisa u nεε, nen biba mi, be Gusunɔ u man kã.

Ma Isireli u nεε, a de bu susima nen bɔkuɔ kpa n bu domaru kua.

10 N deema Isirelin nɔni dam dwiiya tɔkɔrun sɔ. U n̄ maa kpɛ u yam wa sãa sãa. Yen sɔna Yosefu u bu susisia win bɔkuɔ. Ma Isireli u ben baawure bɔkasi u s̄su.

11 U Yosefu s̄ɔwa u nεε, na n̄ daa maa ȳiyɔ n nun wa. N wee, sere ka wunen bibɔ Gusunɔ u dera na wa.

12 Ma Yosefu u bii be seeya saa win tondon taarun kɔkɔrun di, ma win tii u yiira win wuswaaɔ u siriru tem tura.

13 Yen biru u Efaraimu ȳɔrasia Isirelin nɔm dwarɔ, Manase maa win nɔm geuɔ.

14 Adama Isireli u win nɔm geu demia u sɔndi Efaraimun wirɔ wi u sãa yãkabu. Ma u win nɔm dwaru sɔndi Manasen wirɔ. N deema Isireli u ȳe sãa sãa ye u m̄. U ȳe ma Manasewa u sãa yeruma.

15 Ma u Yosefu domaru kua u nεε, Gusunɔ win wuswaaɔ nen baababa Aburahamu ka Isaki ba ben wãaru di,

wiya u man kpara saa nen marubun di sere ka gisɔ.

16 Win gɔrado u maa man wɔra k̄sa kpuron di.

Gusunɔ wiya u koo wunen bii beni domaru kua.

Nen ȳisiru ka nen baababa Aburahamu ka Isakin ȳisina ba koo ka bu soku,

kpa bu marura bu dabia.

17 Sanam mε Yosefu u wa ma win tundo u win nɔm geu sɔndi Efaraimun wirɔ, win nukura kun dore, yera u nɔmu ge nenua u gawa Efaraimun wirun di u sɔndi Manasen wirɔ.

18 Ma u nùn sǎwa u nɛɛ, n ò mɛ baaba, domi winiwa u sǎa yeruma. A wunen nòm geu sǎndio win wirǎ.

19 Adama u yina u nɛɛ, na yɛ mɛ, nen bii, na yɛ. Win tii u koo maa ko bwese bakarun nuuru. Adama win wǎnǎ koo nùn kera. Wiya u koo ko bwese dabinun nuuru.

20 U bu domaru kua dǎma te, u nɛɛ, Isireliba bà n domaru mǎ, bɛɛn yǐsa ba koo ka ko bu nɛɛ, Gusunǎ u nun koowo nge Efaraimu ka Manase.

Nge mɛya u ka Efaraimu gbiisia.

21 Ma Isireli u Yosɛfu sǎwa u nɛɛ, wee, na gǎɔ turuku kua. Adama Gusunǎ u ko n ka bɛɛ wǎa kpa u ka bɛɛ wura bɛɛn baababan temǎ.

22 Miya kon nun tem gam sosia mɛ na ò wunen maabu ka wǎnǎ wɛɛmǎ. Tem mɛ, mu sǎawa mɛ na mwa Amǎreban nǎman di ka takobi ka tendu.

Yakǎbun gari dǎaki

49

1 Yen biru Yakǎbu u win bibu soka u nɛɛ, i mennama kpa n bɛɛ sǎ ye n koo bɛɛ deema amɛn biru.

2 I na i nǎ nen bibu, i man swaa dakio.

3 Rubɛni, wunɛ nen bii yeruma, a sǎawa nen dam.

Wuna na mara nen aluwaasiru sǎɔ.

Wuna a yiiko ka dam bo nen bibu sǎɔ.

4 Adama a sǎawa nge nim tora, a ò gaya mǎ.

Yen sǎna a ò kaa ko wunen wǎnǎbun wirugii.

Domi a ka nen kurǎ Biliha kpuna,

a nen kpin yeru disi doke.

5 Wunɛ Simɛɔ ka Lefi, daa tia i mǎ.

I ra bɛɛn takobi suewa ka gbana i ka kǎsa ko.

6 Bɛɛn mǎrun sǎ i tǎmbu go.

Bɛɛn nuku kɔ̄surun sɔ̄
i ketɛ kinɛnɛn nɔ̄ sɔ̄nɛn bɔ̄ɔra.

Yɛn sɔ̄, nɛn gɔ̄ru gu ku raa du

bɛɛn kankam wesianɔ̄ sɔ̄.

Nɛn bwɛra yu ku raa ka bɛɛ mɛnnɛ.

⁷ Bɛɛn mɔ̄ru yu ko bɔ̄rura yɛn sɔ̄ ya sɔ̄a gbanagia.

Mɛya maa ka bɛɛn nuku gbisibu yɛn sɔ̄ bu n
wɔ̄nwɔ̄ndu mɔ̄.

I ko n yarɛnɛwa bɛɛn tem kpuro sɔ̄.

⁸ Wunɛ maa Yuda, wunɛn maabu ka wɔ̄nɔ̄bu ba koo
nun siara.

Kaa wunɛn yibɛɛban wɔ̄nɛn taare.

Wunɛn tundo bisibu ba koo nun yiirawa.

⁹ Yuda nɛn bii, a sɔ̄awa nge gbee sunɔ̄ kpɛmbu,

ge ga yaa gooma ga wee,

kpɛ gu kpam wurɛ gu yaa sɔ̄kiria.

A sɛ nge gbee sunɔ̄ mɛro.

Wara koo kɔ̄ku u nun bɛsu.

¹⁰ Banda kun doonɔ̄ wunɛn bweserun di.

Sina bɔ̄ra kun kisiramɔ̄ wunɛn nɔ̄mun di,

sere Silo ù n tunuma,

kpɛ bwesenu kpuro nu nùn mɛm nɔ̄wa.

¹¹ Wunɛn rɛsɛm ya koo kuura

sere a wunɛn ketɛku ka gen buu sɔ̄ri mi.

Yɛn marum mu koo nun tam wɛ mu n kpɛ

sere a ka mu wunɛn yɔ̄nu tea nge nim.

¹² Kpɛ wunɛn nɔ̄ni yi n sɔ̄ri tam mɛn sɔ̄.

Kpɛ wunɛn donnu nu n buriri bom bekum sɔ̄.

¹³ Wunɛ maa Sabuloni, kaa n wɔ̄awa nim wɔ̄kun
goorɔ̄ mi goo nimkusu ra yɔ̄re.

Wunɛn tem mu ko n tɛriewa sere Sidoni gia.

¹⁴ Isakari, wunɛ a sɔ̄awa nge ketɛku damguu.

A ra kɔ̄ a n wɔ̄a tem nɔ̄ bura yɛnun baaba sɔ̄.

¹⁵ A wa ma mi a wɛre n wɔ̄.

Tem mε, mu maa gea sãa.

Yen sōna a wura a sōmunu sua kpa a yoo sōmburu ko.

16 Wunε maa Danu, wuna kaa n da wunen bwe-serun gari wunanε Isireliban suunu sɔɔ.

17 Kaa n sãawa nge surɔkɔru swaa sɔɔ,
te ta dumin naa sīinu d̄wε̄mɔ,
maasɔbu bu ka fukura yin wɔllun di.

18 Yinni Gusunɔ, na wunen faaba yīiyɔ.

19 Wunε maa Gadi, wεrɔ dabira ta koo nun wɔri,
adama kaa bu kamia a gira.

20 Aseε, wunε maa, wunen tem mu ko n dĩa geenu mɔ.

Sina dima kaa n da di.

21 Wunε maa Nεfitali, a sãawa nge gina ye ya tii mɔru kī,

ya maa bii buranu marumɔ.

22 Wunε Yosεfu, a sãawa nge keteku gbeeku ge ga wãa bwian bakuɔ.

A sãawa nge keteku buu ge ga wãa guurun gãarɔ.

23 Yibεreba ba nun nɔɔ kuura,

ba nun wɔri ka mɔru,

ba nun sēenu twee.

24 Adama wunen tenda kun wurure

yèn sɔ nen Yinni, Gusunɔ Dam kpurogii, u wunen nɔma dam kãa.

Wi, wi u Isireliba kpare,

u bu ganua nge kpee bakaru,

25 wiya u koo nun somi u nun domaru kua,

kpa gura yu nun nεya,

kpa nim mu n yiba bwiiyɔ yi a mɔ wunen tem sɔɔ.

U koo maa wunen kurɔbu ko bii mεrobu,

kpa wunen sabenu nu ma.

26 Wunen domaru ta koo wunen baababagiru kera.

Ta kpã ta guunu kpuro kere.

Doma te, ta ko n nun wãasiwa, Yosefu,
wunε wi a sãa nenem wunen maabu sɔɔ.

²⁷ Wunε maa Benyamεε, a sãawa nge demaku
ge ga ra n yaa goomɔ bururu ka yoka ga n temmɔ.

²⁸ Nge mεya Isireli u ka win bibu domaru kua
nennεnka. Ye u maa bu sɔɔwa, yera mi. Bii beya
ba kua win bwese keri wɔkura yiru ye.

Yakɔbun gɔɔ

²⁹ Yen biru Yakɔbu u win bibu yiire u nεε, na
dɔɔ n nen tɔmbu deema gɔriɔ. I man sikuo nen
baababan sikirɔ, kpee wɔru sɔɔ ge ga wãa Eforoni
Hetin gberɔ.

³⁰ Kpee wɔru gera ga wãa Makpelan gberɔ,
Manden deedeeru Kananin temɔ. Gbee tera
Aburhamu u dwa Eforoni Hetin mi, tu ka ko win
tɔmbun siku yeru.

³¹ Miya ba Aburhamu sikua ka win kurɔ Saaraa,
ka maa Isaki ka win kurɔ Rebeka. Miya na maa Lea
sikua.

³² Ba gbee te ka ten kpee wɔru ge dwawa Hetiban
mi.

³³ Sanam mε Yakɔbu u win bibu gari yi sɔɔwa u
kpa, yera u win naasu sua u sɔndi kpin yeru wɔllɔ
ma u gu u da u win baababa deema.

Yakɔbun sikubu

50

¹ Yera Yosefu u da u win tundo sɛre u swĩisimɔ.

² Ma u win tiin doktoroba yiire bu win tondon
goru tim sawa tu ku ka kɔsi. Ma ba tu tim mε
sawamɔ

³ n ka kua sɔɔ weeru. Egibitigiba gɔɔ wooru sina sere sɔɔ wata ka wɔkuru.

⁴ Sanam mɛ ba gɔɔ woo ten baa kpa, Yosefu u Egibiti sunɔn yɛnugibu sɔɔwa u nɛɛ, i suuru koowo, nà n kīi geeru wa bɛɛn mi, na kīi i man sunɔ sɔɔwa i nɛɛ,

⁵ nɛn tundo u ka man arukawani bɔkua u nɛɛ, wee, u koo gbi. Ma u man bɔrusia u nɛɛ, ù n gu, n ka nùn doo n sike siki te u gba sɔɔ Kananin temɔ. Yen sɔɔna na kīi n da mi, n nùn sike, kpa n gɔsirama.

⁶ Yera sunɔ u nùn wisa u nɛɛ, a seewo a da a wunɛn tundo sike nge mɛ u nun bɔrusia.

⁷ Yosefu u seewa u da u ka win tundo sike. Egibiti sunɔn sɔm kowobu kpuro ba nùn swīi ka win yɛnun wirugibu ka Egibitin wirugibu

⁸ ka Yosefun yɛnugibu ka win maabu ka wɔnɔ, win tondon yɛnugibu kpuro gesi. Bibu ka yāanu ka ketɛba tɔnawa ba deri Goseniɔ.

⁹ Kɛkɛ be dumi gawe ka maasɔbu ba maa Yosefu swīi sere tɔn wɔru ge, ga kpɛa n banda.

¹⁰ Ye ba tura doo soo yerɔ te ba ra soku Atadi, Yuudenin daarun guruɔ, miya ba nɔɔguru sua taa taa ba gɔɔ wuri mɔ. Ma Yosefu u win tondon gɔɔ wooru sina mi, sɔɔ nɔɔba yiru.

¹¹ Kananin temgibu ba gɔɔ woo te wa Atadin doo soo yeru mi, ma ba nɛɛ, wee, Egibitigibu ba ko n damgii goon gɔɔ mɔ.

Yen sɔɔna ba doo soo yee te soka Abeli Misiraimu ka ben barum. Ta wāawa Yuudenin daarun guruɔ.

¹² Nge mɛya Yakɔbun biba kua ye u bu yiire.

¹³ Ba win goru sua ba ka da Kananin temɔ ba sikua kpee wɔru sɔɔ Makpelaɔ. Kpee wɔru ge, ga wāa gberu garu sɔɔ Manden deedeeru te

Aburahamu u dwa Eforoni Hetin mi, tu ka ko win t̄ambun siku yeru.

¹⁴ Ye Yosefu u win tundo siku a u kpa, u ḡosirama Egibitīo ka win maabu ka be ba ka n̄un da kpuro.

Yosefu ka win maabu Yak̄obun ḡaen biru

¹⁵ Ye Yosefun maaba wa ben tundo u gu, yera ba n̄εε, s̄ar̄akudo Yosefu koo sun tusi kpa u sun k̄sa kpuro k̄sie ye sa raa n̄un kua.

¹⁶ Ma ba n̄un ḡoria ba n̄εε, b̄εsen tundo u sere gbi u sun wooda yeni w̄ε

¹⁷ u n̄εε, su nun gari yini s̄o, a be gem m̄o, a ka sun suuru koowo a b̄εsen durum ye kpuron gari wun̄o wunen ḡorun di, domi sa nun torari. Yen s̄o, a sun suuru kuo b̄εε be sa Gusun̄o, wunen baaban Yinni s̄am̄o.

Sanam m̄ε Yosefu u gari yini nua u sw̄i.

¹⁸ Yera win maa ben tii ba da ba yiira win wuswāa ba n̄εε, a sun garisio wunen yobu.

¹⁹ Ma Yosefu u bu s̄ōwa u n̄εε, i ku berum ko, na n̄ Gusun̄o.

²⁰ K̄sa i raa bwisika i man kua, adama Gusun̄o u k̄sa ye ḡsia gea u ka t̄on dabinu faaba kua nge m̄ε sa waam̄o gis̄o.

²¹ N n̄ men na, i ku berum ko, kon b̄εε ka b̄εen bibu n̄ori.

Ma u bu nukuru yemiasia ka gari dori.

²² Yosefu u sina Egibitīo wi ka win tondon yenugibu. Win w̄aarun sanam kpuro kuawa w̄ō wun̄bu ka w̄okuru (110).

²³ U Efaraimun bibu wa sere ka win debumin̄o. M̄eya u maa Manasen bii Makirin bibu wa u s̄andi win taar̄o.

²⁴ Yen biru u win maabu s̄ōwa u n̄εε, na kon gbi adama Gusun̄o u koo na u b̄εε yara tem men

di, kpa u ka bεε da tem mε sɔɔ, mèn nɔɔ mWεεru u Aburhamu ka Isaki ka Yakɔbu kua.

²⁵ Ma u bu sɔɔwa u nεε, i bɔ̃ruo ma Gusunɔ ù n na u bεε yara mi n toma minin di, i ko nen kukunu sua i ka doona.

²⁶ Yosefu u kuawa wɔ̃ɔ wunɔbu ka wɔkuru u ka kpuna u gu. Yera ba win goru tim sawa ba doke kpakororu sɔɔ Egibitia.

Bibeli Gusunɔn Gari
The Holy Bible in the Baatonum language of Benin,
also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8